

UCHWAŁA NR LVIII/446/2018
RADY MIEJSKIEJ W RZGOWIE
z dnia 29 sierpnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018 - 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994, zm. z 2018 r. poz.1000, poz. 1349, poz. 1432) oraz art. 16 i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018 – 2023 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Rzgowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ W RZGOWIE

Jan Michałak

UZASADNIENIE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, który w ramach realizacji zadań własnych przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych i zminimalizowania ich skutków. Strategia może przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym i doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ W RZGOWIE

Jan Michałak

Załącznik do Uchwały Nr LVIII/446/2018
Rady Miejskiej w Rzgowie
z dnia 29 sierpnia 2018 r.

Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Rzgów
na lata 2018-2023

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII	6
1. PODSTAWY PRAWNE	6
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	7
II. ANALIZA I DIAGNOZA	22
1. POWIERZCHNIA I POŁOŻENIE GMINY	22
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	22
3. DEMOGRAFIA	23
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA	25
5. GOSPODARKA	28
6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE	29
7. EDUKACJA I KULTURA	31
8. OCHRONA ZDROWIA	35
9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA	38
10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	42
11. POMOC SPOŁECZNA	44
12. SEKTOR POZARZĄDOWY	54
13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO	58
14. BEZROBOCIE	63
15. BEZDOMNOŚĆ	68
16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	69
17. SYTUACJA DZIECKA	75
18. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH	80
19. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	83
20. RÓWNOŚĆ SZANS KOBIEC I MĘŻCZYŹN	86
21. ANALIZA SWOT	91
III. PROGRAMOWANIE	99
1. MISJA	99
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	99
3. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW, ZKŁADANE REZULTATY	109
4. PROGNOZA ZMIAN	112
5. RAMY FINANSOWE	114
6. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA ..	115
7. PROGRAMY I PROJEKTY	115
UWAGI KOŃCOWE	116

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów został przygotowany na lata 2018-2023. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, przeprowadzona na potrzeby opracowania dokumentu strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT), a także na analizie ankiet skierowanych do mieszkańców (liderzy lokalni, losowo wybrani mieszkańcy) i przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych.

W ramach diagnozy analizie poddano takie obszary, jak: demografia; infrastruktura techniczna; komunikacja i transport; gospodarka; zasoby i warunki mieszkaniowe; edukacja i kultura; ochrona zdrowia; sport, rekreacja i turystyka; bezpieczeństwo publiczne; pomoc społeczna; sektor pozarządowy; bezrobocie; bezdomność; problemy uzależnień i przemocy w rodzinie; sytuacja dziecka; sytuacja osób starszych i niepełnosprawnych oraz równość płci.

Badania ankietowe

Przeprowadzone badania ankietowe dotyczyły sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej w gminie byli losowo wybrani mieszkańcy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 12 anonimowo wypełnionych arkuszy ankiet.

Wśród respondentów było 58,33% kobiet i 41,67% mężczyzn. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 26-35 lat (41,68%). Kolejną grupę stanowili respondenci w wieku 36-45 lat (33,33%). Najmniej liczne grupy stanowiły ex aequo osoby w wieku 56-65 lat oraz osoby w wieku powyżej 65 lat (po 8,33%), taki sam odsetek respondentów nie określił swojej grupy wiekowej. Pod względem czasu zamieszkiwania w gminie najliczniej reprezentowane były ex aequo osoby mieszkające w gminie od urodzenia oraz osoby zamieszkujące gminę od 5 do 11 lat (po 41,67%), a następnie osoby zamieszkujące gminę od 40 do 52 lat (16,66%). Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwięcej badanych

posiadało wykształcenie wyższe (75,00%). Kolejną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (16,67%), najmniej liczną grupę stanowili respondenci posiadający wykształcenie podstawowe (8,33%). Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
12	kobiety (58,33%)	26-35 lat (41,68%)	od urodzenia (41,67%)	wyższe (75,00%)
	mężczyźni (41,67%)	36-45 lat (33,33%)	od 5 do 11 lat (41,67%)	średnie (16,67%)
		56-65 lat (8,33%)	od 40 do 52 lat (16,66%).	podstawowe (8,33%)
		powyżej 65 lat (8,33%)		

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wzięło udział także 12 osób, z których większość (50,00%) stanowiły kobiety, 41,67% stanowili mężczyźni, natomiast 8,33% osób nie zadeklarowało przynależności płciowej. Wśród respondentów najliczniej ex aequo reprezentowane były grupy wiekowe 26-35 lat i 36-45 lat (po 33,33%). Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku pow. 65 lat (16,68%). Najslabiej reprezentowana była grupa osób w wieku 56-65 (8,33%) i taki sam odsetek respondentów nie określił swojej grupy wiekowej.

Jeśli chodzi o wskaźnik czasu zamieszkiwania, najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w gminie od urodzenia (41,67%), Kolejne grupy stanowiły osoby mieszkające w gminie od 6 do 11 lat (33,33%) i od 40 do 52 lat (16,67%). Odsetek respondentów, który nie zadeklarował czasu przebywania na terenie gminy, stanowił 8,33% próby. Pod względem poziomu wykształcenia najliczniej reprezentowana była grupa osób z wykształceniem wyższym (66,67%). Następną grupę stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (16,67%). Najmniej liczną grupę stanowili badani posiadający wykształcenie podstawowe (8,33%) i taki sam odsetek respondentów nie określił swojego wykształcenia. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	pleć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
12	kobiety (50,00%)	26-35 lat (33,33%)	od urodzenia (41,67%)	wyższe (66,67%)

	mężczyźni (41,67%)	36-45 lat (33,33%)	od 6 do 11 lat (33,33%)	średnie (16,67%)
	brak deklaracji (8,33%)	56-65 lat (8,33%)	od 40 do 52 lat (16,67%).	podstawowe (8,33%)
powyżej 65 lat (16,68%)				
brak deklaracji (8,33%)		brak deklaracji (8,33%)	brak deklaracji (8,33%)	

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 4 ankiet wypełnionych przez pedagogów z placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy.

Struktura dokumentu strategii

W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, która zawiera informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, i **programową**, która zawiera założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń oraz określony został czas realizacji wyznaczonych działań. Ponadto przedstawione zostały wskaźniki monitoringowe, ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Opracowany dokument strategii stanowi materiał wyjściowy do konstruowania szczegółowych programów i projektów realizowanych w sferze społecznej. Skuteczność wyznaczonych działań w strategii będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 554 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1030 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1828 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 511 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 180),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 603 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 882 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 755 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1851 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860 z późn. zm.).

Podczas realizacji strategii znajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”

- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2014-2020 (WRF)

Na wniosek Komisji Europejskiej objęto Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny oraz Fundusz Spójności wspólnymi ramami strategicznymi (Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) na lata 2014-2020), które obejmują również Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Morski i Rybacki. Na podstawie przyjętych założeń w okresie programowania 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny zapewni finansowanie działań strukturalnych na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w ramach czterech głównych obszarów inwestycji: zatrudnienia, edukacji, włączenia społecznego i usprawniania administracji publicznej. Natomiast Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji posłuży do finansowania pomocy na rzecz pracowników zwolnionych w następstwie poważnej zmiany strukturalnej oraz łagodzenia skutków, jakie dla rolników pociągają nowe umowy handlowe.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej, stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny będzie współfinansował krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, będzie wspierał innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 jest dokumentem, który określa cele polityki rozwoju prowadzonej w regionie, w tym polityki społecznej. W jej ramach sformułowano cele strategiczne:

- region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców,
- aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu osób wykluczonych,
- zrównoważony rozwój przestrzenny regionu z silnie powiązaniem systemem osadniczym, z nowoczesną infrastrukturą i racjonalnie wykorzystywanymi zasobami środowiska naturalnego.

Wyznaczono przyporządkowane celom strategicznym cele operacyjne i strategiczne kierunki działań. Założenia polityki społecznej ujęto w ramach następujących celów operacyjnych i przyporządkowanych im strategicznych kierunków działań:

Cel operacyjny 2.

Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy

Strategiczny kierunek działań 2.1.

Kształtowanie i rozwój kadr dla gospodarki innowacyjnej

- 2.1.1. rozwój potencjału akademickiego i wzmacnianie kierunków kształcenia na rzecz inteligentnej gospodarki regionu,
- 2.1.2. rozwój szkolnictwa zawodowego,
- 2.1.3. kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców.

Strategiczny kierunek działań 2.2.

Kształtowanie aktywnych postaw na rynku pracy

- 2.2.1. aktywizacja zawodowa ludności,
- 2.2.2. upowszechnianie modelu „silver economy”.

Cel operacyjny 4.

Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie

Strategiczny kierunek działań 4.1.

Rozwój społeczności lokalnych

- 4.1.1. kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego,
- 4.1.2. rozwój sektora organizacji pozarządowych.

Strategiczny kierunek działań 4.2.

Wzmacnianie tożsamości regionalnej

- 4.2.1. kształtowanie świadomości regionalnej i lokalnej opartej na historycznej i kulturowej różnorodności,
- 4.2.2. wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych,
- 4.2.3. promocja marki „Łódzkie”.

Cel operacyjny 5.

Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

Strategiczny kierunek działań 5.1.

Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora edukacji

- 5.1.1. rozwój bazy żłobków i przedszkoli,
- 5.1.2. podniesienie standardu placówek edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia,
- 5.1.3. rozwój kompetencji i technik cyfrowych w procesie edukacji na wszystkich etapach kształcenia.

Strategiczny kierunek działań 5.2.

Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej

- 5.2.1. rozwój i racjonalizacja bazy ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej,
- 5.2.2. rozwój usług i programów profilaktyki zdrowotnej oraz innych z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej.

Strategiczny kierunek działań 5.3.

Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji

- 5.3.1. rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji,
- 5.3.2. rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji.

Strategiczny kierunek działań 5.4.

Rozwój cyfryzacji i usług cyfrowych w sektorze publicznym

- 5.4.1. rozwój e-administracji i upowszechnienie elektronicznej obsługi ludności,
- 5.4.2. interaktywne narzędzia komunikacji samorządów z mieszkańcami,
- 5.4.3. tworzenie baz danych.

Cel operacyjny 6.

Reintegracja społeczna grup wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

Strategiczny kierunek działań 6.1.

Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu

- 6.1.1. przeciwdziałanie wyuczonej bezradności,
- 6.1.2. wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej.

Strategiczny kierunek działań 6.2.

Reintegracja zawodowa oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniom społecznym

- 6.2.1. rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej,
- 6.2.2. aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 6.2.3. zapobieganie i przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

realizował będzie cele unijnej strategii, dążąc do zwiększenia konkurencyjności regionu oraz gwarantując poprawę jakości życia mieszkańców, poprzez niwelowanie barier rozwojowych. Planowane działania w zakresie osiągnięcia celów rozwojowych województwa, wpłyną na rozwój regionalnego potencjału, w zakresie zasobów ludzkich i w ramach realizacji projektów infrastrukturalnych. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego osiągał będzie rezultaty wskazane w Umowie Partnerstwa poprzez koncentrację tematyczną i terytorialną wsparcia na przedsięwzięciach odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

- I Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy.
- II Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.
- III Transport.
- IV Gospodarka niskoemisyjna.

- V Ochrona środowiska.
- VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu.
- VII Infrastruktura dla usług społecznych.
- VIII Zatrudnienie.
- IX Włączenie społeczne.
- X Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie.
- XI Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności.
- XII Pomoc techniczna.

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020

Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa główne działania samorządu województwa łódzkiego zgodnie z przypisanymi mu zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Zawiera diagnozę społeczną województwa (ocenę stanu pomocy społecznej i istniejącej infrastruktury socjalnej), priorytety oraz misję polityki społecznej, za którą uznano „podnoszenie jakości życia wśród mieszkańców regionu, szczególnie tych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym”.

Na podstawie wyznaczonych priorytetów polityki społecznej oraz sformułowanej misji określono następujące cele strategiczne i operacyjne:

1. Wdrażanie aktywnej polityki społecznej
  - Zwiększenie wiedzy dotyczącej problemów społecznych,
  - Stymulowanie i wspomaganie lokalnych inicjatyw,
  - Wprowadzanie i wspieranie innowacyjnych rozwiązań,
  - Zwiększenie dostępności kształcenia i szkoleń dla służb,
  - Rozwój sektora pozarządowego.
2. Systemowa pomoc osobom i rodzinom
  - Rozwój usług socjalnych,
  - Wzmacnianie rozwiązań służących harmonijnemu funkcjonowaniu rodzin,
  - Wyrównywanie szans dzieci i młodzieży,
  - Rozwój usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych i starszych,
  - Rozwój infrastruktury pomocy społecznej.
3. Tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym
  - Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy,

- Rozwój wolontariatu i społecznej inicjatywności,
  - Propagowanie aktywnych metod wychodzenia z wykluczenia,
  - Zapobieganie sytuacjom kryzysowym związanym z wykluczeniem.
4. Zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień
- Zwiększenie poziomu świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych,
  - Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i ograniczenia szkód zdrowotnych osób uzależnionych,
  - Rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - Monitorowanie stanu problemów uzależnień w województwie.
5. Zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych
- Zwiększenie dostępności edukacji,
  - Zwiększenie dostępności rehabilitacji leczniczej, społecznej,
  - Wyrównywanie szans w zatrudnieniu,
  - Uczestnictwo w życiu kulturalnym i promowanie aktywnego stylu życia.
6. Propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym
- Zwiększenie oddziaływania instytucji zajmujących się osobami starszymi,
  - Promocja aktywnych form spędzania czasu przez osoby starsze,
  - Zmniejszenie poczucia izolacji,
  - Upowszechnianie działań instytucji zajmujących się osobami starszymi.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Łódzkiego Wschodniego na lata 2014–2020

Głównym celem Strategii w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych mieszkańców Powiatu Łódzkiego Wschodniego, w szczególności w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, przeciwdziałania marginalizacji jednostki i rodziny, wyrównania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, pieczy zastępczej oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi. W oparciu o opis i analizę stanu obecnego, diagnozę najważniejszych problemów uciążliwych dla ludności powiatu oraz przeprowadzone konsultacje społeczne, dokonano wyboru priorytetów obejmujących określenie niżej przedstawionych celów strategicznych, szczegółowych oraz zadań prowadzących do osiągnięcia zamierzonych celów.

CEL STRATEGICZNY 1: Poprawa warunków życia osób niepełnosprawnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym oraz akceptacji środowiska lokalnego wobec osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Zadania:

- 1) organizacja punktów informacyjno-konsultacyjnych dla mieszkańców powiatu;
- 2) upowszechnienie programów szkoleniowych z zakresu zapobiegania marginalizacji według nowoczesnych metod terapeutycznych;
- 3) szkolenia dla osób niepełnosprawnych oraz środowisk lokalnych z zakresu istoty niepełnosprawności i możliwości przeciwdziałania jej skutkom;
- 4) propagowanie osiągnięć osób niepełnosprawnych w lokalnych mediach;
- 5) prowadzenie akcji i programów edukacyjnych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności;
- 6) organizowanie konkursów, wystaw, przeglądów, prezentacji promujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych w różnych dziedzinach życia.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej i rehabilitacji osobom niepełnosprawnym.

Zadania:

- 1) propagowanie zdrowego stylu życia;
- 2) zwiększanie dostępności do systematycznej i specjalistycznej opieki medycznej, w tym wczesnej interwencji medycznej oraz dostępu do najnowszych osiągnięć medycznych;
- 3) stwarzanie warunków do prowadzenia kompleksowej i ciągłej rehabilitacji dla osób niepełnosprawnych oraz zaopatrzenia w odpowiedni sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny i środki pomocnicze;
- 4) pomoc w tworzeniu ośrodków rehabilitacyjnych, w tym zapewniających kompleksową pomoc psychologiczną i socjalną oraz warsztatów terapeutycznych i zajęć.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Zapewnienie równych szans w dostępie do edukacji na wszystkich poziomach kształcenia.

Zadania:

- 1) zapewnienie odpowiedniej liczby integracyjnych klas szkolnych;
- 2) szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych;
- 3) zapewnienie rehabilitacji w placówkach szkolnictwa specjalnego;

- 4) przeciwdziałanie izolacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach edukacyjnych poprzez przygotowanie i wdrożenie cyklu specjalistycznych programów psychoedukacyjnych z zakresu informowania o niepełnosprawności;
- 5) pomoc w zabezpieczeniu transportu dzieci i młodzieży do placówek szkolnych;
- 6) pomoc w likwidacji barier architektonicznych w placówkach edukacyjnych;
- 7) działanie na rzecz właściwego profilu kształcenia zawodowego dla osób niepełnosprawnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Poprawa dostępu do rynku pracy i wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy osób niepełnosprawnych.

Zadania:

- 1) promowanie programów aktywizacji osób bezrobotnych na rynku pracy;
- 2) podejmowanie działań umożliwiających młodzieży zagrożonej marginalizacją z powodu niepełnosprawności lub zaniedbań wychowawczych, włączania się w aktywne życie zawodowe;
- 3) wspieranie polityki społecznej powiatu.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5. Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz promowanie innowacyjnych rozwiązań na ich rzecz.

Zadania:

- 1) popularyzowanie aktywnych form życia;
- 2) pomoc w nauce i rozwoju samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych;
- 3) likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej na terenie powiatu;
- 4) organizowanie imprez integracyjnych;
- 5) upowszechnianie sportu, turystyki i kultury wśród osób niepełnosprawnych;
- 6) pomoc przy realizacji projektów popularyzujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych;
- 7) wspieranie środowiskowych domów samopomocy;
- 8) pomoc w rozwoju wolontariatu działającego na rzecz osób niepełnosprawnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Zadania:

- 1) pomoc w tworzeniu i rozwoju organizacji pozarządowych;
- 2) upowszechnianie środowiskowych form pomocy i wsparcia osób niepełnosprawnych;
- 3) tworzenie poradników i informatorów dla osób niepełnosprawnych, ich rodzin i środowisk lokalnych.

CEL STRATEGICZNY 2: Ochrona osób i rodzin.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Pomoc dla rodzin wielodzietnych oraz niepełnych.

Zadania:

- 1) promowanie modelu rodziny z dziećmi i pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej;
- 2) umocnienie rodziny i wsparcie jej funkcji ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin wielodzietnych i niepełnych;
- 3) poprawa warunków życia i wzmocnienie kondycji rodzin;
- 4) zwiększenie szans rozwojowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych i niepełnych;
- 5) rozwój bezpłatnego poradnictwa rodzinnego;
- 6) rozwój oferty edukacyjnej i edukacyjno-szkoleniowej kierowanej do rodziców oraz dzieci i młodzieży.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Poradnictwo dla rodzin zastępczych.

Zadania:

- 1) prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych;
- 2) rozwój poradnictwa specjalistycznego dla rodzin zastępczych;
- 3) szkolenie pracowników socjalnych i koordynowanie z zakresu wczesnego wykrywania uszkodzeń zdrowia, udzielania pierwszej pomocy oraz kierowania do odpowiednich służb specjalistycznych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Pomoc usamodzielniającym się wychowankom pieczy zastępczej.

Zadania:

- 1) doradztwo zawodowe dla wychowanków pieczy zastępczych na każdym etapie ich edukacji szkolnej;
- 2) pomoc finansowa i specjalistyczna dla wychowanków usamodzielniających się;

CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Zapewnienie całodobowej opieki dzieciom:

Zadania:

- 1) zwiększenie liczby rodzin zastępczych, pełniących funkcję pogotowia opiekuńczego;
- 2) zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych;
- 3) zwiększenie oferty szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 5. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci.

Zadania:

- 1) zwiększanie liczby świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych;
- 2) rozwój zainteresowań uczniów poprzez zajęcia pozalekcyjne, pozaszkolne (lekcje wyrównawcze, zajęcia sportowo-rekreacyjne).

CEL SZCZEGÓŁOWY 6. Szkolenia z zakresu zjawiska patologii społecznej.

Zadania:

- 1) szkolenia w zakresie definiowania oraz wykrywania przejawów patologii społecznej;
- 2) szkolenia w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym i niwelowanie negatywnych skutków społecznych;
- 3) doskonalenie form i metod pracy z osobami dotkniętymi i stosującymi przemoc.

CEL STRATEGICZNY 3: Zapobieganie dysfunkcyjności, bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu mieszkańców powiatu.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Działania mające na celu rozwijanie profilaktyki prozdrowotnej.

Zadania:

- 1) realizowanie programów z zakresu profilaktyki uzależnień w świetlicach środowiskowych i szkołach;
- 2) organizowanie akcji letnich połączonych z warsztatami i treningami na temat uzależnień, przemocy i agresji;
- 3) organizowanie zajęć mających na celu wzmocnienie zdolności do rozwiązywania problemów, radzenia sobie w trudnych sytuacjach, a także doskonalenie zdolności do prawidłowych stosunków i interakcji międzyludzkich;
- 4) prowadzenie punktów konsultacyjnych w poszczególnych gminach w celu propagowania wiedzy na temat profilaktyki oraz leczenia uzależnień.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Prowadzenie opieki specjalistycznej dla osób uzależnionych, ofiar i sprawców przemocy.

Zadania:

- 1) prowadzenie indywidualnych programów edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy;
- 2) prowadzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy domowej;
- 3) uruchomienie lokalnego telefonu zaufania dla ofiar przemocy;
- 4) ochrona matek i kobiet w ciąży – ofiar przemocy.

CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób i rodzin wykluczonych społecznie.

Zadania:

- 1) propagowanie działań na rzecz zatrudnienia na lokalnych rynkach pracy osób długotrwale bezrobotnych;
- 2) wykorzystanie e-learningu na rzecz podnoszenia kwalifikacji kadr i rozwoju przedsiębiorczości;
- 3) promowanie i wspieranie pracodawców tworzących nowe miejsca pracy;

- 4) podnoszenie motywacji osób bezrobotnych do zdobycia lub zmiany zawodu;
- 5) przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia;
- 6) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży zagrożonej dziedziczeniem bierności zawodowej poprzez zapewnienie usług, kultury, oświaty itp.;
- 7) tworzenie różnych form bezpłatnej pomocy informacyjnej i specjalistycznej dla osób pozostających długotrwale bez pracy.

CEL SZCZEGÓŁOWY 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (inwestowanie w przyszłość).

Zadania:

- 1) preferencje dla najzdolniejszych uczniów biednych rodzin poprzez system zachęt, wsparcie materialne, np. stypendia;
- 2) zwiększenie dostępności do edukacji poprzez dostępność środków transportu oraz polepszenie jakości dróg;
- 3) rozwój powszechnego dostępu do Internetu (e-learning).

CEL STRATEGICZNY 4: Rozwijanie systemu opieki nad osobami starszymi, samotnymi, długotrwale chorymi, niepełnosprawnymi.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Podnoszenie standardów opieki w domach pomocy społecznej.

Zadania:

- 1) systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry zajmującej się osobami niepełnosprawnymi;
- 2) działania domów pomocy społecznej zmierzające do utrzymania standardów opieki.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Rozszerzanie działalności domów pomocy społecznej.

Zadania:

- 1) opracowanie programu udostępniania istniejącego zaplecza rehabilitacyjnego w domach pomocy społecznej społeczności lokalnej;
- 2) rozszerzenie terapii zajęciowej w domach pomocy społecznej poprzez prowadzenie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych;
- 3) działania domów pomocy społecznej na rzecz integracji ze środowiskiem, stały kontakt z instytucjami wsparcia oraz organizacjami pozarządowymi;

CEL SZCZEGÓŁOWY 3. Szkolenia osób bezrobotnych w kierunku zdobycia umiejętności i kwalifikacji opieki nad osobami starszymi, samotnymi, chorymi.

CEL STRATEGICZNY 5: Propagowanie wspólnych działań lokalnych instytucji i organizacji o charakterze publicznym i niepublicznym, pozarządowym i kościelnym w celu diagnozowania problemów, wymiany informacji, przygotowywania programów z zakresu rozwiązywania problemów indywidualnych i społecznych oraz ich realizacji.

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Przygotowanie programów skierowanych do poszczególnych grup ryzyka, w szczególności niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, uzależnionych, rodzin niepełnych, dysfunkcyjnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Wspieranie realizacji projektów badawczych i naukowych, których celem jest diagnoza problemów społecznych i zasobów służących ich rozwiązywaniu.

Strategia Rozwoju Gminy Rzgów – Aktualizacja 2017 r.

Głównym motywem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Rzgów była potrzeba stworzenia merytorycznych podstaw do prowadzenia długookresowej i kompleksowej polityki rozwoju gminy, zmierzającej do stałej poprawy standardu życia i pracy mieszkańców. W dokumencie sformułowano wizję rozwoju gminy („W roku 2027 gmina Rzgów atrakcyjnym miejscem zamieszkania oferującym bezpieczne i wygodne życie oraz strefą zrównoważonego rozwoju gospodarczego”). Osiągnięcie powyżej określonego stanu docelowego będzie możliwe dzięki realizacji misji („Wykorzystanie potencjału centralnego położenia gminy oraz kapitału ludzkiego do stymulowania zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i gminy”). Wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej i przeprowadzona na jej podstawie analiza SWOT, jak również wnioski z sondażu społecznego pozwoliły na określenie 2 celów strategicznych: I – Wysoki standard życia lokalnej społeczności oraz II – Rozwój lokalnej gospodarki i tworzenie atrakcyjnych warunków do inwestowania. W ramach pierwszego celu strategicznego dotyczącego sfery społecznej, szczególnie ważnej z uwagi na problematykę niniejszego opracowania, sformułowano niżej przedstawione cele operacyjne oraz działania operacyjne:

CEL STRATEGICZNY I Wysoki standard życia lokalnej społeczności.

Cel operacyjny I.1 Rozwój infrastruktury – drogowej, okołodrogowej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej, Internetu.

- budowa/modernizacja/rozbudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej,
- budowa/modernizacja/rozwój infrastruktury edukacyjnej i kulturalnej oraz doposażanie placówek,
- rozwój/modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.

Cel operacyjny I.2 Wzmocnienie procesów integrujących lokalną społeczność – rozwój potencjału społecznego i kulturowego.

- wspieranie (rozwój) działalności organizacji pozarządowych we wszystkich sektorach życia społecznego,
- efektywna polityka prorodzinna,
- rozwój tzw. oferty spędzania czasu „po 16-tej”,

- poszerzenie/wzbogacenie oferty zajęć dodatkowych/pozalekcyjnych,
- działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu (w tym również ekonomia społeczna),
- pielęgnowanie lokalnej wytwórczości oraz tradycji lokalnych,
- działania integrujące społeczność lokalną (wzmacnianie tożsamości lokalnej), wspieranie procesu asymilacji ludności napływowej.

Cel operacyjny I.3 Wykorzystanie walorów przyrodniczych oraz ochrona środowiska.

- rozwój infrastruktury OZE,
- wspieranie transportu niskoemisyjnego,
- monitorowanie stanu czystości powietrza,
- ograniczenie możliwości prowadzenia działalności uciążliwej dla czystości powietrza na obszarach o zwartej zabudowie,
- rozwój i modernizacja sieci kanalizacyjnej,
- rozwój gospodarki odpadami komunalnymi,
- rozwój i modernizacja sieci wodociągowej (w tym m.in. dalsza sukcesywna wymiana głównych sieci wodociągowych, modernizacja stacji uzdatniania wody),
- wykorzystanie potencjału istniejących rzek do celów rekreacyjnych,
- wspieranie procesów rekultywacji terenów pokopalnianych,
- odnowa i tworzenie terenów zielonych,
- renowacja zabytków i miejsc ważnych dla zbiorowej pamięci,
- kultywowanie wydarzeń związanych z Bitwą Łódzką 1914,
- wyznaczenie szlaków i tras tematycznych.

Cel operacyjny I.4 Rozwój i stałe podnoszenie jakości usług publicznych i społecznych.

- rozwój infrastruktury informatycznej, w tym aplikacji lub systemów bazodanowych, służących poprawie efektywności zarządzania oraz upowszechnianiu komunikacji elektronicznej (np. podpis elektroniczny, digitalizacja posiadanych zbiorów itp.) – popularyzacja e-usługi,
- szkolenia dla pracowników instytucji publicznych obsługujących wdrażane systemy informatyczne,
- stworzenie archiwum Urzędu Miejskiego,
- wspieranie rozwoju usług w sektorze służby zdrowia, organizacja bezpłatnych badań profilaktycznych, programów prozdrowotnych,
- wspieranie rozwoju opieki nad osobami starszymi i chorymi.

Cel operacyjny I.5 Poprawa bezpieczeństwa.

- zapewnianie bezpieczeństwa obiektów komunalnych (np. poprzez monitoring),
- działania nakierowane na ograniczenie liczby wypadków drogowych,
- działania nakierowane na zmniejszenie liczby włamań i kradzieży,
- budowa i systematyczne oczyszczanie rowów odwodnieniowych i rozwój małej retencji,
- propagowanie wiedzy o bezpieczeństwie i zagrożeniach bezpieczeństwa,
- wspieranie działalności OSP i policji.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. POWIERZCHNIA I POŁOŻENIE GMINY

Gmina Rzgów jest gminą miejsko-wiejską położoną w centralnej części województwa łódzkiego, w powiecie łódzkim wschodnim. Zajmuje powierzchnię 66,32 km² i jest jedną z sześciu powiatowych jednostek terytorialnych. Gmina Rzgów graniczy od północy z miastem Łódź, od wschodu z gminą Brójce, od południa z gminą Tuszyn, od południowego zachodu z gminą Pabianice, zaś od zachodu z gminą Ksawerów.

W skład gminy wchodzi miasto Rzgów oraz 14 sołectw: Bronisin Dworski, Czyżeminek, Gospodarz, Grodzisko-Konstantyna, Guzew-Babichy, Huta Wiskicka-Tadzin, Kalino, Kalinko, Prawda, Romanów, Rzgów I i Rzgów II, Stara Gadka, Starowa Góra. Najliczniej zamieszkiwanymi miejscowościami gminy, poza Rzgowem (3 299 osób), są: Starowa Góra (2 343 osoby), Stara Gadka (756 osób) i Grodzisko-Konstantyna (605 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Romanów (202 osoby).

Pod względem fizycznogeograficznym obszar gminy leży w podprovincji Niziny Środkowopolskiej, w południowej części Niziny Mazowieckiej, w obrębie makroregionu Wzniesień Południowomazowieckich i mezoregionu Wysoczyzny Bełchatowskiej. Charakterystyczna dla lokalnego krajobrazu jest falista równina z ciągiem ostańcowych wzgórz morenowych. Sieć hydrologiczną gminy Rzgów tworzą rzeka Ner oraz rzeki Dobrzyńka i Struga wraz z ich licznymi dopływami.

Samorząd lokalny, pragnąc mieć wpływ na rozwój i zapewnić gminie promocję, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Bud-uj Razem” oraz Stowarzyszeniu ŁOM pełniącym funkcję tzw. Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Rzgów pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Na wstępie przedstawiciele środowiska lokalnego poproszono o wskazanie największych atutów gminy. Wypełniający ankietę najczęściej wymieniali atrakcyjne

położenie geograficzne i komunikacyjne w pobliżu aglomeracji łódzkiej. Duże znaczenie badani przywiązywali także do niskiego poziomu bezrobocia oraz zamożności gminy i jej mieszkańców. Respondenci docenili również inwestycje w infrastrukturę (drogi, wodociągi, sieć kanalizacyjna i gazowa), układ drogowy oraz dobre skomunikowanie z autostradami. Wśród atutów wymieniono też działalność kulturalną (bogata oferta GOK-u) i sportowo-rekreacyjną (liczne zajęcia organizowane przez GOSTiR) oraz odbywające się często imprezy integracyjne. Ankietowani docenili również dbałość o wysoki poziom edukacji oraz przywiązywanie uwagi do estetyki i czystości na terenie gminy. Wspomniano też o dużym potencjale mieszkańców i dziedzictwie kulturowym.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat czynników, które w największym stopniu ograniczają możliwości rozwojowe gminy, najczęściej wymieniano istniejące deficyty w infrastrukturze gminnej (brak nawierzchni na wielu ulicach, brak chodników oraz sieci kanalizacyjnej i gazowej w niektórych sołectwach). Za równie istotną kwestię ankietowani uznali niedostatek terenów na dalsze inwestycje. Według badanych dużym problemem dla przedsiębiorców z terenu Rzgowa jest ograniczona liczba lokalnych pracowników oraz niewystarczający, w stosunku do potrzeb, budżet gminy. Wspomniano także o blokowaniu niektórych inwestycji przez mieszkańców i występujących sporach wśród członków Rady Miasta.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje związane z infrastrukturą gminną. W tym kontekście wymieniono rozbudowę kanalizacji i sieci gazowej, budowę chodników i oświetlenia, modernizację dróg, wytyczenie ścieżek rowerowych oraz likwidację barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. Wśród niezbędnych do realizacji działań wymieniano także rozbudowę Gminnego Ośrodka Kultury i Gminnej Przychodni Zdrowia, rozwój budownictwa komunalnego oraz budowę kina, teatru i basenu. Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli również wyznaczenie nowych terenów pod inwestycje, wyprowadzenie ruchu samochodowego z centrum, poprawę bezpieczeństwa mieszkańców i powiększenie obszaru parków i zieleńców.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2016 r. gmina Rzgów miała 9 802 mieszkańców, w tym 5 081 kobiet, które stanowiły 51,84% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 148 osób na km². W latach 2014-2016 systematycznie rosła liczba dzieci i młodzieży, podobnie zwiększała się

liczba osób starszych, wahaniom ulegała natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 873	1 896	1 926
liczba osób w wieku produkcyjnym	6 178	6 139	6 150
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 585	1 650	1 726
ogółem	9 636	9 685	9 802

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz saldo migracji, która odbywa się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane w tym zakresie odnoszące się do gminy Rzgów przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba urodzeń	89	123	99
liczba zgonów	100	87	104
przyrost naturalny	-11	36	-5

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

W analizowanym okresie liczba urodzeń w gminie Rzgów, jak i liczba zgonów ulegały wahaniom. Określony na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny był w roku 2014 i 2016 ujemny (-11 i -5), natomiast w 2015 r. osiągnął wartość dodatnią (36).

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
zameldowania spoza gminy	223	230	296
w tym z zagranicy	13	42	25
wymeldowania poza gminę	101	90	59
w tym za granicę	3	2	-
saldo migracji ogółem	122	140	237

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

Na liczbę mieszkańców w gminie wpływał również ruch migracyjny. W analizowanym okresie migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym, w mniejszym zaś stopniu w ruchu zagranicznym. Saldo migracji było stale dodatnie i z roku na rok zwiększało się (122 w 2014 r., 140 w 2015 r., 237 w 2016 r.).

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2014-2016 systematycznie wzrastał; wynosił on odpowiednio: 16,45%, 17,04% i 17,61%. Mając na uwadze wydłużający się średni okres życia, odnotowana tendencja w strukturze demograficznej gminy jest niekorzystna i stanowi poważne wyzwanie dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać im odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej.

Tendencja starzenia się społeczeństwa wymusza zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA

Infrastruktura w gminie Rzgów jest dobrze rozwinięta. Sieć wodociągowa zaopatruje w wodę ponad 99% mieszkańców. W 2016 r. długość tej sieci wynosiła 98,3 km. Źródłem zaopatrzenia gminy Rzgów w wodę są ujęcia wód podziemnych zlokalizowane w miejscowościach: Rzgów, Kalino, Romanów, Gospodarz, Grodzisko i Czyżeminek (zarządzane przez Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Rzgowie) oraz wodociąg Łódź-Sulejów, z którego korzystają mieszkańcy Starowej Góry i części Starej Gadki (zarządzane przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Łodzi). Dalszego rozwoju i nakładów inwestycyjnych wymaga sieć kanalizacyjna, której długość wynosi 40,9 km, a korzysta z niej nieco ponad 58% ludności gminy oraz sieć gazowa o długości 83 km, użytkowana przez ponad 41% mieszkańców. W gminie funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 1500 m³/dobę, z której oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Ner. Na terenie Rzgowa przy ul. Ogrodowej 115 zlokalizowany jest Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych gdzie mieszkańcy mogą dostarczać tzw. odpady problemowe.

Rzgów położony jest w odległości ok. 15 km od Łodzi (siedziby władz województwa łódzkiego oraz powiatu łódzkiego wschodniego), ok. 10 km od Pabianic, ok. 30 km od

Koluszek, i ok. 40 km od Piotrkowa Trybunalskiego. Od Warszawy miasto Rzgów dzieli dystans ok. 140 km. Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 185 km (w tym drogi powiatowe 40 km i drogi gminne 120 km). Przez obszar gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne – droga ekspresowa S8, która na węźle „Południe” w miejscowości Romanów krzyżuje się z autostradą A1, oraz drogi krajowe DK nr 1 (Gdańsk – Łódź – Katowice – granica państwa), DK nr 71 (Łódź – Pabianice – Rzgów) i droga wojewódzka DW nr 714 (Rzgów – Kurowice).

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą: MPK Łódź Sp. z o.o., PKS Łódź Sp. z o.o., PKS Piotrków Trybunalski Sp. z o.o., MZK Pabianice Sp. z o.o. oraz prywatni przewoźnicy. Dobre połączenia komunikacyjne posiadają mieszkańcy miejscowości: Rzgów, Starowa Góra, Gospodarz. Trudności komunikacyjne występują w sołectwach Bronisin Dworski, Czyżeminek, Grodzisko-Konstantyna, Guzew-Babichy, Kalino, Kalinko, Prawda, Romanów i Stara Gadka. Przez teren gminy nie przebiega linia kolejowa. Najbliższe stacje kolejowe zlokalizowane są w Łodzi, Pabianicach i Koluszkach.

Dane szczegółowe na temat infrastruktury technicznej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2016 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	98,30
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	9 714
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	40,9
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	5 705
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	3 850
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	83,0
liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	4 048
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie (w km)	185,00
w tym długość dróg gminnych (w km)	120,00

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie i Głównego Urzędu Statystycznego.

Uzupełniając dane odnoszące się do infrastruktury technicznej, warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w ostatnich

latach. Inwestycje te, poza sferą techniczną, obejmowały obszar edukacji, kultury oraz sportu i rekreacji.

Najważniejsze inwestycje zrealizowane w latach 2014-2016:

- modernizacja dróg powiatowych Kalinko-Rzgów, Gospodarz-Guzew (ul. Cegielniana), przebudowa drogi powiatowej w Kalinie i drogi powiatowej Kalino-Stefanów,
- budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Romanowie, chodnika w Kalinku oraz chodnika i ścieżki rowerowej przy ul. Czartoryskiego w Gadce Starej,
- budowa drogi gminnej – ul. Kusocińskiego w Rzgowie, przebudowa drogi w Czyżeminku,
- budowa rowów odwadniających w gminie Rzgów,
- przebudowa ul. Brójeckiej w Bronisinie Dworskim, ul. Górnej w Rzgowie, ul. Przyrodniczej w Konstancynie,
- wymiana płyt żelbetowych w ciągu pieszym na kładce na rzece Ner – ul. Łódzka w Rzgowie,
- modernizacja stacji uzdatniania wody w Rzgowie,
- rozbudowa i przebudowa stacji uzdatniania wody oraz modernizacja hydroforni w Grodzisku,
- instalacja tablic interaktywnych w Szkole Podstawowej w Guzewie i Szkole Podstawowej w Kalinie,
- budowa podjazdu dla niepełnosprawnych do części apteczno-rehabilitacyjnej Gminnej Przychodni Zdrowia w Rzgowie,
- termomodernizacja przedszkola w Rzgowie wraz z adaptacją hydroforni,
- budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w ul. Ks. Załuski w Rzgowie oraz rozbudowa sieci kanalizacyjnej w ul. Mikołaja Reja w Rzgowie,
- rozbudowa sieci wodociągowej w ul. Przyrodniczej w Konstancynie,
- przyłączenie dodatkowych studzienek do kanalizacji podciśnieniowej w Starowej Górze i Starej Gadce,
- budowa kanalizacji podciśnieniowej wraz z odtworzeniem nawierzchni w ul. Granicznej i Topolowej w Starowej Górze,
- modernizacja świetlic wiejskich w Starowej Górze, Gospodarzu, a także budynku gospodarczego i terenu przy budynku świetlicy w Czyżeminku,
- budowa placów zabaw w Guzewie, Rzgowie, Kalinku, Kalinie i Gospodarzu oraz doposażenie placów zabaw w Guzewie, Grodzisku, Starowej Górze Wschód i w Starowej Górze Zachód,

- modernizacja terenu i świetlicy w Czyżeminku,
- rozbudowa parku miejskiego im. Adama Mickiewicza w Rzgowie,
- modernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Rzgowie oraz budowa nowego ogrodzenia i chodnika,
- wykonanie przyobiektowej oczyszczalni ścieków dla Szkoły Podstawowej w Guzewie,
- adaptacja pomieszczeń na potrzeby Gminnej Przychodni Zdrowia w Rzgowie,
- przebudowa klatki schodowej w budynku gminnym przy ul. Łódzkiej 2a w Rzgowie,
- budowa instalacji oświetleniowej w gminie,
- modernizacja budynków strażnic OSP w Grodzisku, Kalinie Prawdzie, Romanowie, wyposażenie i modernizacja strażnicy OSP w Starej Gadce,
- zagospodarowanie terenu przy zespole boisk Orlik w Rzgowie.

5. GOSPODARKA

Rolnictwo na terenie gminy Rzgów utraciło wiodącą funkcję rozwojową na rzecz działalności pozarolniczej, głównie handlu. Nadal jednak jest istotnym sektorem gospodarki lokalnej, stanowiącym źródło utrzymania znacznej części ludności, szczególnie na obszarze wiejskim. Użytki rolne zajmują ponad 51 km², tj. 78% powierzchni gminy, zaś lasy i grunty leśne stanowią niewielki jej obszar – ok. 6 km², tj. 8% powierzchni. Miasto natomiast rozwija funkcje handlowo-produkcyjne – jest jednym z największych krajowych rynków odzieżowych. Na obrzeżach Rzgowa działa kilkanaście hal targowych, zakładów produkcyjnych i hurtowni zajmujących powierzchnię kilkudziesięciu hektarów. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	6 632
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	5 145
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	559
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	928

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

Na terenie gminy Rzgów przeważają gleby średniej i słabej jakości zaliczane do klas bonitacyjnych IIIb, IV, IVa i IVb, oraz V i VI, należące głównie do kompleksu żytniego (od bardzo dobrego do słabego) i częściowo pszennego dobrego. Dominującą formą prowadzenia działalności rolniczej jest rolnictwo indywidualne, w strukturze gospodarstw rolnych przeważają gospodarstwa o małej powierzchni od 1 ha do 5 ha.

Teren gminy jest zasobny w kruszywa naturalne – złoża piasku i żwiru eksploatowane w kopalniach zlokalizowanych w Romanowie, Kalinku i Kalinie.

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy w latach 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba podmiotów w sektorze publicznym	15	15	14
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	1 605	1 649	1 675
liczba podmiotów ogółem	1 620	1 671	1 700

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2014-2016 liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie systematycznie rosła. Większość z nich działała w sektorze prywatnym, głównie były to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Według danych statystycznych GUS-u najczęściej podmiotów gospodarczych w gminie prowadziło działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz napraw pojazdów samochodowych. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, a także działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna.

6. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat mieszkań w gminie Rzgów, liczby izb mieszkalnych i powierzchni użytkowej mieszkań w latach 2014-2016. W tabeli wyodrębniono również dane na temat mieszkań komunalnych. W analizowanym okresie gmina Rzgów nie posiadała w swoich zasobach mieszkań socjalnych.

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba mieszkań w gminie ogółem	3 452	3 487	3 528
liczba izb mieszkalnych	16 120	16 330	16 566
łącznie powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	392 844	398 504	405 288
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	113,80	114,28	114,88
liczba mieszkań komunalnych	12	12	14
liczba izb w mieszkaniach komunalnych	29	29	34

łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	514,93	514,93	605,18
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania komunalnego (w m ²)	42,91	42,91	43,23
łączna liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	12	12	14
przeciętna pow. użytkowa mieszkania komunalnego na 1 osobę (w m ²)	42,91	42,91	43,23
liczba nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania	20	5	10
łączna powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych oddanych do użytkowania (w m ²)	2 809	1 056	1 158

Dane Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

W analizowanym okresie ogólna liczba mieszkań w gminie sukcesywnie rosła (od 3 452 w 2014 r. do 3 528 w 2016 r.), podobnie zwiększała się liczba izb mieszkalnych (od 16 120 w 2014 r. do 16 566 w 2016 r.) oraz łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (od 392 844 m² w 2014 r. do 405 288 m² w 2016 r.), a także przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania (od 113,80 m² w 2014 r. do 114,88 m² w 2016 r.).

W latach 2014-2015 liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach mieszkaniowych gminy utrzymywała się na takim samym poziomie (po 12), natomiast w 2016 r. wzrosła do 14, podobnie liczba izb w tych mieszkaniach (po 29 w latach 2014-2015 i 34 w 2016 r.) oraz łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (po 514,93 m² w latach 2014-2015 i 605,18 m² w 2016 r.), a także przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania komunalnego i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania komunalnego przypadająca na jedną osobę (po 42,91 m² w latach 2014-2015 i 43,23 m² w 2016 r.).

W analizowanym okresie oddano w gminie do użytkowania w sumie 35 nowych budynków niemieszkalnych (20 w 2014 r., 5 w 2015 r. i 10 w 2016 r.) o łącznej powierzchni użytkowej odpowiednio: 2 809 m², 1 056 m² i 1 158 m².

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W Rzgowie tej formy pomocy udziela Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	8	6	6
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	59	28	56
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	8 308	4 374	9 560

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

W latach 2014-2016 liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, utrzymywała się na zbliżonym poziomie, wahała się natomiast liczba przyznanych dodatków oraz wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (8 308 zł w 2014 r., 4 374 zł w 2015 r., 9 560 zł w 2016 r.).

Ponadto w 2016 r. MOPS wypłacał także dodatki energetyczne. Przyznano 14 takich świadczeń na kwotę 178,23 zł. Z tej formy wsparcia skorzystały 2 rodziny.

7. EDUKACJA I KULTURA

7.1. OŚWIATA I OPIEKA NAD DZIEĆMI

W 2016 r. na terenie gminy Rzgów funkcjonowała 1 niepubliczna placówka zajmująca się opieką nad dziećmi do lat 3:

- Niepubliczny Żłobek „Akademia Uśmiechu” w Rzgowie – ul. Rudzka 2, 95-030 Rzgów.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci uczęszczających do ww. placówki oraz opiekunów w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Opieka nad dziećmi do lat 3. w gminie w roku 2016

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, objętych opieką	liczba opiekunów
żłobek lub klub dziecięcy	1	19	3
w tym prowadzone przez gminę	–	–	–
w tym prowadzone przez inne podmioty	1	19	3

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

W roku szkolnym 2015/2016 w gminie Rzgów funkcjonowały następujące placówki wychowania przedszkolnego i oświatowe:

- Przedszkole Publiczne w Rzgowie – ul. Szkolna 1, 95-030 Rzgów,
- Niepubliczne Przedszkole „Akademia Uśmiechu” w Rzgowie – ul. Rudzka 2, 95-030 Rzgów,
- Niepubliczne Przedszkole „Świat Odkrywców” w Starej Gadce – ul. Korbajnowa 13A, 95-030 Rzgów,
- Niepubliczne Przedszkole „Lalibu” w Starowej Górze – ul. Inspektowa 29, 95-030 Rzgów,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Długosza w Rzgowie – ul. Szkolna 3, 95-030 Rzgów,
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Guzewie (Szkoła Podstawowa, Punkt Przedszkolny) – Guzew 21c, 95-030 Rzgów,

- Szkoła Podstawowa im. św. Królowej Jadwigi w Kalinie (Szkoła Podstawowa, Punkt Przedszkolny) – Kalino 24, 95-030 Rzgów,
- Gimnazjum im. Kazimierza Jagiellończyka w Rzgowie – ul. Szkolna 3, 95-030 Rzgów.

Szczegółowe dane na temat liczby dzieci i uczniów uczęszczających do ww. placówek oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego i oświatowe w gminie w roku szkolnym 2015/2016

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	4	384	37
w tym przedszkola	2	349	35
w tym oddziały przedszkolne w szkołach	2	35	2
szkoły podstawowe	3	545	72
szkoły gimnazjalne	1	197	25

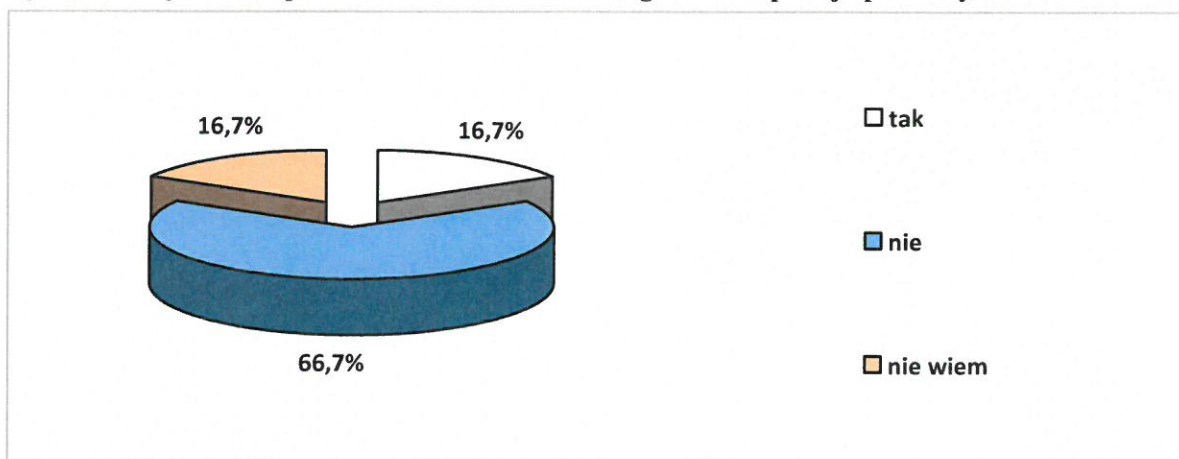
Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje również przedszkole nieujęte w tabeli:

- Językowe Przedszkole Integracyjne „Kraina Niedźwiadków” w Rzgowie – Plac 500-lecia 13, 95-030 Rzgów.

Dane pozyskane z badania ankietowego pozwoliły poznać opinie mieszkańców gminy na temat zaspokajania potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 i opieki przedszkolnej, jakości oferty edukacyjnej szkół oraz atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie, a także istniejących deficytów w tych obszarach. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie gminy.

Wykres 1. Czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

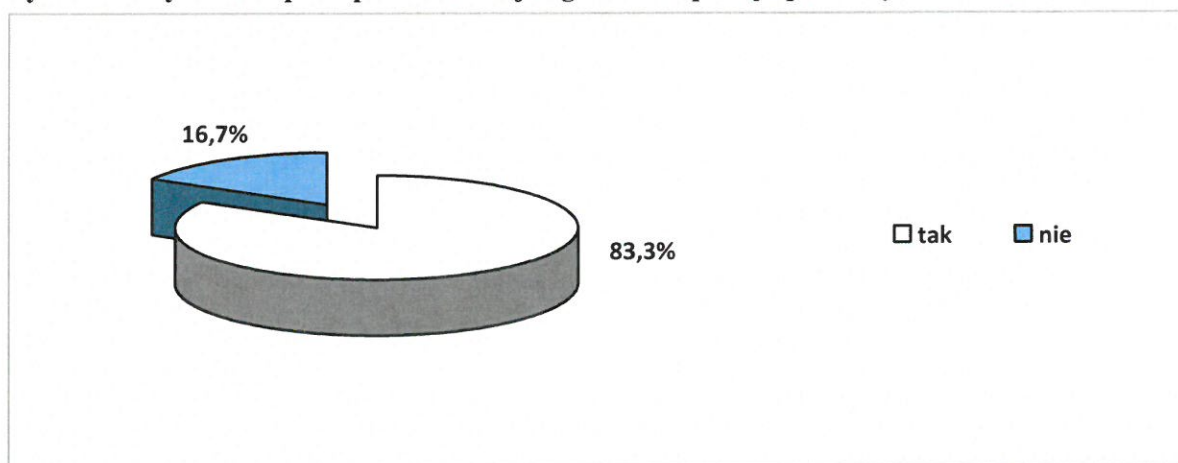
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta opieki nad dziećmi do lat 3 została oceniona negatywnie. Według 66,7% ankietowanych potrzeby mieszkańców w tym zakresie nie są zaspokajane. Odmienną opinię

wyraziło 16,7% respondentów. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miało także 16,7% pytanych.

Pozytywnie oceniono natomiast ofertę opieki przedszkolnej w gminie. Zdecydowana większość (83,3%) badanych stwierdziła, że potrzeby mieszkańców w tym obszarze są zaspokajane. Przeciwnego zdania było 16,7% ankietowanych.

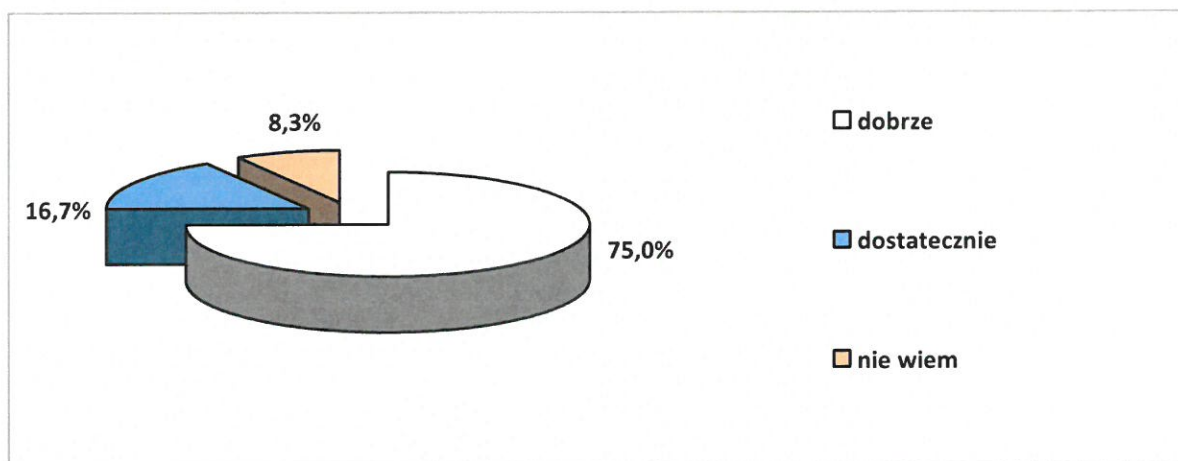
Wykres 2. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Kolejny wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące jakości oferty edukacyjnej szkół w gminie.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Pozytywnie oceniono także ofertę edukacyjną szkół w gminie. Zdaniem trzech czwartych respondentów jest ona dobra, a kolejne 16,7% ankietowanych określiło ją jako dostateczną. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 8,3% pytanych. Nikt z badanych nie stwierdził, że jest ona niedostateczna.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o deficyty w zakresie placówek oświatowych, kół zainteresowań lub zajęć dydaktycznych czy wychowawczych, uczestnicy badania wskazywali

przede wszystkim żłobki, przedszkola w sołectwach, naukę języków obcych, bezpłatne zajęcia artystyczne rozwijające zainteresowania (plastyczne, muzyczne, teatralne), pokazy naukowe dla dzieci, a także wycieczki z przewodnikiem po mieście przybliżające najmłodszym mieszkańcom historię miasta.

7.2. ŻYCIE KULTURALNE W GMINIE

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Rzgowie, który zajmuje się upowszechnianiem kultury, organizowaniem imprez miejsko-gminnych, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, sztuką i tradycjami. Ponadto placówka stwarza warunki dla rozwoju artystycznych umiejętności mieszkańców, pogłębiania wiedzy, kultywowania tradycji, jak również sprawuje opiekę nad społecznym ruchem kulturalnym na terenie gminy. Pod patronatem GOK-u działają m.in.: Zespół Pieśni i Tańca „Rzgowianie”, Chór „Camerata”, Orkiestra Dęta, Grupa Wokalna „Sempre Cantare” i dziecięca Grupa Tańca Współczesnego „Krasnale”. W placówce odbywa się także szereg różnorodnych zajęć i warsztatów, np. pracownia plastyczna, zajęcia szachowe, Koło Rękodzieła Artystycznego „Zasupłane”, Klub Fotograficzny „Blenda”, Klub Tenisowy „Cyrkiel”.

Istotnym animatorem życia kulturalnego jest Gminna Biblioteka Publiczna w Rzgowie. Główną funkcją placówki jest zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. Biblioteka inicjuje także przedsięwzięcia służące promocji kultury, książki i czytelnictwa, organizuje cykliczne zajęcia z dziećmi, konkursy oraz spotkania autorskie.

Na terenie gminy corocznie organizowane są imprezy okolicznościowe, m.in.: Dni Rzgowa, Dożynki Powiatowo-Gminne, Koncert Czterech Kultur, Festiwal Tańca, Mały Festiwal Piosenki Francuskiej, Cecyliada oraz pikniki rodzinne, festyny, wystawy i wernisaże, koncerty, spektakle teatralne, jak również uroczystości z okazji świąt państwowych.

Warto dodać, że w Rzgowie działa prywatne Muzeum Techniki Wojskowej i Użytkowej, które udostępnia zwiedzającym kolekcję broni, szczególnie z okresu I i II wojny światowej oraz eksponaty związane z wojskowością.

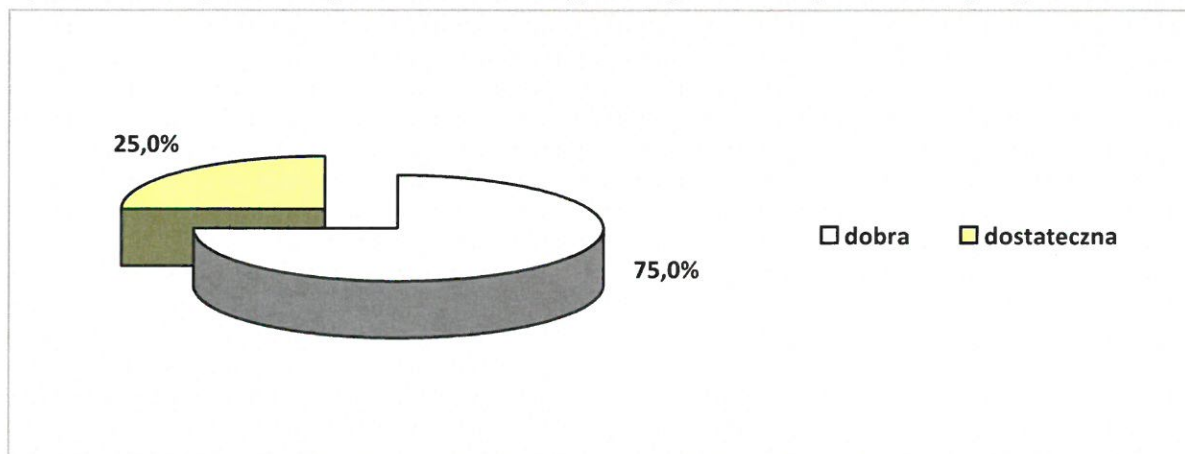
Ponadto na obszarze gminy działają 4 świetlice wiejskie zlokalizowane w miejscowościach: Starowa Góra, Gospodarz, Czyżeminek, Huta Wiskicka oraz 7 świetlic funkcjonujących przy jednostkach OSP w miejscowościach Guzew, Grodzisko, Kalino,

Kalinko, Prawda, Stara Gadka i Romanów. Ich działalność ma na celu integrację środowiska lokalnego, inicjowanie aktywności mieszkańców działających na rzecz miasta i wsi oraz propagowanie działalności kulturalno-oświatowej i sportowej. Świetlice prowadzą zajęcia zorganizowane dla dzieci i młodzieży, przygotowują imprezy okolicznościowe i sportowe, są także miejscem spotkań i zebrań.

W gminie ukazują się też liczne tytuły prasowe – bezpłatna gazeta samorządowa „Rzgów Nasza Gmina”, magazyn przedsiębiorców gminy Rzgów „Gazeta Rzgowska” oraz „Rzgowska Prawda” i „Nowy Rzgów”. Warto także wspomnieć o wydawnictwach promujących gminę – „Smaki Ziemi Rzgowskiej, „Rzgów dawny i teraźniejszy”, „110 lat grania Orkiestra Dęta w Rzgowie” oraz „Dawno temu w Rzgowie”.

Uczestnicy badania pozytywnie ocenili ofertę kulturalną w gminie. Na pytanie o jej atrakcyjność i jakość trzy czwarte badanych odpowiedziało, że jest ona dobra, a pozostałe 25% uznało ją za dostateczną. Nikt z respondentów nie stwierdził, że jest ona niedostateczna. Rozkład odpowiedzi na temat oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wskazując placówki kulturalne lub formy zajęć artystycznych, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest utrudniony, ankietowani wymieniali przede wszystkim rozbudowę i modernizację GOK-u, co mogłoby znacznie wpłynąć na poprawę warunków prowadzenia zajęć w placówce oraz kino i organizowanie pokazów filmowych w kinie letnim.

8. OCHRONA ZDROWIA

Zadania służby zdrowia w gminie Rzgów realizuje Gminna Przychodnia Zdrowia w Rzgowie, zapewniająca m.in. podstawową opiekę zdrowotną, opiekę lekarza rodzinnego,

poradnię internistyczną, pediatryczną, ginekologiczno-położniczą, neurologiczną, okulistyczną, otolaryngologiczną, stomatologiczną, opiekę położnej i pielęgniarstwa, a także usługi rehabilitacyjne oraz zorganizowane przez Urząd Miejski poradnictwo psychologiczne. Na terenie Rzgowa funkcjonuje również prywatna Klinika Leczenia Niepłodności – Gameta Szpital Sp. z o.o. i Wspólnicy S.K. Dodatkowo mieszkańcy gminy mogą skorzystać z usług 27 prywatnych gabinetów lekarskich (w tym 5 stomatologicznych) zlokalizowanych na jej obszarze. Gmina charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach: Łódź, Pabianice lub Koluszki.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej w gminie Rzgów w 2016 r.

- Gminna Przychodnia Zdrowia w Rzgowie, ul. Ogrodowa 11a, 95-030 Rzgów,
- Gameta Szpital Sp. z o.o. i Wspólnicy S.K. Klinika Leczenia Niepłodności, ul. Rudzka 34/36, 95-030 Rzgów.

Zapotrzebowanie mieszkańców gminy na środki farmaceutyczne w 2016 r. zapewniały:

- Apteka „Dbam o Zdrowie”, ul. Ogrodowa 11A, 95-030 Rzgów,
- Apteka „Maria”, ul. 500-lecia 2, 95-030 Rzgów,

Aktualnie funkcjonują trzy apteki:

- Apteka „Dbam o Zdrowie”, ul. Ogrodowa 11A, 95-030 Rzgów,
- Apteka „Lawenda”, ul. Rzemieślnicza 35, hala K (A-bis), 95-030 Rzgów,
- Apteka „Pulspharma”, ul. 500-lecia 13, 95-030 Rzgów.

Dane na temat zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2016 r.

typ placówki	liczba placówek
zakłady opieki zdrowotnej ogółem	2
w tym niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej	1
prywatne praktyki lekarskie	27
apteki i punkty apteczne – łącznie	2

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

Najbliższy szpital – Szpital Zakonu Bonifratrów św. Jana Bożego – zlokalizowany jest w Łodzi. Funkcjonują w nim następujące oddziały: izba przyjęć, chorób wewnętrznych, chirurgii ogólnej, ortopedyczny, okulistyczny, onkologiczny, anestezjologii i intensywnej terapii oraz medycyny paliatywnej. W placówce działają także poradnie specjalistyczne: chirurgiczna, okulistyczna, ortopedyczna, kardiologiczna, ginekologiczna, dermatologiczna, onkologiczna, chorób wewnętrznych, gastroenterologiczna, neurologiczna, neurochirurgiczna, endokrynologiczna, reumatologiczna, diabetologiczna, urologiczna, dietetyczna,

psychologiczna, geriatryczna, otolaryngologiczna, medycyny pracy, medycyny paliatywnej, proktologiczna i laktacyjna. Pacjenci Szpitala, poradni specjalistycznych oraz POZ mogą korzystać z wyposażonych w nowoczesny sprzęt pracowni diagnostycznych: USG, RTG, tomografii komputerowej, endoskopii, laboratorium i prób wysiłkowych.

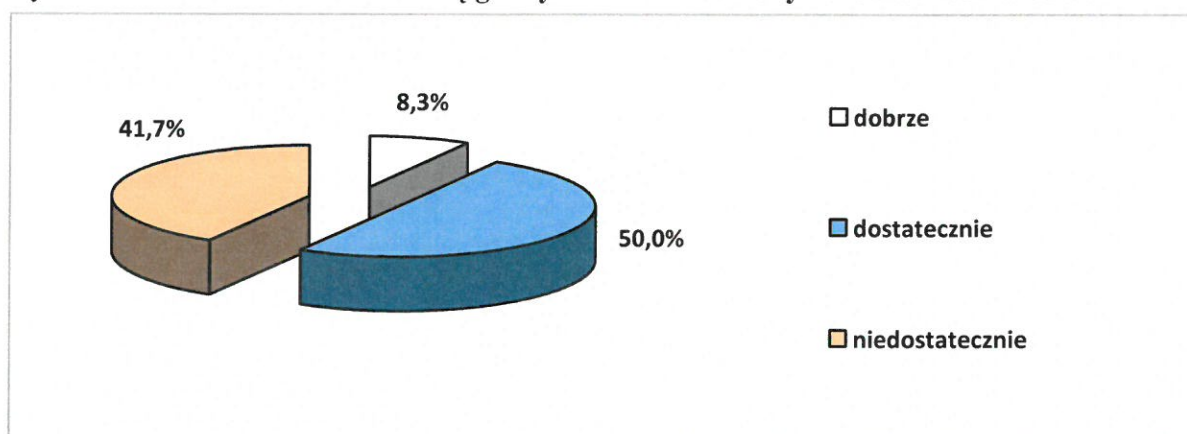
Wykaz prywatnych gabinetów i praktyk lekarskich w gminie Rzgów w 2016 r.

Gabinet Lekarski Jolanta Hejwowska, ul. Grodziska 4, 95-030 Rzgów,
Gabinet Lekarski Praktyka Wyjazdowa Agnieszka Krajewska, ul. Słoneczna 8, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Lekarska Justyna Płusajska, ul. Nadrzeczna 34, 95-030 Rzgów,
Gabinet Lekarski Piotr Kozłowski, ul. Wąwozowa 16a, 95-030 Rzgów,
Praktyka Lekarska Łukasz Konopka, ul. mjr. Sucharskiego 2a, 95-030 Rzgów,
Prywatna Pomoc Lekarska Marek Skalski, ul. Polna 3, 95-030 Rzgów,
Prywatny Gabinet Okulistyczny Ewa Jardzioch-Lukas, ul. Ogrodowa 11, 95-030 Rzgów,
Gabinet Ginekologiczno-Położniczy Tomasz Kamiński, ul. Słoneczna 19, 95-030 Rzgów,
Prywatna Praktyka Lekarska Jerzy Radwan, ul. Rudzka 34/36, 95-030 Rzgów,
Viamed Wiktor Pochylski, ul. Letniskowa 2, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Lekarska Dariusz Moczulski, ul. Nad Nerem 12, Bronisin Dworski, 95-030 Rzgów,
Specjalistyczna Praktyka Lekarska Monika Nagańska, Kalino 60A, 95-030 Rzgów,
Gabinet Lekarski Anna Rogowska-Kalisz, ul. Stropowa 14, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Gabinet Lekarski Marcin Anioł, ul. Modrzewiowa 26, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Lekarska dr n. med. Marta Wojtasik-Anioł, ul. Modrzewiowa 26, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Gabinet Laryngologiczny Małgorzata Strużycka-Hryniewicz, ul. Ogrodowa 15, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Lekarska Bogusława Pawłowska, ul. Królowej Jadwigi 13, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Lekarska Eko-Dent Anna Świć, ul. Dachowa 20B, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Gabinet Lekarski Lek. Med. Cezary Rudnicki, ul. Jana Pawła II 61, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Gabinet Lekarski Monika Ryś-Bednarska, ul. Frontowa 14, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Gabinet Lekarski Maciej Bednarski, ul. Frontowa 14, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Specjalistyczny Gabinet Lekarski Wojciech Skowron, ul. Zamkowa 12, Starowa Góra, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Lekarska Tomasz Podkówka Gabinet Stomatologiczny, ul. Cmentarna 12, 95-030 Rzgów,
Gabinet Stomatologiczny Renata Jurek-Podkówka, ul. Ogrodowa 11A, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Stomatologiczna Katarzyna Bikiewicz, ul. Literacka 2A, 95-030 Rzgów,
Indywidualna Praktyka Lekarska Kiss Dent Kinga Stelmaszczyk, ul. Wiosenna 6, 95-030 Rzgów,

Gabinet Stomatologiczny Andrzej Więcek, ul. Szklarniowa 5/7, Starowa Góra, 95-030 Rzgów.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Rzgów dwa pytania pozwalające uzyskać opinie na temat jakości oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie oraz działań, jakie należałoby podjąć dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w obszarze ochrony zdrowia. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w gminie.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem połowy badanych oferta gminy w zakresie ochrony zdrowia jest dostateczna. Kolejne 8,3% ankietowanych przyznało, że jest ona dobra, jednak 41,7% respondentów oceniło ją jako niedostateczną.

Uczestnicy badania wypowiedzieli się także w kwestii działań, jakie należałoby podjąć dla pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Najczęściej postulowano zatrudnienie większej liczby lekarzy specjalistów i rozszerzenie oferty poradnictwa specjalistycznego, rozbudowę ośrodka zdrowia, zwiększenie liczby etatów lekarzy podstawowej opieki medycznej oraz rehabilitantów, zapewnienie nocnej i świątecznej opieki medycznej oraz uruchomienie dyżurów w aptekach, a także wprowadzenie limitów wizyt na jedną osobę, co zmniejszyłoby czas oczekiwania na świadczenia. Niektórzy ankietowani zauważyli potrzebę zmiany podejścia personelu medycznego do pacjentów.

9. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Na bazę służącą upowszechnianiu sportu i rekreacji w gminie Rzgów składają się następujące obiekty: hala sportowa z boiskami do piłki ręcznej, koszykówki i siatkówki oraz trybunami dla 300 osób, siłownia, sala do gry w squasha, dwie sale do ćwiczeń (aerobik

i gimnastyczna), kompleks boisk sportowych Orlik (boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią, boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią do gry w siatkówkę, koszykówkę oraz piłkę ręczną, boisko dla początkujących tenisistów), skatepark, siłownia zewnętrzna, altanki rekreacyjne w Rzgowie oraz boisko ze sztuczną nawierzchnią w Starowej Górze – zarządzane przez Gminny Ośrodek Sportu Turystyki i Rekreacji, a także place zabaw w Rzgowie (2), Guzewie, Kalinku, Kalinie, Gospodarzu, Grodzisku, Starowej Górze (2), Romanowie, Starej Gadce, Prawdzie i Tadzynie, boiska w Starej Gadce, Grodzisku, Starowej Górze, Guzewie i Kalinie oraz stadion gminny w Rzgowie.

W GOSTiR odbywają się bezpłatne zajęcia sportowe i rekreacyjne dla różnych grup wiekowych prowadzone przez lokalnych animatorów sportu, m.in.: judo, joga, zajęcia ogólnorozwojowe dla dzieci, aerobik, ścianka wspinaczkowa, krav maga, zumba oraz zajęcia aerobowe. Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe i stowarzyszenia. Należą do nich:

- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Zawisza” w Rzgowie – ul. Tuszyńska 56, 95-030 Rzgów,
- Gminny Klub Piłkarski Husaria Gealan Rzgów – ul. Ogrodowa 51, 95-030 Rzgów,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” – Szkoła Podstawowa w Rzgowie, ul. Szkolna 3, 95-030 Rzgów,
- Stowarzyszenie Sportowo-Rekreacyjne „MKS Rzgów”, ul. Rawska 4, 95-030 Rzgów,
- Klub Szachowy „Dwie Wieże” – Gospodarz, ul. Młyńska 15, 95-030 Rzgów,
- Stowarzyszenie „Autotraper Off-Road Klub” – Starowa Góra, ul. Graniczna 2, 95-030 Rzgów,
- Stowarzyszenie „Enduro Team Centrum” – Starowa Góra, ul. Warzywna 1D, 95-030 Rzgów.

Gmina Rzgów zajmuje obszar w granicach wysoczyzny morenowej, zwanej Wysoczyzną Bełchatowską. Jej krajobraz stanowi falista równina urozmaicona przebiegającym południkowo pasmem żwirowych wzgórz ostańcowych przekraczających lokalnie wysokość 200 m n.p.m. (Romanów – 231 m n.p.m.). Sieć rzeczną na terenie gminy tworzą rzeka Ner wraz z dopływami oraz Dobrzyńka z kilkoma równoległymi ciekami. Na niewielkim obszarze gminy znajduje się Obszar Chroniony Krajobrazu „Tuszyńsko-Dłutowsko-Grabiańskiego” (nie ma obszarów ani elementów systemu Natura 2000 objętych ochroną prawną), zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina Neru” oraz 18 pomników przyrody (dęby szypułkowe, wiązy szypułkowe, klony srebrzyste, lipy drobnolistne i buki znajdujące się w

urokliwym Parku w centrum miasta Rzgowa oraz na terenie dawnego założenia parkowego w Gospodarzu.

Przez teren gminy przebiegają również interesujące i zróżnicowane krajobrazowo szlaki turystyczne piesze i rowerowe:

- pieszy, ogólnokrajowy „Szlak okrężny wokół Łodzi”, o długości 175 km, na terenie gminy Rzgów przebiega przez sołectwa: Bronisin, Grodzisko, Kalinko,
- pieszy, lokalny „Szlak Grodzisko-Rzgów”, o długości 2,8 km, łączy Rzgów, dawną własność biskupią w dobrach Kapituły Krakowskiej ze Szlakiem Okolic Łodzi, na terenie sołectwa Grodzisko,
- szlak rowerowy Magistrała Łódzka-Wschód, o całkowitej długości 81,6 km, będący częścią transeuropejskiej trasy rowerowej Eurovelo, na terenie gminy Rzgów przebiega przez sołectwa: Kalinko, Rzgów, Stara Gadka,
- ścieżka rowerowa Kalinko – Rzgów.

O wartościach kulturowych gminy Rzgów decyduje historia poszczególnych miejscowości oraz zachowane zabytki, do których należą obiekty architektoniczne, a także stanowiska archeologiczne i zieleń komponowana:

- Rzgów – zespół staromiejski o dobrze zachowanym układzie przestrzennym – czworoboczny rynek i układ ulic tworzący charakterystyczny dla średniowiecznych założeń urbanistycznych układ szachownicy;
Kościół Parafialny pw. św. Stanisława bpa. – zbudowany w stylu późnorenansowym i wielokrotnie przebudowywany, wewnątrz barokowy ołtarz główny z XVIII w., 2 ołtarze boczne z obrazami, drewniane klasycystyczne stalle, ambona z XVIII w., cenne organy z XIX w. oraz tzw. belka tęczowa, dzieląca prezbiterium i nawę główną. W 2009 r. za obrazem Matki Boskiej Częstochowskiej odkryto znacznie starszy obraz pochodzący z XVII w.;
- zabytkowy stalowy most tramwajowy na rzece Ner, o konstrukcji kratownicowej, z nitowanymi elementami, obecnie pełni funkcję mostu dla pieszych i rowerzystów;
- Gospodarz – zespół architektoniczno-krajobrazowy folwarczno-parkowy (do 1938 r. własność rodziny Grohmanów, następnie Karola Endera), pałacyk z 1918 r., dom ogrodnika z 1910 r., chlewnia, stajnia, obora i 2 czworaki z 1920 r., kuźnia z 1918 r., park i zespół stawów oraz aleje – od strony wsi Gadka Stara i Gospodarz;
- Gadka Stara – jeden z większych cmentarzy wojennych w pobliżu Łodzi, z zachowanym unikalnym charakterem pola walki, położony na zalesionym wzniesieniu w miejscu wielkiej bitwy stoczonej w dniach 21-24 listopada 1914 r. Spoczywają tu prochy

żołnierzy rosyjskich i niemieckich. Na szczycie wzgórza Niemcy umieścili monument z napisem „Pro Patria”, zwieńczony krzyżem. Cmentarz jest ogrodzony murem z elementami żelaznych krzyży;

- Czyżeminek – nieczynny cmentarz ewangelicki z II poł. XIX wieku.

Ponadto na całym obszarze gminy Rzgów znajduje się 79 stanowisk archeologicznych pochodzących z epoki kamienia (neolit), mezolitu, epoki brązu, epoki żelaza, okresu rzymskiego, okresu wczesnośredniowiecznego, okresu średniowiecznego i nowożytnego.

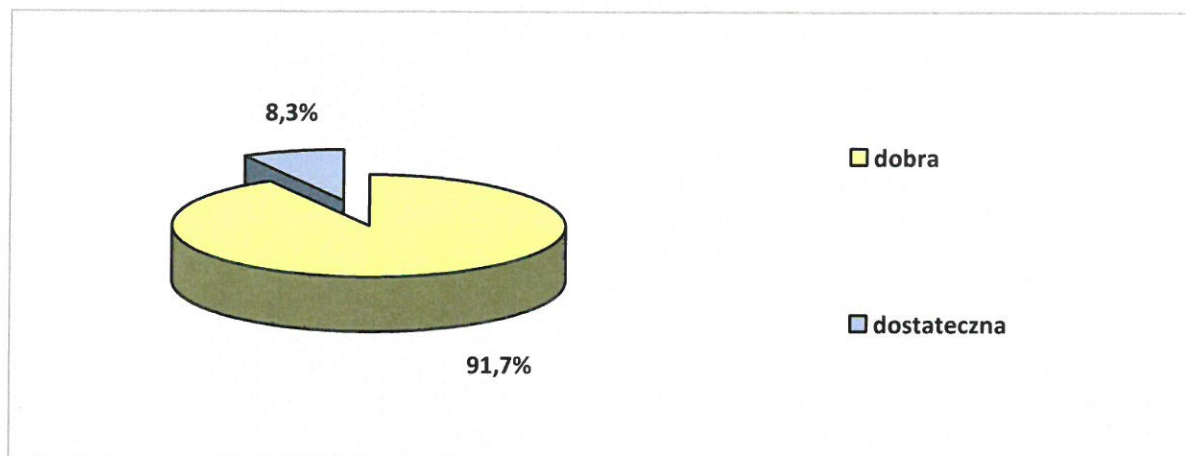
Gmina Rzgów ze względu na funkcjonujące na jej obszarze liczne hale targowe, hurtownie i przedsiębiorstwa odzieżowe oraz dogodnie położenie komunikacyjne jest przede wszystkim centrum turystyki handlowej. Na terenie gminy funkcjonuje 17 obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania. Ich dane adresowe zawiera poniższa tabela.

Tabela 14. Obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2016 r.

lp.	nazwa obiektu	adres
1.	Hotel Jurand (27 miejsc noclegowych)	ul. Tuszyńska 73, 95-030 Rzgów
2.	Hotel Wir (50 miejsc noclegowych)	ul. Długa 23, 95-030 Rzgów
3.	Hotel Odyseja (70 miejsc noclegowych)	ul. Nasienna 3, 95-030 Rzgów
4.	Hotel Eden (113 miejsc noclegowych)	ul. Letniskowa 11/13, 95-030 Rzgów
5.	Hostel Ozimar (29 miejsc noclegowych)	ul. Gliniana 31, 95-030 Rzgów
6.	Hostel Złoty Dąb (30 miejsc noclegowych)	ul. Tuszyńska 61a, 95-030 Rzgów
7.	Agroturystyka „Pod Lipą”	Romanów 60, 95-030 Rzgów
8.	Pokoje Gościnne Rzgów (45 miejsc noclegowych)	ul. Łódzka 16, 95-030 Rzgów
9.	Oaza Kwatery (22 miejsca noclegowe)	Starowa Góra, ul. Dachowa 16a, 95-030 Rzgów
10.	Open Home (5 miejsc noclegowych)	ul. Sucharskiego 11, 95-030 Rzgów
11.	Dom do wynajęcia (9 miejsc noclegowych)	Kalinko 14, 95-030 Rzgów
12.	Pokoje Pracownicze (10 miejsc noclegowych)	ul. Grodziska 30, 95-030 Rzgów
13.	ElaMar Kwatery Pracownicze (14 miejsc noclegowych)	ul. Krasickiego 8, 95-030 Rzgów
14.	Noclegi pracownicze (10 miejsc noclegowych)	ul. Tuszyńska 6, 95-030 Rzgów
15.	Noclegi pracownicze (9 miejsc noclegowych)	ul. Krasickiego 21, 95-030 Rzgów
16.	Noclegi pracownicze (20 miejsc noclegowych)	ul. Krasickiego 23, 95-030 Rzgów
17.	FHU Adam Fisiak	ul. Katowicka 126, 95-030 Rzgów

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym poproszono mieszkańców gminy Rzgów o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji została oceniona pozytywnie. Zdaniem aż 91,7% respondentów jest ona dobra, a 8,3% badanych przyznało, że jest ona dostateczna. Nikt z ankietowanych nie stwierdził, że jest ona niedostateczna.

Odpowiadając na pytanie o działania, przedsięwzięcia lub inwestycje dostosowujące ofertę w zakresie sportu i rekreacji do potrzeb mieszkańców gminy, badani najczęściej wymieniali budowę basenu oraz nowego stadionu wraz z zapleczem, promowanie sportu amatorskiego (lekkoatletyka, siatkówka, tenis stołowy) oraz utworzenie drużyny siatkarskiej dla dzieci.

10. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Gmina Rzgów to rejon działalności Komisariatu Policji w Rzgowie. Według przedstawionych danych w 2015 r. na terenie gminy Rzgów odnotowano ogółem 294 przestępstwa w 10 kategoriach (w tym 236 kryminalnych i 30 drogowych). W 2016 r. liczba odnotowanych czynów karalnych spadła o 7% – do 274 przestępstw w 11 kategoriach (w tym 193 kryminalne – spadek o 18% i 38 drogowych – wzrost o 27%). Do najczęściej popełnianych czynów karalnych w 2016 r. należały: kradzieże (98 przypadków, wzrost o 42% w porównaniu z 2015 r.), kradzieże z włamaniem (36 przypadków, spadek o 43%), przestępstwa gospodarcze (27 przypadków, wzrost o 80%) oraz kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości (25 przypadków, wzrost o 19%). W latach 2015-2016, co budzi zadowolenie, nie odnotowano przypadków przestępstw i wykroczeń dokonanych przez nieletnich.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Rzgowie przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury

„Niebieskich Kart”. W latach 2014-2016 ich liczba ulegała wahaniom (14 w 2014 r., 8 w 2015 i 11 w 2016 r.). Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2014-2016

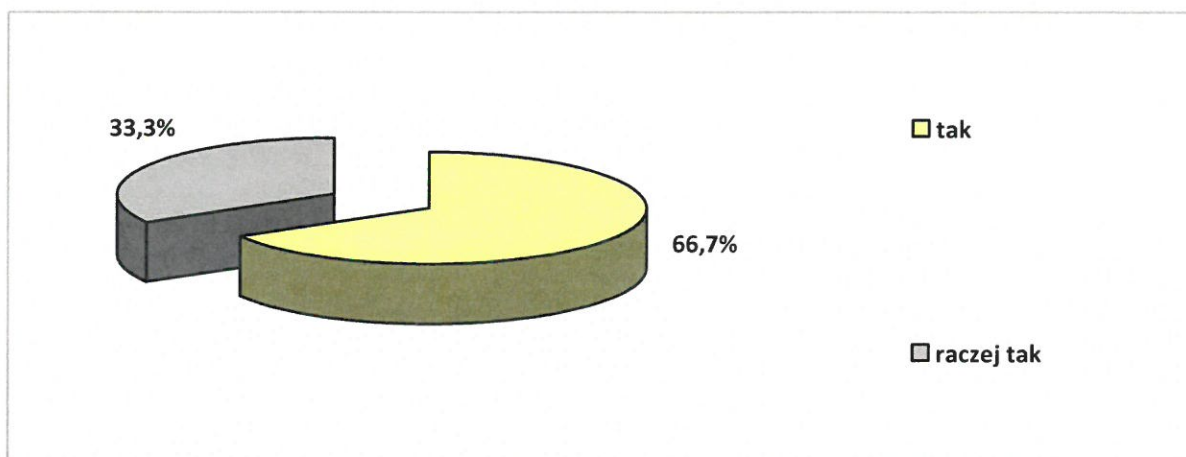
rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2014 r.	21	14
2015 r.	13	8
2016 r.	12	11

Dane Komendy Powiatowej Policji i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Według danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pabianicach pod dozorem kuratora sądowego ds. karnych pozostawały 32 osoby z gminy Rzgów. Rodzinny kurator zawodowy prowadził 13 postępowań opiekuńczych (ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez nadzór kuratora sądowego), natomiast w wykonywanych nadzorach nad osobami nieletnimi dozorem kuratora objęte były 3 osoby.

W badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Rzgów pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wszyscy ankietowani, co może budzić zadowolenie, stwierdzili, że w miejscu zamieszkania czują się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. W odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, ankietowani postulowali zwielokrotnienie liczby i częstotliwości patroli policyjnych (zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich), rozbudowę monitoringu oraz zwiększenie liczby funkcjonariuszy policji w gminie. Z kolei dla poprawy stanu bezpieczeństwa na drodze

respondenci najczęściej wskazywali konieczność budowy chodników, częstszych kontroli drogowych (zarówno prędkości, jak i trzeźwości), modernizacji nawierzchni dróg, instalacji progów zwalniających i monitoringu, poprawy oświetlenia i oznakowania drogowego (np. montowanie sygnalizatorów prędkości, aktywnych znaków, pasów akustycznych oraz świateł ostrzegawczych), wytyczenia ścieżek rowerowych, a także wycinki ograniczających widoczność drzew przy poboczach.

11. POMOC SPOŁECZNA

W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej – realizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Z końcem 2016 r. kadre MOPS-u stanowiło 10 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16. Stan zatrudnienia w MOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2016 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	1
pracownicy socjalni	4	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	–	1
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	5	1

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2016 r. w gminie Rzgów wskaźnik ten nie był spełniony, bowiem na jednego pracownika socjalnego przypadało 2 451 mieszkańców. Powinno być o jednego pracownika socjalnego więcej. Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych MOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia o 1 osobę liczby kadry kierowniczej, o 1 osobę liczby

pracowników socjalnych, o 1 osobę liczby pozostałych pracowników Ośrodka oraz zatrudnienie 1 pracownika wykonującego usługi opiekuńcze.

Tabela 17. Wykształcenie kadry MOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2016 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób		
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni	
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	3	
	wyższe niekierunkowe	–	–	
	średnie kierunkowe	–	1	
	średnie niekierunkowe	–	–	
	zawodowe i niższe	–	–	
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	1
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny		–		

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Z końcem 2016 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik i trzech pracowników socjalnych, natomiast wykształceniem średnim kierunkowym legitymował się jeden pracownik socjalny. Dodatkowo kierownik i 1 pracownik socjalny mieli ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, jeden pracownik socjalny posiadał I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego, jeden pracownik socjalny posiadał II stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego, a kolejny był w trakcie jego realizacji.

Prawo do wsparcia udzielanego przez MOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe. W analizowanym okresie od października 2012 r. do końca września 2015 r. kryterium to było ustalone na poziomie 542 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 456 zł na osobę w rodzinie. Od 1 października 2015 r. kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy

społecznej wynoszą odpowiednio: 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie.

Odrębne kryterium dochodowe obowiązuje przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych. Od listopada 2012 r. do końca października 2015 r. w odniesieniu do dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się kryterium to zostało ustalone na poziomie 539 zł, a gdy członkiem rodziny było dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności – 623 zł. Od 1 listopada 2015 r. wzrosły kryteria właściwe dla przyznawania świadczeń rodzinnych i dodatków im towarzyszących. Dochód na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie może przekraczać 674 zł, a jeżeli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, to wówczas kryterium dla tego rodzaju świadczeń wynosi 764 zł.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2014-2016.

Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2014-2016

wielkość wydatków (w zł)	2014	2015	2016
ogółem	3 469 535	3 373 573	8 760 914
w tym na świadczenia pomocy społecznej	641 123	604 976	614 701
w tym na świadczenia rodzinne	1 820 118	1 839 055	2 304 317
na zadania własne gminy	1 591 684	1 532 004	1 492 892
na zadania zlecone gminie	1 877 851	1 841 569	7 268 021

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

W analizowanym okresie środki finansowe przeznaczone przez gminę na pomoc mieszkańcom wahały się (3 469 535 zł w 2014 r., 3 373 573 zł w 2015 r., 8 760 914 zł w 2016 r.). W latach 2014-2016 dominującą pozycję wśród wydatków stanowiły kwoty przeznaczone na realizację świadczeń rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków celowych, stałych i okresowych oraz posiłku. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2014-2016.

Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	354	302	227
liczba rodzin	239	203	163
liczba osób w rodzinach	558	462	345
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	5,79%	4,77%	3,52%

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2014-2016 z roku na rok zmniejszała się (z 558 osób w rodzinach w 2014 r. do 345 osób w 2016 r.). Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy, wynosił on odpowiednio: 5,79%, 4,77% i 3,52%. Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2016 r.

Tabela 20. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2016 r.

grupy wiekowe	liczba osób
0-16 lat	91
17-21 lat	20
22-30 lat	11
31-40 lat	34
41-50 lat	32
51-60 lat	25
61-70 lat	10
71 lat i więcej	4

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez MOPS pomocą społeczną w 2016 r. wykazała, że największą grupę stanowiły osoby do 16. roku życia (91 osób), następnie osoby w wieku 31-40 lat (34 osoby) oraz osoby w wieku 41-50 lat (32 osoby), a także osoby w wieku 51-60 lat (25 osób).

Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia MOPS-u w 2016 r. stanowiły osoby i rodziny ubogie. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach, zaś starsi mieszkańcy gminy otrzymywali wsparcie z powodu długotrwałych chorób i niepełnosprawności. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
ubóstwo	54	85	84	121	184	164
bezdomność	6	3	5	6	3	5
potrzeba ochrony macierzyństwa	21	22	9	108	120	56
bezrobocie	116	89	74	280	206	152
niepełnosprawność	109	99	82	215	191	156
długotrwała lub ciężka choroba	124	112	97	269	233	191
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	54	47	44	173	162	138
w tym rodziny niepełne	37	20	17	96	61	55
w tym rodziny wielodzietne	9	12	10	52	64	54
przemoc w rodzinie	3	4	0	11	14	0
alkoholizm	75	74	57	141	128	89
narkomania	0	0	1	0	0	2
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	5	2	13	8	2
brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
zdarzenie losowe	1	2	3	1	3	5
sytuacja kryzysowa	3	2	0	7	2	0

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

W latach 2014-2016 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie była długotrwała lub ciężka choroba. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPS-u z tego powodu zmniejszyła się (do 97 rodzin w 2016 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy była niepełnosprawność. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka z tego powodu także z roku na rok malała (do 82 rodzin w 2016 r.).

Bardzo istotnymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej w gminie były też bezrobocie, ubóstwo oraz alkoholizm. Stosunkowo częstymi przyczynami przyznawania pomocy były bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. Znacznie rzadziej MOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: bezdomność, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, przemoc w rodzinie, zdarzenie losowe oraz sytuacja kryzysowa i narkomania.

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez MOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MOPS w latach 2014-2016

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
pieniężna	234	191	151	225	203	149	511	462	274
rzeczowa	143	124	97	85	73	54	284	254	193
praca socjalna	X	X	X	114	114	124	239	239	232
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	2	0	10	5	0	25
schronienie	2	3	3	2	3	3	2	3	3
usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	0	0	1	0	0	3	0	0
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	6	9	11	X	X	X	X	X	X

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

W latach 2014-2016 najważniejszą formą wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była zmniejszająca się z roku na rok pomoc finansowa, którą objęto 511 osób w rodzinach w 2014 r., 462 w 2015 r. i 274 osoby w rodzinach w 2016 r. Bardzo ważną formę wsparcia przyznawanego mieszkańcom stanowiła, także systematycznie malejąca, pomoc rzeczowa, której udzielono 284 osobom w rodzinach w 2014 r., 254 w 2015 r. i 193 osobom w rodzinach w 2016 r. Była ona świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Kolejną formą wsparcia beneficjentów była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W latach 2014-2016 liczba rodzin, którym udzielono tego typu wsparcia utrzymywała się na zbliżonym poziomie (po 239 osób w rodzinach w latach 2014-2015 i 232 osoby w rodzinach w 2016 r.). Wśród form wsparcia świadczonego przez MOPS znalazły się także poradnictwo specjalistyczne, udzielanie schronienia oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze.

Osoby niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez MOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie Ośrodek

ponosił odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej za 6 osób w 2014 r., za 9 osób w kolejnym roku i za 11 osób w 2016 r. Dane na temat liczby skierowań do DPS-ów oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 23. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-ów	3	5	2
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ach	6	9	11

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego przyznawana była pomoc asystenta rodziny. W analizowanym okresie zatrudniano jednego asystenta rodziny, który sprawował pieczę nad 9 rodzinami dysfunkcyjnymi w 2014 r., nad 11 rodzinami dysfunkcyjnymi w kolejnym roku analizy i nad 12 rodzinami dysfunkcyjnymi w 2016 r.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie wykonywał także zadania wynikające z ustawy o Karcie Dużej Rodziny – w 2016 r. z tej formy wsparcia skorzystało 41 rodzin, wydano 207 takich kart.

Kolejną formą wsparcia udzielanego mieszkańcom gminy była również pomoc w zakresie świadczeń niepieniężnych. W ramach realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2016 r. sfinansowano 8 984 posiłki, z których skorzystało 174 dzieci. Na ten cel wydatkowano 51 716,40 zł z budżetu wojewody oraz 34 477,60 zł ze środków własnych gminy.

Istotną formę pomocy materialnej świadczonej przez MOPS dzieciom i młodzieży szkolnej z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej stanowiła pomoc materialna dla uczniów. W analizowanym roku tego rodzaju pomoc przyznano 57 dzieciom z 39 rodzin w wysokości 37 464,40 zł, w tym stypendia szkolne otrzymało 53 dzieci z 37 rodzin (na kwotę 35 760,40 zł) oraz zasiłki szkolne dla 4 dzieci z 2 rodzin (na kwotę 1 704,00 zł).

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej MOPS w Rzgowie przyznawał mieszkańcom gminy świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 24. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	1 490 782	1 514 977	1 799 491

liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	483	457	539
--	-----	-----	-----

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń			wartość przyznanych świadczeń (zł)		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
zasilek rodzinny	5 797	5 244	6 224	569 891	529 503	691 022
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	28	25	37	28 000	25 000	27 537
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	345	294	359	135 041	115 414	138 968
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	232	214	225	41 520	39 260	43 196
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	219	235	249	16 720	18 700	24 073
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	357	321	582	35 700	32 100	40 149
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	661	663	768	37 950	35 860	50 223
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	730	687	785	58 400	56 070	70 635
zasilek pielęgnacyjny	1 620	1 648	1 717	247 860	252 144	262 701
świadczenie pielęgnacyjne	266	281	288	250 700	335 920	372 986
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	69	75	78	69 000	75 000	78 000

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

W latach 2014-2016 wartość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych systematycznie rosła (1 490 782 zł w 2014 r., 1 514 977 zł w 2015 r., 1 799 491 zł w 2016 r.). Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń wahała się, (5 797 w 2014 r., 5 244 w 2015 r., 6 224 w 2016 r.). Istotne formy

wsparcia stanowiły również zasiłki pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu samotnego wychowywania dziecka oraz świadczenia pielęgnacyjne.

Od 1.04.2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie realizował Program Rodzina 500+.

Tabela 26. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2016 r.

	2016
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie w 2016 r.)	9 787
^{w tym} na pierwsze dziecko (w sumie w 2016 r.)	3 648
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w grudniu 2016 r.)	1 102
^{w tym} na pierwsze dziecko (w grudniu w 2016 r.)	418
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2016 r.)	773
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie) w 2016 r.	4 862 968

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

W ramach Programu Rodzina 500+ MOPS przyznał mieszkańcom gminy w 2016 r. w sumie 9 787 świadczeń wychowawczych na łączną kwotę 4 862 968 zł.

Świadczenia alimentacyjne stanowiły kolejną formę wsparcia udzielaną w latach 2014-2016 mieszkańcom gminy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	36	39	35
liczba przyznanych świadczeń	502	377	412
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	175 133	140 765	149 720

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych, które w latach 2014-2016 MOPS wypłacał mieszkańcom gminy, ulegała wahaniom (175 133 zł w 2014 r., 140 765 zł w 2015 r., 149 720 zł w 2016 r.).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie wykonuje ponadto zadania wynikające również z innych aktów prawnych, tj.: z ustawy o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy karta dużej rodziny, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie na terenie gminy funkcjonuje także Ośrodek Dziennego Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych Sióstr Felicjanek oraz 4 świetlice wiejskie.

W 2016 r. mieszkańcy gminy Rzgów korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat osób objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2016 roku

nazwa i adres instytucji	kategoria klienta oraz liczba osób objętych wsparciem w jednostkach
Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie, al. Piłsudskiego 133d, 90-001 Łódź	osoby niepełnosprawne, osoby będące w sytuacji kryzysowej
Punkt Interwencji Kryzysowej, al. Piłsudskiego 133d, 90-001 Łódź	osoby dotknięte przemocą w rodzinie
Ośrodek Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem Subwenio, ul. Rewolucji 1905 r. 52, 90-213 Łódź	osoby dotknięte przestępstwem, osoby dotknięte przemocą w rodzinie
Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Jana Pawła II 27, 95-054 Ksawerów	osoby niepełnosprawne umysłowo i chore psychicznie – 9 osób
Fundacja Wsparcia Psychospołecznego w Łodzi, ul. Zachodnia 97, lok. 305, 90-723 Łódź	pomoc w przewyciężaniu bezradności opiekuńczo-wychowawczej i innych trudności życiowych

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Ponadto mieszkańców gminy Rzgów obejmują zasięgiem swego działania jednostki powiatowe: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Łodzi i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koluszkach.

Z danych przedstawionych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie wynika, że w 2016 r. funkcjonowało 11 rodzin zastępczych, w których przygotowano miejsca dla 30 dzieci oraz 1 rodzina zastępcza pełniąca obowiązki pogotowia rodzinnego z miejscami dla 3 dzieci. W analizowanym roku MOPS pokrywał koszty pobytu w rodzinie zastępczej dla 5 dzieci, natomiast 1 dziecko umieszczono w pogotowiu opiekuńczym.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Koluszkach obejmowała pomocą psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dzieci i młodzież z terenu gminy Rzgów. Poradnia w roku szkolnym 2015/2016 udzieliła wsparcia 159 osobom w następujących formach:

Opinie wydane w sprawie:

- objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole lub placówce – 117,
- specyficznych trudności w uczeniu się – 17,
- dostosowania wymagań edukacyjnych z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia – 51.

Orzeczenia wydane w sprawie:

- indywidualnego nauczania – 8,
- kształcenia socjalnego – 1,
- zagrożenia niedostosowaniem społecznym – 1.

Pomoc udzielona w formie terapii:

- terapia pedagogiczna – 4,
- terapia logopedyczna – 11.

Poradnia udzielała pomocy m.in. z powodu fragmentarycznych deficytów rozwojowych, obniżonych możliwości intelektualnych oraz problemów emocjonalnych.

12. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju. W 2016 r. na terenie gminy Rzgów funkcjonowało 47 organizacji pozarządowych. Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego (Program współpracy Gminy Rzgów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie), podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych. Poniższa tabela przedstawia dane na temat sektora pozarządowego funkcjonującego w gminie.

Tabela 29. Organizacje pozarządowe w gminie w 2016 roku

lp.	nazwa organizacji	adres	charakterystyka prowadzonych działań
-----	-------------------	-------	--------------------------------------

1.	Fundacja Agnieszki Ptak „Skrzydlate Serca”	ul. Żeromskiego 6, 95-030 Rzgów	– wspomaganie i zapewnienie równych szans rozwoju dzieci i młodzieży, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, ochrona zdrowia, przedsięwzięcia na rzecz osób niepełnosprawnych
2.	Stowarzyszenie Pomocy Rodzinom „Otwarte Serca”	ul. Letniskowa 6, 95-030 Rzgów	– pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, pomoc społeczna, usługi socjalne
3.	Polsko-Chińska Generalna Izba Gospodarcza Prowincji Guandong	ul. Żeromskiego 6, 95-030 Rzgów	– promocja i wspomaganie rozwoju stosunków gospodarczych i handlowych pomiędzy Polską a Chinami, w szczególności z prowincją Guandong, ochrona i reprezentowanie interesów swoich członków, wspieranie ich inicjatyw gospodarczych
4.	Stowarzyszenie Uczestników Rynku Nieruchomości Regionu Łódzkiego	ul. Pabianicka 71/77, 95-030 Rzgów	– podnoszenie kwalifikacji swoich członków, tworzenie jednolitych reguł działalności postępowania oraz ochrona interesów grup zawodowych zajmujących się nieruchomościami
5.	Stowarzyszenie Polskich Producentów Odzieży	ul. Żeromskiego 6, 95-030 Rzgów	– reprezentowanie interesów członków stowarzyszenia, promocja polskich produktów, organizacja targów, pokazów mody, konferencji
6.	Stowarzyszenie Kupców Powiatu Łódzkiego Wschodniego	ul. Rzemieślnicza 35, 95-030 Rzgów	– dbałość o rozwój firm prowadzonych przez małych i średnich przedsiębiorców
7.	Stowarzyszenie Najemców w Centrach Handlowych	ul. Tuszyńska 69, 95-030 Rzgów	– podejmowanie działań na rzecz ochrony drobnej przedsiębiorczości krajowej przed monopolizacją rynku przez zagraniczne struktury gospodarcze
8.	Stowarzyszenie Przedsiębiorców Rzgowa	Plac 500-lecia 14, 95-030 Rzgów	– dbałość o harmonijny rozwój firm prowadzonych przez będących jego członkami i sympatykami przedsiębiorców
9.	Łódzki Związek Zwierząt Futerkowych i Drobного Inwentarza	ul. Grodziska 94, 95-030 Rzgów	– zrzeszanie hodowców i miłośników hodowli królików, podnoszenie poziomu ich hodowli
10.	Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Rzgowie	ul. Rawska 8, 95-030 Rzgów	– obrona praw, interesów zawodowych, materialnych, socjalnych i kulturalnych rolników indywidualnych oraz ich rodzin, rozwój indywidualnych gospodarstw rolnych i wzrost ich produktywności, utrwalanie własności i praw dziedziczenia indywidualnych gospodarstw rolnych, równoprawne traktowanie zawodu rolnika z innymi
11.	Kółko Rolnicze w Starej Gadce	Stara Gadka, ul. Lucerniana 74, 95-030 Rzgów	
12.	Kółko Rolnicze w Rzgowie	ul. Rawska 8, 95-030 Rzgów	
13.	Kółko Rolnicze w Starowej Górze	Starowa Góra, ul. Szczytowa 44,	

		95-030 Rzgów	grupami zawodowymi
14.	Łódzki Związek Hodowców Bydła	ul. Rawska 1, 95-030 Rzgów	– reprezentowanie potrzeb, ochrona praw i interesów hodowców bydła, wspieranie działań podnoszących poziom opłacalności hodowli
15.	Gminny Ludowy Klub Sportowy „Zawisza” w Rzgowie	ul. Tuszyńska 56, 95-030 Rzgów	– rozwój i popularyzacja sportu oraz podnoszenie jego poziomu
16.	Gminny Klub Piłkarski Husaria Gealan Rzgów	ul. Ogrodowa 51, 95-030 Rzgów	
17.	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”	ul. Szkolna 3, 95-030 Rzgów	– popularyzacja kultury fizycznej i sportu wśród młodzieży szkolnej
18.	Klub Szachowy „Dwie Wieże” Rzgów	Gospodarz, ul. Młyńska 15, 95-030 Rzgów	– rozwój i popularyzacja szachów, rozwój intelektualny dzieci i młodzieży poprzez grę w szachy, promocja gminy, wykorzystywanie szachów do działania na rzecz rehabilitacji osób niepełnosprawnych
19.	Stowarzyszenie „Autotraper Off-Road Klub”	Starowa Góra, ul. Graniczna 2, 95-030 Rzgów	– popularyzowanie sportu i turystyki motorowej, z wykorzystaniem samochodów terenowych
20.	Stowarzyszenie „Enduro Team Centrum”	Starowa Góra, ul. Warzywna 1D, 95-030 Rzgów	– promowanie i rozpowszechnianie ruchu motocyklowego, propagowanie kultury w ruchu drogowym
21.	Związek Sambo i Sambo Combat w Polsce	ul. Łódzka 45/47, 95-030 Rzgów	– rozwój sambo w Polsce, reprezentowanie spraw sambo w kraju i zagranicą
22.	Klub Przyjaciół Wilków i Psów Północy „Wataha”	Bronisin Dworski 7b, 95-030 Rzgów	– prowadzenie działalności popularyzatorskiej, sportowej i przyrodniczej ze szczególnym uwzględnieniem sportu zaprzęgowego
23.	Stowarzyszenie Sportowo-Rekreacyjne „MKS RZGÓW”	ul. Rawska 4, 95-030 Rzgów	– rozwój oraz popularyzacja sportu i rekreacji
24.	Ochotnicza Straż Pożarna w Rzgowie	ul. Nadrzeczna 2, 95-030 Rzgów	– prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i organizacjami społecznymi, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk, uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej, udział w obronie cywilnej, rozwijanie wśród członków OSP zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu, wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej
25.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kalinie	Kalino 38, 95-030 Rzgów	
26.	Ochotnicza Straż Pożarna w Grodzisku	Grodzisko 47a, 95-030 Rzgów	
27.	Ochotnicza Straż Pożarna w Bronisinie Dworskim	Bronisin Dworski, ul. Strażacka 9, 95-030 Rzgów	
28.	Ochotnicza Straż Pożarna w Starej Gadce	Stara Gadka, ul. Lucerniana 41, 95-030 Rzgów	
29.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kalinku	Kalinko, 95-030 Rzgów	
30.	Ochotnicza Straż Pożarna w Romanowie	Romanów 36, 95-030 Rzgów	
31.	Ochotnicza Straż Pożarna w Guzewie	Guzew, ul. Edukacyjna 1,	

		95-030 Rzgów	
32.	Ochotnicza Straż Pożarna w Prawdzie	Prawda 34, 95-030 Rzgów	
33.	Ochotnicza Straż Pożarna w Starowej Górze	Starowa Góra, ul. Centralna 138, 95-030 Rzgów	
34.	Ochotnicza Straż Pożarna w Gospodarzu	Gospodarz 38, 95-030 Rzgów	
35.	Koło Gospodyń Wiejskich w Bronisinie	Bronisin, 95-030 Rzgów	– integracja lokalnej społeczności, pobudzenie lokalnej tożsamości, kultywowanie i promowanie tradycji ludowej, udział w organizowanych imprezach promujących regionalną kulturę
36.	Koło Gospodyń Wiejskich w Czyżeminku	Czyżeminek, 95-030 Rzgów	
37.	Koło Gospodyń Wiejskich w Gospodarzu	Gospodarz, 95-030 Rzgów	
38.	Koło Gospodyń Wiejskich w Grodzisku	Grodzisko 47A, 95-030 Rzgów	
39.	Koło Gospodyń Wiejskich w Guzowie	Guzew, ul. Edukacyjna 1 95-030 Rzgów	
40.	Koło Gospodyń Wiejskich w Hucie Wiskickiej	Huta Wiskicka, 95-030 Rzgów	
41.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kalinie	Kalino 38, 95-030 Rzgów	
42.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kalinku	Kalinko 50, 95-030 Rzgów	
43.	Koło Gospodyń Wiejskich w Prawdzie	Prawda 34, 95-030 Rzgów	
44.	Koło Gospodyń Wiejskich w Romanowie	Romanów 36, 95-030 Rzgów	
45.	Koło Gospodyń Wiejskich w Rzgowie	Rzgów, 95-030 Rzgów	
46.	Koło Gospodyń Wiejskich w Starowej Górze	Starowa Górka, 95-030 Rzgów	
47.	Koło Gospodyń Wiejskich w Starej Gadce	Stara Gadka, 95-030 Rzgów	

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

Uczestnicy badania ankietowego wskazywali także organizacje pozarządowe, których w gminie brakuje, a które mogłyby integrować, aktywizować lokalną społeczność lub przyczyniać się do łagodzenia bądź rozwiązywania lokalnych problemów. W pierwszej kolejności wymieniono organizacje wspierające osoby uzależnione i współuzależnione oraz dotknięte problemami przemocy, stowarzyszenia oferujące pomoc osobom niepełnosprawnym, a także świetlice przeznaczone dla dzieci, szczególnie z rodzin ubogich, zapewniające posiłek, pomoc w odrabianiu lekcji oraz rozrywkę.

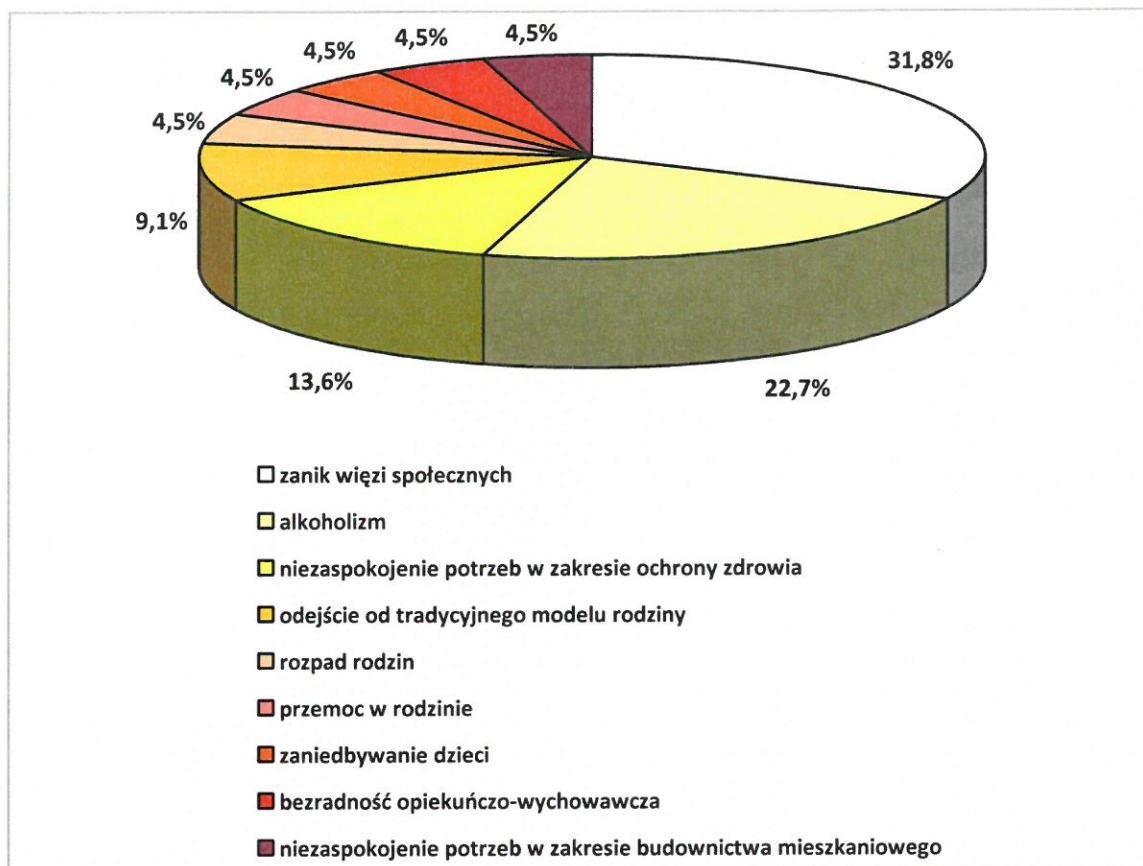
W 2016 r. w gminie Rzgów funkcjonowała 1 parafia Kościoła rzymskokatolickiego – Parafia p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika (z Parafialnym Zespołem Caritas), mająca siedzibę przy pl. 500-lecia 7 w Rzgowie.

13. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Rzgów oraz określenia stopnia ich natężenia zostały przeprowadzone badania przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. radnych, pracowników Urzędu Miejskiego, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. W badaniu ankietowym wzięło udział 12 respondentów. Grupa badawcza nie była grupą reprezentatywną. W badaniu mogła wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę.

Uczestników badania poproszono na wstępie o wskazanie problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie. Respondenci mieli możliwość dokonania wielokrotnego wyboru odpowiedzi. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

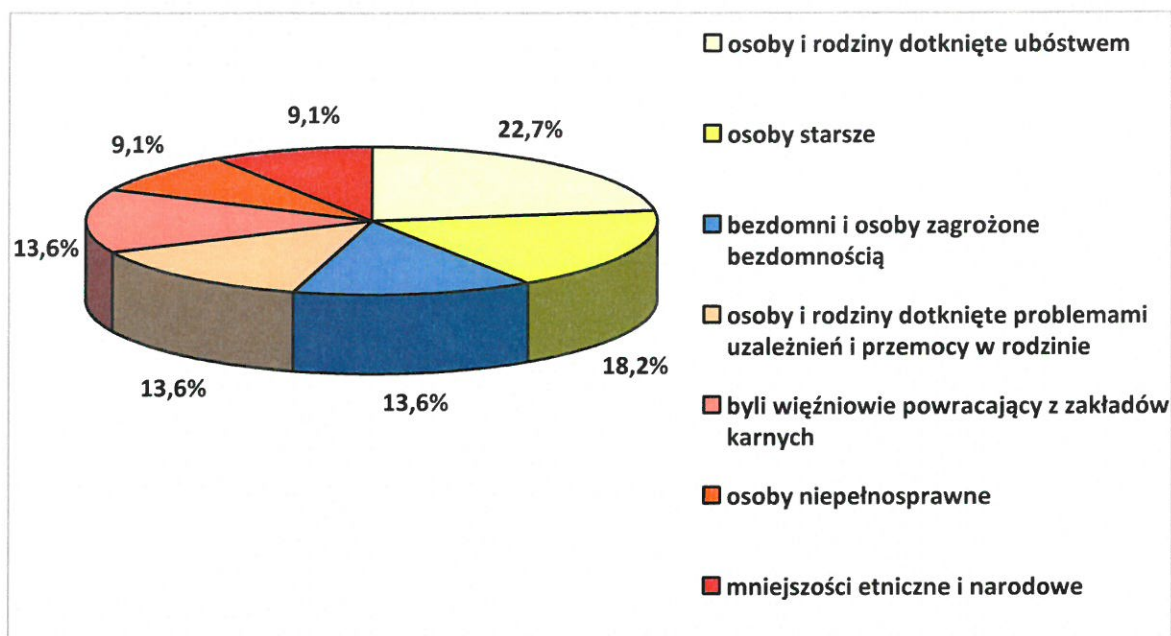

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wśród problemów, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wymieniali zanik więzi społecznych (31,8%), alkoholizm (22,7%), niezaspokojenie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia (13,6%) oraz odejście od tradycyjnego modelu rodziny (9,1%). Wskazywano też na rozpad rodzin, przemoc w rodzinie, zaniedbywanie dzieci oraz bezzadność opiekuńczo-wychowawczą i niezaspokojenie potrzeb w zakresie budownictwa mieszkaniowego (po 4,5%).

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani podali kategorie osób, rodzin i grup mieszkańców, które są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Rozkład odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

Wykres 9. Jakże osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?

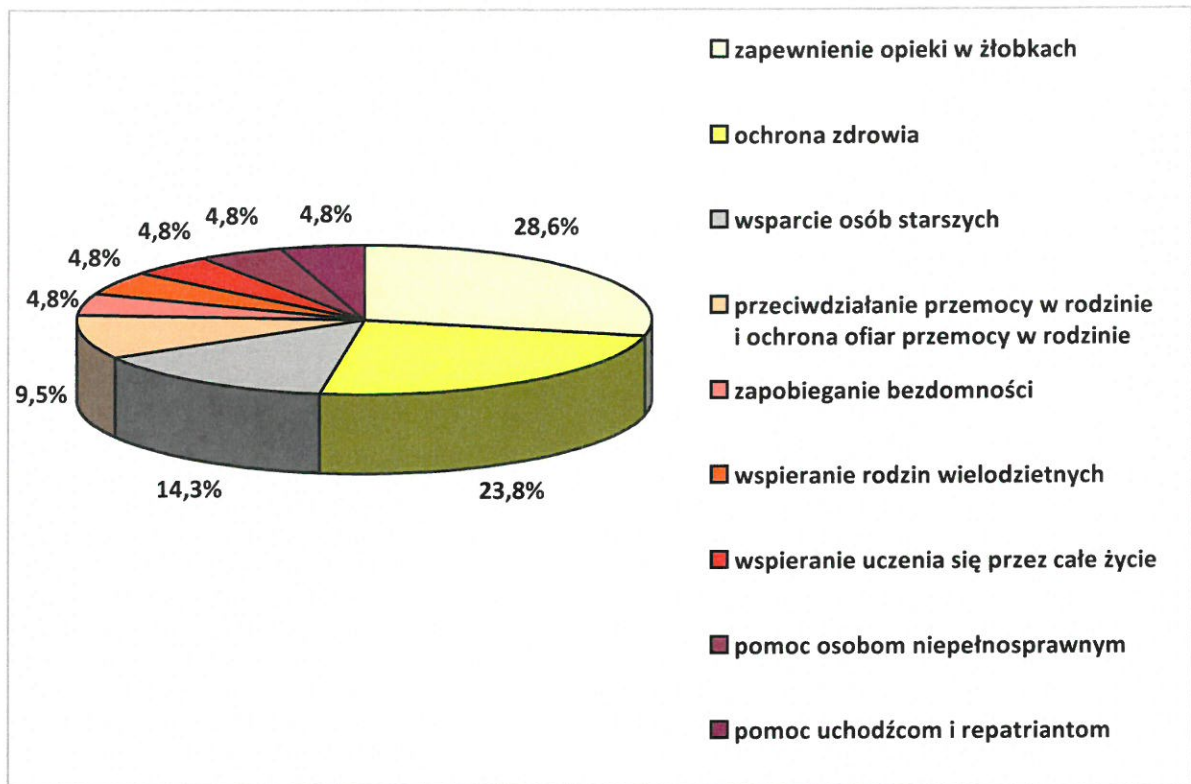

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najczęściej wskazywaną przez badanych grupą najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym były osoby i rodziny dotknięte ubóstwem (22,7%). Liczne wskazania odnosiły się do osób starszych (18,2%). Do często wskazywanych kategorii osób, rodzin i grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym zaliczono również bezdomnych i osoby zagrożone bezdomnością, osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz byłych więźniów powracających z zakładów karnych (po 13,6%), a także osoby niepełnosprawne oraz mniejszości etniczne i narodowe (po 9,1%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 10. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

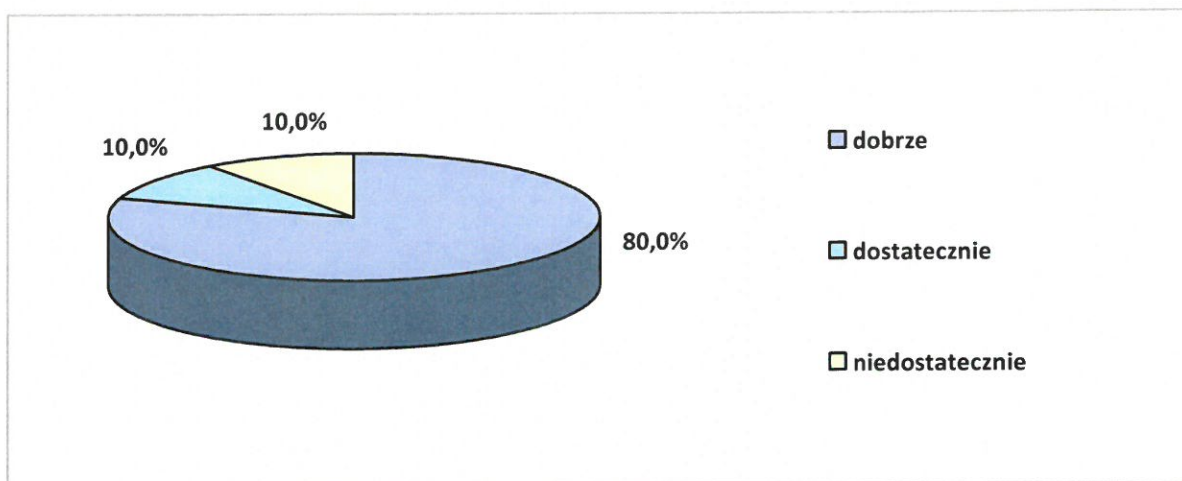

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w gminie jest najmniej zadowolająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: zapewnienie opieki w żłobkach (28,6%), ochrona zdrowia (23,8%), wsparcie osób starszych (14,3%) oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (9,5%), a także zapobieganie bezdomności, wspieranie rodzin wielodzietnych, wspieranie uczenia się przez całe życie i pomoc osobom niepełnosprawnym oraz pomoc uchodźcom i repatriantom (po 4,8%).

W sondażu poruszono także kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu oraz działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania temu zjawisku i poprawy sytuacji osób i rodzin nim dotkniętych. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu.

Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem zdecydowanej większości (80%) badanych realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu są dobre, a kolejne 10,0% ankietowanych określiło je jako dostateczne. Jednak 10,0% respondentów stwierdziło, że są one niedostateczne.

Wskazując działania, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania ubóstwu i poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych ubóstwem, uczestnicy badania postulowali najczęściej organizowanie akcji charytatywnych oraz zbiórek żywności i odzieży, utworzenie stałego punktu zbiórki mebli, sprzętu AGD i zabawek, efektywną pomoc w znalezieniu zatrudnienia (kursy doszkalające, prace interwencyjne, np. przy sprzątaniu parku), udostępnienie lokali socjalnych, a także nadzór i instytucjonalne wsparcie rodzin ubogich. Według ankietowanych należy zintensyfikować działania na rzecz dzieci pochodzących z rodzin ubogich. W tym kontekście proponowano organizowanie kolonii i półkolonii oraz wyjazdów do kina, teatrów i muzeów, a także zapewnienie bezpłatnych posiłków w szkołach. Za równie istotne uznano skuteczne zapobieganie zjawisku dziedziczenia ubóstwa dzięki prowadzeniu działań edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży.

Jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji i zaspokojenia potrzeb osób i rodzin wymagających wsparcia?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na wsparcie rodzin z problemami. W tym kontekście badani wskazywali na potrzebę zapewnienia im dostępu do specjalistycznej pomocy, szczególnie psychologicznej, utworzenie punktu zbiórek żywności, odzieży, zabawek oraz wyposażenia mieszkań, organizowanie zbiórek i akcji charytatywnych, zapewnienie mieszkań komunalnych lub socjalnych, a także zintensyfikowanie wsparcia instytucjonalnego oraz zwiększenie działań

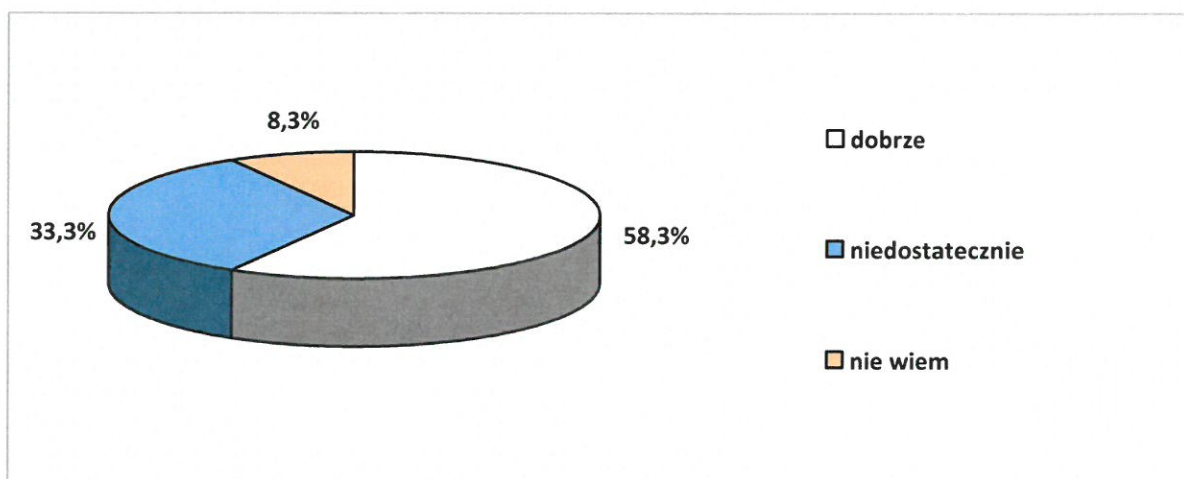
kontrolnych jednostek pomocowych. Za równie ważne uznali budowę żłobka i zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3, zorganizowanie wolontariatu oraz rozszerzenie opieki nad osobami starszymi. Według ankietowanych należy także edukować dzieci i młodzież na temat zagrożeń wynikających z nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie, bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania lokalnych problemów społecznych, w tym problemów rodzin i dzieci. W pierwszej kolejności zaliczono do nich: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski, placówki oświatowe, Policję, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wolontariuszy oraz prywatnych przedsiębiorców prowadzących żłobki.

Uczestników badania poproszono o ocenę komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami oraz o wskazanie działań, jakie należałoby podjąć w celu poprawy przepływu informacji pomiędzy władzami a mieszkańcami. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi na pytanie o ocenę komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami.

Wykres 12. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 58% ankietowanych oceniło komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami jako dobrą. Jednocześnie jedna trzecia badanych uznała ją za niedostateczną. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 8,3% respondentów.

Odpowiadając na pytanie, jakie działania należałoby podjąć w celu poprawy przepływu informacji pomiędzy władzami a mieszkańcami, ankietowani wymieniali

najczęściej: systematyczne organizowanie otwartych spotkań i zebrań z radnymi, usprawnienie internetowego przepływu informacji, publikowanie ważnych ogłoszeń w prasie oraz ustawienie dużej tablicy pod Urzędem Miejskim z bieżącymi informacjami. Niektórzy ankietowani uznali, że strona internetowa i BIP oraz tablice ogłoszeniowe w Urzędzie i przy domach sołtysów, a także możliwość kontaktu z radnymi są wystarczającymi formami komunikacji.

Jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu integrowania społeczności lokalnej?

W odpowiedzi na pytanie o działania integrujące społeczność lokalną, uczestnicy badania szczególnie nacisk położyli na organizowanie festynów, pikników i lokalnych imprez, spotkań, kursów i pogadanek oraz prelekcji, np. na temat funkcjonowania w społeczeństwie i wzajemnej pomocy, a także inicjowanie przedsięwzięć integrujących mieszkańców szczególnie na obszarach wiejskich. Wspomniano również o zapobieganiu marginalizacji osób starszych, uwrażliwieniu radnych na potrzeby społeczne wszystkich mieszkańców oraz zwiększeniu działań władz samorządowych zachęcających do uczestnictwa w imprezach integrujących społeczność wiejską.

Jakie działania należałoby podjąć w gminie w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu osób, rodzin i grup mieszkańców?

Wśród działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu respondenci wskazywali najczęściej na wsparcie rodzin ubogich i wielodzietnych, rozszerzenie działań MOPS-u i asystentów rodzin, organizowanie imprez i spotkań dla różnych grup wiekowych i dla całej społeczności, tworzenie świetlic wiejskich, zapewnianie pomocy organizacjom wspierającym seniorów, przeprowadzanie akcji uwrażliwiających młodzież na potrzeby innych oraz aktywizowanie osób bezrobotnych poprzez organizowanie prac interwencyjnych na terenie gminy, a także transmitowanie on-line konferencji i pogadanek dla mieszkańców.

14. BEZROBOCIE

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód, w latach 2014-2016 liczba osób bezrobotnych w gminie spadała: 327 osób na koniec 2014 roku, 320 osób na koniec roku następnego, 313 osób na koniec roku 2016. Podobnie, zmniejszał się udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie wśród pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio: 191 (w stosunku do 136 kobiet) na koniec 2014 r., 195 (w stosunku do 125

kobiet) na koniec 2015 r. i 186 (w stosunku do 127 kobiet) na koniec 2016 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba bezrobotnych w gminie	327	320	313
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,29%	5,21%	5,09%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	136	125	127
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	41,59%	39,06%	40,58%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2014-2016 w powiecie łódzkim wschodnim, województwie łódzkim i w kraju.

Tabela 31. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
stopa bezrobocia w powiecie łódzkim wschodnim	11,6%	10,3%	9,4%
stopa bezrobocia w województwie łódzkim	11,9%	10,3%	8,6%
stopa bezrobocia w kraju	11,5%	9,8%	8,3%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W rozpatrywanym okresie stopa bezrobocia w powiecie łódzkim wschodnim była wyższa niż w skali całego kraju. W 2014 r. powiat łódzki wschodni charakteryzował się niższą w stosunku do województwa łódzkiego stopą bezrobocia, w kolejnym roku stopa bezrobocia w powiecie utrzymywała się na takim samym poziomie jak w województwie, natomiast 2016 r. skala bezrobocia w powiecie była wyższa niż w województwie łódzkim. Zarówno w powiecie, województwie jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2016 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Bezrobotni w gminie na koniec 2016 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	25	8	32,00%
25-34 lata	89	43	48,31%

35-44 lata	75	35	46,67%
45-54 lata	56	21	37,50%
55-59 lat	42	16	38,10%
60 lat i więcej	26	4	15,38%
czas pozostawiania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	36	15	41,67%
1-3 miesiące	46	21	45,65%
3-6 miesięcy	35	16	45,71%
6-12 miesięcy	57	19	33,33%
12-24 miesiące	61	26	42,62%
powyżej 24 miesięcy	78	30	38,46%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	32	10	31,25%
do 1 roku	55	22	40,00%
1-5 lat	61	29	47,54%
5-10 lat	69	27	39,13%
10-20 lat	47	23	48,94%
20-30 lat	34	11	32,35%
30 lat i więcej	15	5	33,33%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	38	24	63,16%
policealne i średnie zawodowe	67	33	49,25%
średnie ogólnokształcące	48	22	45,83%
zasadnicze zawodowe	59	18	30,51%
gimnazjalne i niższe	101	30	29,70%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód.

Na koniec 2016 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (89 osób), 35-44 lata (75 osób) i 45-54 lata (56 osób), osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (78 osób), od 12 do 24 miesięcy (61 osób) i od 6 do 12 miesięcy (57 osób), osoby ze stażem pracy od 5 do 10 lat (69 osób), od 1 roku do 5 lat (61 osób) oraz ze stażem pracy do 1 roku (55 osób), a także osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (101 osób), policealnym i średnim zawodowym (67 osób) oraz zasadniczym zawodowym (59 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym (63,16%), zaś blisko połowę wśród osób w wieku 25-34 lata

(48,31%), osób pozostających bez zatrudnienia od 3 do 6 miesięcy (45,71%) i od 1 do 3 miesięcy (45,65%), osób ze stażem pracy od 10 do 20 lat (48,94%) oraz od roku do 5 lat (47,54%), a także osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (49,25%).

Tabela 33. Bezrobotni w gminie na koniec 2016 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy

rodzaj działalności ostatniego miejsca pracy	liczba bezrobotnych	liczba ofert pracy
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	13
górnictwo i wydobywanie	1	–
przetwórstwo przemysłowe	24	38
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1
budownictwo	7	32
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	24	50
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4	32
transport i gospodarka magazynowa	–	19
informacja i komunikacja	1	–
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	1
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	–
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2	20
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	7	9
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15	1
edukacja	2	–
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	–
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1	–
pozostała działalność usługowa	14	1
działalność niezidentyfikowana	169	–

Dane Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód.

Na koniec 2016 r. wśród bezrobotnych w gminie dominowały osoby, dla których ostatnimi miejscami pracy były podmioty gospodarcze funkcjonujące w takich działach, jak: działalność niezidentyfikowana (169 osób), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych (24 osoby), przetwórstwo przemysłowe (24 osoby), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (15 osób) oraz pozostała działalność usługowa (14 osób).

Na koniec 2016 r. najwięcej ofert pracy dla osób bezrobotnych dostępnych było w następujących sektorach: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych

(50 ofert), przetwórstwo przemysłowe (38 ofert), a także budownictwo oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (po 32 oferty).

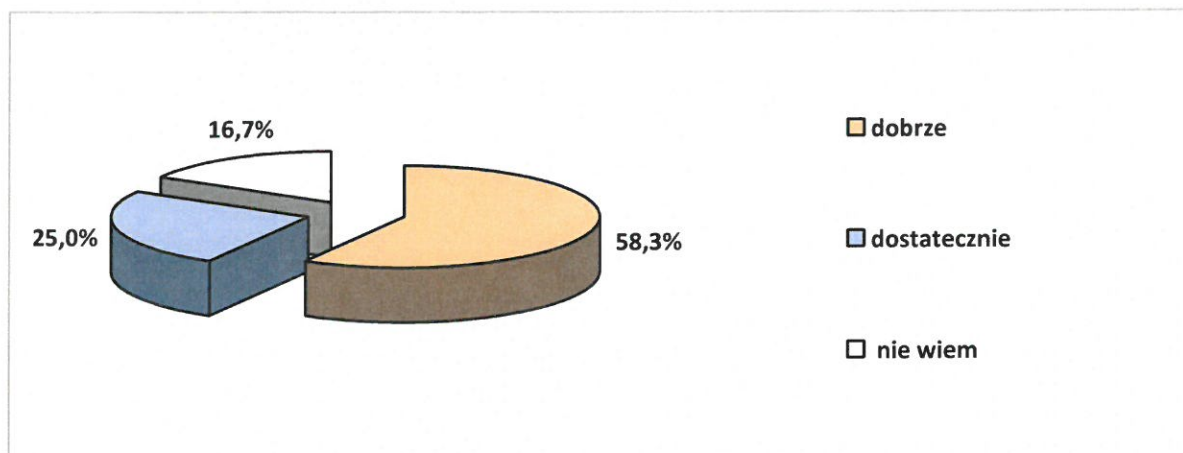
Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia, szczególny nacisk należy położyć na dokończanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

Brak zatrudnienia, co budzi zadowolenie, nie jest najważniejszym problemem społecznym na terenie gminy. Nie należy jednak zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi zwykle do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju. W 2016 r. w gminie Rzgów odnotowano spadek poziomu bezrobocia, ale w dalszym ciągu jest on jednak dość wysoki. Problemy, jakie powoduje brak zatrudnienia, odciskają silne piętno w życiu i świadomości dotkniętych bezrobociem osób, rodzin i całych środowisk. Sytuacja ta wymaga uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

Uczestników badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu realizowane w gminie zostały ocenione pozytywnie. Ponad 58% respondentów uznało je za dobre, a jedna czwarta badanych przyznała, że są dostateczne. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło 16,7% pytanych. Nikt z badanych nie określił ich jako niedostateczne.

Kolejne pytanie dotyczyło działań, jakie należałoby podjąć w celu przeciwdziałania bezrobociu i poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych bezrobociem. Uczestnicy badania postulowali najczęściej organizowanie kursów podnoszących kwalifikacje i szkoleń zapewniających zdobycie nowego zawodu, dostosowanych do aktualnych potrzeb rynku, mobilizowanie osób bezrobotnych do podjęcia pracy oraz stworzenie warunków do rozwoju aktywności zawodowej, a także zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy. Według respondentów należy również zwiększyć dostępność bazy ofert w gminie poprzez uruchomienie strony www z propozycjami pracy oraz utworzenie punktu informującego o możliwościach podjęcia zatrudnienia.

15. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych, zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie. Przybiera ona formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) i finansowego. W 2014 r. pomocą MOPS-u objęto 6 osób bezdomnych, rok później wsparcia udzielono 3 osobom, natomiast w 2016 r. z pomocy z powodu bezdomności skorzystało 5 osób.

Na terenie gminy nie funkcjonują schroniska dla bezdomnych. Gmina nie dysponuje również mieszkaniami chronionymi dla osób bezdomnych.

16. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Rzgów w latach 2014-2016.

Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2014-2016 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

przeznaczenie	wielkość nakładów (w zł) w poszczególnych latach		
	2014 r.	2015 r.	2016 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	232 672,07	273 543,26	224 538,00
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	4 000,00	4 405,00	6 700,00
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0
razem	236 672,07	277 948,26	231 238,00

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzgowie.

W latach 2014-2016 r. kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem ulegały wahaniom (232 672,07 zł w 2014 r., 273 543,26 zł w 2015 r., 224 538,00 zł w 2016 r.), natomiast środki mające służyć przeciwdziałaniu narkomanii systematycznie rosły (z 4 000 zł w 2014 r. do 6 700 zł w 2016 r.). W analizowanym okresie nie przeznaczano odrębnych środków na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Mieszkańcy mogą korzystać ze wsparcia instytucji w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz świetlic szkolnych realizujących program opiekuńczo-wychowawczy na terenie gminy. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Wykaz jednostek udzielających wsparcia z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie działających na terenie gminy

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Plac 500-lecia 22, 95-030 Rzgów
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Literacka 2c, 95-030 Rzgów
3.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	
4.	Punkt Konsultacyjny prowadzony przez Centrum Edukacji, Diagnostyki i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej „Progres”	
5.	Gminna Przychodnia Zdrowia w Rzgowie	ul. Ogrodowa 11A, 95-030 Rzgów
6.	Punkt Konsultacyjny dla Osób i Rodzin w Kryzysie	ul. Letniskowa 6, 95-030 Rzgów

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Funkcjonujące na terenie gminy Punkty Konsultacyjne dla Osób i Rodzin w Kryzysie oraz dla Osób Uzależnionych i Współuzależnionych prowadzą nieodpłatne poradnictwo specjalistyczne w zakresie psychoterapii uzależnień i terapii psychologicznej. W analizowanym roku z różnych form pomocy skorzystało w obu placówkach 19 osób (17 kobiet i 2 mężczyzn), którym udzielono 36 porad, w tym m.in. 20 osobom

współzależnym (40 porad) i 9 osobom doświadczającym przemocy w rodzinie (18 porad). Działaniami profilaktyczno-edukacyjnymi służącymi wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą objęto 26 osób, w tym 22 kobiety i 4 mężczyzn.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące lokalnego rynku napojów alkoholowych oraz działalności GKRPA w gminie Rzgów w latach 2014-2016 przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 36. Lokalny rynek napojów alkoholowych w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	46	47	46
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	5	5	4
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	113	198	111
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	1	0	0
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	113	198	111
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzgowie.

W latach 2014-2016 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych utrzymywała się na zbliżonym poziomie (odpowiednio: 46, 47, 46). Wahaniom ulegała natomiast liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (113 w 2014 r., 198 w 2015 r., 111 w 2016 r.), taka sama była również liczba pozytywnych opinii w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W analizowanym okresie wydano 1 decyzję w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w 2014 r., w kolejnych latach takich decyzji nie wydawano, nie wydawano także negatywnych opinii w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W 2014 r. przeprowadzono 5 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w roku następnym także 5 kontroli, a w ostatnim roku analizy sprawdzono 4 punkt sprzedaży.

Tabela 37. Działalność GKRPA w latach 2014-2016 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

	2014	2015	2016
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	30	24	17

liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	3	4	0
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	20	3	5
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	0	0	0
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rzgowie.

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 30 osobami w 2014 r., w 2015 r. z 24 osobami, natomiast w 2016 r. z 17 osobami. W rozpatrywanym okresie GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w 2014 r. wobec 3 osób, w 2015 r. wobec 4 osób, natomiast w 2016 r. z takim wnioskiem do sądu nie występowano.

Jeśli chodzi o przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, to w 2014 r. GKRPA skontaktowała się z 20 osobami dotkniętymi tym problemem, w 2015 r. skontaktowano się z 3 osobami, a rok później z 5 osobami doznającymi przemocy w rodzinie. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2014-2016 nie kierowała osób na terapię dla sprawców przemocy. W rozpatrywanym okresie GKRPA nie złożyła do prokuratury ani jednego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przeciwko sprawcom przemocy.

W ramach realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii podejmowano także działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne – zorganizowano m.in.:

- prelekcje i pogadanki – 639 uczestników,
- spektakle o tematyce profilaktycznej – 420 osób,
- festyny i imprezy plenerowe – 800 mieszkańców gminy,
- imprezy sportowe – 465 uczestników,
- konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne) – 395 osób,
- pozalekcyjne zajęcia sportowe – 60 osób,
- kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych – 48 uczestników,
- kolonie i obozy z programem socjoterapeutycznym dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – 7 osób,
- dożywianie, pozalekcyjne programy opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne – 72 osoby,

- warsztaty dla 55 rodziców,
- szkolenia dla 57 nauczycieli.

Zespół Interdyscyplinarny w gminie Rzgów został powołany Zarządzeniem Burmistrza w marcu 2011 r. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. W 2016 r. odbyły się 2 posiedzenia całego Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 12 posiedzeń w ramach grup roboczych. Podczas prac Zespołu rozmawiano na temat zjawiska przemocy na terenie gminy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego wszczęli 12 procedur „Niebieska Karta” (11 sporządzonych przez Policję i 1 sporządzoną przez pracowników MOPS-u) wśród rodzin z gminy Rzgów. W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – w 2016 r. „Niebieską Kartę” zamknięto w 16 rodzinach.

Tabela 38. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014-2016

	2014 r.	2015 r.	2016 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	9	9	10
liczba spotkań ZI w ciągu roku	2	2	2
liczba spotkań grup roboczych	21	13	12
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	21	13	12
w tym sporządzone przez Policję	14	8	11
w tym sporządzonych przez pracowników OPS-u	7	4	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	8	11	16
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	5	19	17
liczba spraw sądowych z powodu przemocy w rodzinie	0	0	0
w tym zakończonych wyrokiem	0	0	0
w tym skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	0	0	0
w tym zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	0	0
w tym umorzonych	0	0	0

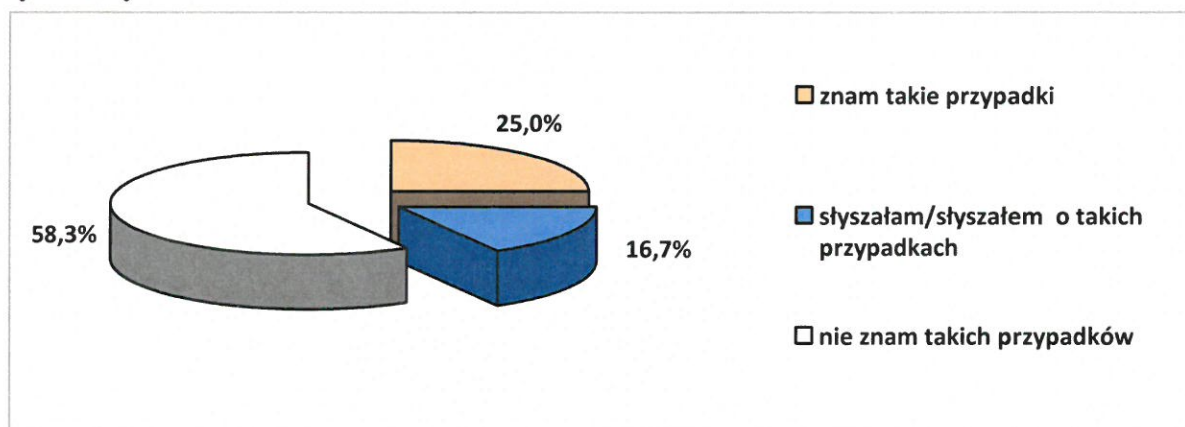
Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 75 rodzinom (141 osób w rodzinach) w 2014 r., 74 rodzinom (128 osób w rodzinach) w 2015 r. i 57 rodzinom (89 osób w rodzinach) w 2016 r. Przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia 3 rodzinom (11 osób w rodzinach) w 2014 r. i 4 rodzinom (14 osób w rodzinach) w 2015 r. Pomocy z powodu narkomanii udzielono 1 osobie (2 osoby w rodzinie) w 2016 r.

Warto dodać, że mieszkańcy mogą również korzystać ze wsparcia instytucji w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie poza gminą – są to: Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łodzi, Centrum Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Tuszynie a także Poradnia Odwykowa w Brzezinach.

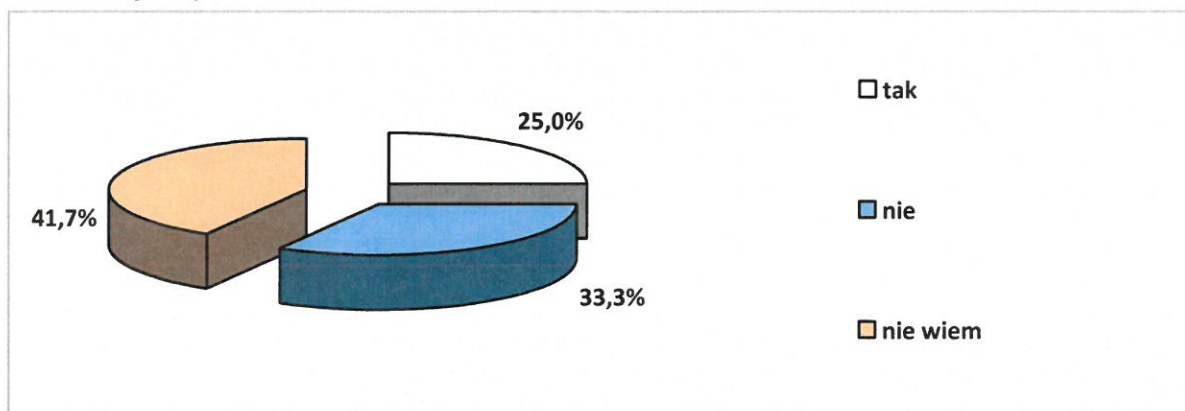
Ankietowani odnieśli się także do zjawiska przemocy w rodzinie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 14. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 15. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość (58,3%) respondentów stwierdziła, że nie zna przypadków przemocy w rodzinie. Jednak 25,0% ankietowanych przyznało, że zna takie przypadki, a 16,7% badanych o nich słyszało. Odpowiadając na pytanie, czy istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, jedna trzecia badanych odpowiedziała przecząco. Ryzyko nasilenia się tego problemu potwierdziło 25,0% badanych. Najwięcej respondentów (41,7%) nie była w stanie tego ryzyka ocenić.

17. SYTUACJA DZIECKA

Badania ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na terenie gminy placówkach oświatowych pozwoliły zdiagnozować środowisko przedszkolne, szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych.

Do analizy przedłożono 4 ankiety – wypełnione przez pedagogów szkolnych, nauczycieli lub dyrektorów – z następujących placówek oświatowych i wychowawczych:

- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Guzowie (liczba uczniów: 118, liczba nauczycieli: 20),
- Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi w Kalinie (liczba uczniów: 108, liczba nauczycieli: 19),
- Szkoła Podstawowa im. Jana Długosza w Rzgowie (liczba uczniów: 350, liczba nauczycieli: 33),
- Gimnazjum im. Kazimierza Jagiellończyka w Rzgowie (liczba uczniów: 197, liczba nauczycieli: 25).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiety wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga i pielęgniarkę, opieką logopedy objęci są uczniowie 3 szkół (brak wskazania w Szkole Podstawowej w Kalinie), natomiast ani jedna placówka nie zapewnia pomocy psychologa i doradcy zawodowego.

Wszystkie szkoły prowadzą dożywianie uczniów, a w dwóch z nich – Szkoła Podstawowa w Kalinie oraz Szkoła Podstawowa w Rzgowie – zauważono potrzebę zwiększenia liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem wsparcia. Ogół placówek posiada dostęp do Internetu. Wszystkie szkoły zapewniają dzieciom i młodzieży dostęp do

sali gimnastycznej. W ani jednej z nich nie funkcjonują klasy integracyjne. Ogół placówek zapewnia dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a także umożliwia nauczanie indywidualne.

Przedstawiciele Szkoły Podstawowej w Guzowie zauważyli trudności z dojazdem na zajęcia uczniów z miejscowości Stara Gadka spowodowane niewielką liczbą kursów i niedostosowaniem rozkładu jazdy autobusów do aktualnego planu zajęć w placówce.

Ankietowane szkoły oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, ortograficzne, czytelnicze, dziennikarskie, liturgiczne, teatralne, muzyczne (nauka gry na gitarze, chór szkolny), komputerowe, plastyczne, fotograficzne, taneczne, sportowe, jak również wyjazdy krajoznawcze, gimnastyka korekcyjna, zajęcia opiekuńczo-wychowawcze, wolontariat, drużyny zuchowe i harcerskie.

Jednocześnie jednostki prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (4), korekcyjno-kompensacyjne (4), logopedyczne (4), socjoterapeutyczne (2) psychoterapeutyczne (1) oraz zajęcia o charakterze terapeutycznym, rewalidacja i rehabilitacja ruchowa.

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny identyfikowano w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych, obejmujące 12 i 6 zmiennych. Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, przedstawiciele badanych placówek wskazywali przede wszystkim na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się głównie do nadużywania alkoholu przez rodziców, bezradność i niewydolność opiekuńczo-wychowawczą, trudną sytuację materialną rodzin oraz problemy w komunikowaniu się między rodzicami i dziećmi.

Wypełniając zamknięte katalogi negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych, uczestnik badania stwierdzał ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 39. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2015/2016

nieakceptowalne zachowania i zjawiska	obecność poszczególnych cech
---------------------------------------	------------------------------

patologiczne	liczba ujawnionych przypadków	nie stwierdzono
palenie papierosów	9	3
sięganie po alkohol	9	3
sięganie po narkotyki	–	4
niszczenie mienia szkolnego	–	4
kradzieże na terenie szkoły	–	4
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	3	1
udział w grupach negatywnych	9	3
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	4	1
autoagresja	1	3
ucieczki z domu	–	4
przestępczość ujawniona	–	4
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	3

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały: sięganie po papierosy i alkohol, udział w grupach negatywnych, agresja i przemoc w grupie rówieśniczej oraz dyskryminacja w grupie rówieśniczej. Przedstawiciele trzech badanych placówek zauważyli wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w ciągu ostatnich trzech lat, głównie dotyczyły one agresji słownej, izolowania rówieśników, nieumiejętności radzenia sobie z emocjami, negatywnego wpływu środków masowego przekazu (media społecznościowe, programy paradokumentalne) nadmiernego korzystania z Internetu (cyberprzemoc) i telefonów komórkowych oraz palenia e-papierosów. Trudności z odpowiedzią na to pytanie miał jeden z uczestników badania.

Tabela 40. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy

dysfunkcje i patologie rodziny	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	27	1
zaniedbanie	9	2
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	17	1
przemoc w rodzinie	2	2
wykorzystywanie seksualne dzieci	1	3
przestępczość	–	4

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych gminy.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania potwierdzili przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zaniedbywania dzieci, uzależnień i przemocy

w rodzinie oraz, co budzi szczególnie niepokój, wykorzystywania seksualnego dzieci. Zdaniem przedstawiciela jednej placówki w ostatnich trzech latach nie zwiększyła się liczba przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów, natomiast 3 respondentów nie potrafiło wypowiedzieć się w tej kwestii.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, badani zwrócili uwagę na zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa i wsparcia zarówno w szkole, jak i w domu rodzinnym, zwiększenie zainteresowania ze strony rodziców sprawami dzieci, a także potrzebę akceptacji, samorealizacji oraz wzmocnienia wiary we własne możliwości. Respondenci za konieczne uznali również walkę z agresją, przemocą i autoagresją oraz rozwój zainteresowań i zdolności.

Działania profilaktyczne adresowane do uczniów podejmowane na terenie szkoły

Ankietowane placówki podejmują różnorodne działania wychowawcze i profilaktyczne. Wśród nich prowadzone są spotkania ze specjalistami z różnych dziedzin, warsztaty z pedagogami, zajęcia psychoedukacyjne, spektakle profilaktyczne oraz konkursy tematyczne. Organizowane są także akcje charytatywne propagujące pomoc potrzebującym oraz akcje społeczne uświadamiające uczniom skutki nadużywania alkoholu, nikotyny, narkotyków oraz agresji, przemocy i cyberprzemocy. Placówki edukacyjne aktywnie promują zdrowy styl życia i odżywiania, a także wdrażają i realizują programy edukacyjne i profilaktyczne, m.in.: „Cukierki”.

Współpraca szkoły z instytucjami i organizacjami

Przedstawiciele wszystkich ankietowanych placówek uznali współpracę z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny za zadowalającą. Do podmiotów tych zaliczyli: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Koluszkach, poradnie specjalistyczne, Sąd Rejonowy Wydział ds. Nieletnich, Caritas, Set i Fundację „Słonie na balkonie”.

Według niektórych respondentów problem stanowi zbyt duża odległość do zlokalizowanej w Koluszkach Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Współpraca szkoły z rodzicami uczniów

Współpraca z rodzicami uczniów także została uznana przez uczestników badania za zadowalającą. W jej ramach odbywają się zebrania ogólne, wywiadówki klasowe, konsultacje indywidualne z wychowawcami i nauczycielami oraz spotkania z pedagogami szkolnymi. Rodzice aktywnie uczestniczą też w życiu szkoły, realizując wspólne inicjatywy integrujące społeczność lokalną oraz uczestnicząc w uroczystościach szkolnych, piknikach rodzinnych i koncertach charytatywnych. Placówki oświatowe wskazują rodzinom przeżywającym trudności odpowiednie formy wsparcia oraz kierują do właściwych instytucji pomocowych, a także organizują szkolenia i warsztaty oraz spotkania ze specjalistami (zdaniem części respondentów problemem jest niska frekwencja). W niektórych szkołach prowadzone są badania ankietowe, których celem jest zdiagnozowanie problemów oraz określenie właściwych metod współpracy.

Działania niezbędne do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie

Wśród działań niezbędnych do pełniejszego rozpoznania problemów rodzin uczniów w zakresie dysfunkcji, uzależnień i przemocy w rodzinie, przedstawiciele placówek oświatowych wymienili potrzebę przeprowadzenia badań ankietowych na terenie gminy w celu określenia skali problemów i właściwego ich zdiagnozowania, organizowanie spotkań i dyżurów telefonicznych z przedstawicielami wykwalifikowanych służb oraz akcji informujących o działalności odpowiednich jednostek pomocowych.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin ubogich

Szkoły zapewniają uczniom z rodzin ubogich wszechstronne wsparcie, m.in. dożywianie dzieci i młodzieży (we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Rzgowie), dofinansowanie wycieczek i kolonii letnich oraz wyprawek szkolnych, organizowanie koncertów charytatywnych oraz zbiórek żywności, odzieży i artykułów chemicznych, a także – przy wydatnej pomocy Parafialnego Zespołu Caritas – przygotowywanie „Szlachetnych Paczek”.

Pomoc oferowana przez szkołę uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie

W ramach działań szkół na rzecz uczniów z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień i przemocy ankietowani wymienili m.in. obejmowanie wsparciem psychologiczno-pedagogicznym (poradnictwo, terapie i konsultacje ze specjalistami), organizowanie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, warsztatów i szkoleń

dla dzieci oraz rodziców, przekazywanie paczek świątecznych oraz pomoc w odrabianiu lekcji, a także kierowanie i pomoc w nawiązywaniu kontaktów z odpowiednimi instytucjami pomocowymi i specjalistycznymi funkcjonującymi w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Współpraca szkoły w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Wszystkie ankietowane placówki współpracują z Policją i innymi instytucjami lub organizacjami w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Funkcjonariusze prowadzą pogadanki i spotkania profilaktyczne z uczniami i ich rodzicami, przedstawiciele szkół natomiast aktywnie uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego, są także członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Działania konieczne do przeprowadzenia w celu usprawnienia funkcjonowania placówki

Według uczestników badania niezbędne jest wyposażanie placówek w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne, aktywizowanie rodziców oraz zwiększenie ich zaangażowania w procesy wychowawcze i edukacyjne, a także organizowanie kursów i szkoleń dla nauczycieli i pedagogów.

Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie w opinii mieszkańców

Uczestników badania poproszono także o wyrażenie opinii na temat organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży w gminie. Wszyscy respondenci, co budzi zadowolenie, ocenili je jako dobre.

Ankietowani zgłaszali także propozycje działań, które należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży. Najczęściej postulowali tworzenie świetlic środowiskowych, rozszerzenie działalności kulturalno-sportowej, budowę basenu oraz nowej siedziby dla GOK-u, organizowanie półkolonii językowo-naukowych oraz przyznawanie stypendiów socjalnych dla zdolnej młodzieży. Według badanych należy także przeprowadzać wywiady środowiskowe, aby właściwie diagnozować problemy oraz edukować rodziców w kwestii właściwego postępowania z dziećmi.

18. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie do 9,6 miliona w 2035 r., co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Struktura wiekowa ludności gminy Rzgów jest w pewnym sensie potwierdzeniem tej tendencji. W ostatnich

latach ma tutaj miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe zawiera poniższa tabela.

Tabela 41. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba mieszkańców gminy ogółem	9 636	9 685	9 802
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 585	1 650	1 726
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	16,45%	17,04%	17,61%

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2014-2016 systematycznie wzrastał; wynosił on odpowiednio: 16,45%, 17,04% i 17,61%.

Tendencja starzenia się społeczeństwa wymusza zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Należy zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej udzielanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie w 2016 r. było 10 osób w wieku 61-70 lat oraz 4 osoby w wieku 71 lat i więcej.

W ramach swojej działalności MOPS świadczy także usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. W latach 2014-2016 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie nie przyznawał świadczeń w postaci usług opiekuńczych, natomiast w 2014 r. jednej osobie udzielono wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych.

Warto dodać, że przy Gminnym Ośrodku Kultury funkcjonuje Koło Seniorów Gminy Rzgów. GOK organizuje zajęcia skierowane do osób starszych, m.in. wykłady tematyczne (np. aktywność ruchowa seniorów), spotkania z piosenką biesiadną, spotkania szachowe oraz kurs komputerowy.

Z przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania ankietowego wynika, że aż 18,2% uczestników badania uznało osoby starsze za grupę najbardziej zagrożoną marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a działania podejmowane w gminie na

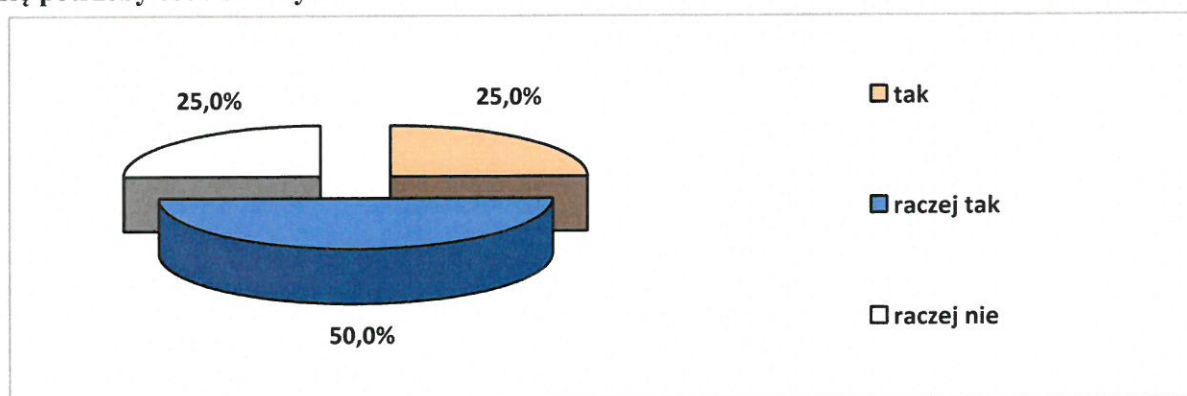
rzecz wsparcia osób starszych wskazało jako najbardziej niezadowolające 14,3% respondentów.

Identyfikując problemy, jakie dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali najczęściej samotność, marginalizację i wykluczenie społeczne, brak zainteresowania i opieki ze strony rodziny oraz niewystarczające wsparcie ze strony jednostek pomocowych, a także niedostateczny dostęp do lekarzy specjalistów i opieki zdrowotnej. Ankietowani zwrócili również uwagę na niewystarczającą ofertę spędzania czasu wolnego, trudną sytuację ekonomiczną, brak poszanowania, a także problemy zdrowotne oraz narażenie na niekorzystne zakupy i działanie oszustów.

Wskazując działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób starszych, najczęściej postulowano zapewnienie usług opiekuńczych i opiekunek, ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów, świadczeń opieki zdrowotnej i opieki pielęgniarstwa oraz usprawnienie procesu rejestracji w ośrodku zdrowia (wprowadzenie rejestracji telefonicznej), zorganizowanie wolontariatu, a także rozszerzenie opieki i nadzoru MOPS-u nad seniorami. Za równie ważne uznano zagospodarowanie czasu wolnego osób starszych, poprzez organizowanie wyjazdów, spotkań i atrakcji, utworzenie uniwersytetu trzeciego wieku, wspieranie organizacji seniorów oraz prowadzenie działań profilaktycznych przestrzegających osoby starsze przed oszustami i naciągaczami.

Zdaniem trzech czwartych respondentów w działaniach realizowanych na terenie gminy raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych. Przeciwnego zdania była jedna czwarta badanych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Taki podział wskazań może sugerować, iż problemy osób starszych są dostrzegane przez jej mieszkańców, a działania adresowane do seniorów zostały pozytywnie ocenione przez większość ankietowanych. Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb osób

starszych w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, bowiem aż 75,01% uczestników badania przeprowadzonego na potrzeby opracowania dokumentu strategii rozwiązywania problemów społecznych to osoby poniżej 55. roku życia, a tylko 8,33% to osoby z grupy wiekowej 56-65 lat, natomiast osoby powyżej 65. roku życia, czyli najbardziej uwrażliwione na kwestie odnoszące się do grupy seniorów, były reprezentowane także przez 8,33% badanych.

19. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy wykorzystano dane ze spisu, który został przeprowadzony w 2002 roku.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż w 2002 roku w gminie Rzgów mieszkały ogółem 902 osoby niepełnosprawne. Było wśród nich 450 kobiet i 452 mężczyzn. W ramach ogólnej liczby osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w gminie odnotowano 717 osób niepełnosprawnych prawnie i 185 osób niepełnosprawnych tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogóle ludności gminy wynosił 10,4%.

Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w gminie oraz wskazanie trendu tych zmian, zawierają dane dotyczące liczby rodzin w gminie korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie wynika, że w latach 2014-2016 niepełnosprawność była drugim, pod względem liczby beneficjentów, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w tych rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez MOPS w latach 2014-2016.

Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba rodzin	109	99	82
liczba osób łącznie w rodzinach	215	191	156

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzgowie.

W 2014 r. z pomocy społecznej udzielonej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzgowie z powodu niepełnosprawności skorzystało 109 rodzin liczących 215 osób.

Ponadto w 2014 r. wypłacono 219 świadczeń (na łączną kwotę 16 720 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W 2015 r. z pomocy MOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystało 99 rodzin liczących 191 osób. W tym samym roku wypłacono 235 świadczeń (na łączną kwotę 18 700 zł) w postaci dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. W ostatnim roku analizy ze wsparcia MOPS-u z powodu niepełnosprawności skorzystały 82 rodziny liczące 156 osób. Wypłacono także 249 dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (na łączną kwotę 24 073 zł).

Warto w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim, dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy Rzgów w latach 2014-2016. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 43. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy (do 16. roku życia)	12	15	17
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dorosłym mieszkańcom gminy (powyżej 16. roku życia)	114	139	96
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	20	29	22
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	59	69	38
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	35	41	36

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Powiecie Łódzkim Wschodnim.

Z przedstawionych danych wynika, iż w analizowanym okresie liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom systematycznie rosła, natomiast liczba orzeczeń wydanych osobom dorosłym wahała się.

Osoby niepełnosprawne zamieszkałe w gminie Rzgów mogą korzystać ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które dysponuje środkami na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz likwidacji barier architektonicznych, technicznych lub w komunikowaniu się.

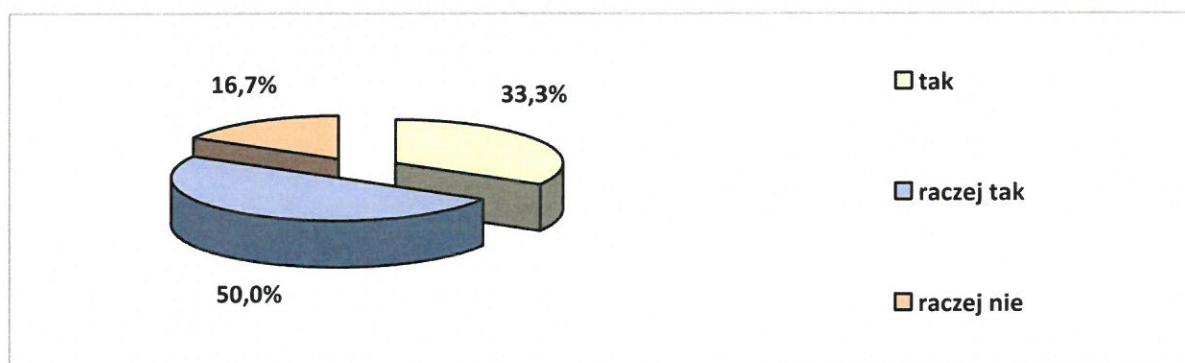
Warto dodać, że osoby starsze i niepełnosprawne korzystają z pomocy Ośrodka Dziennego Pobytu dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych w Rzgowie, prowadzonego przez Siostry Felicjanki. Ponadto seniorzy i osoby niepełnosprawne z terenu gminy otrzymują wsparcie Środowiskowego Domu Samopomocy w Ksawerowie, który w 2016 r. objął opieką 9 niepełnosprawnych umysłowo i chorych psychicznie osób.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych oraz o działania, jakie należałoby podjąć w celu poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie. Odpowiadając na pytanie, z jakimi problemami borykają się osoby niepełnosprawne, ankietowani wskazywali przede wszystkim bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, trudności komunikacyjne, ograniczony dostęp do rynku pracy, a także niedostateczne wsparcie dla rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi, brak tłumacza języka migowego w Urzędzie Miejskim i MOPS-ie oraz niewystarczające możliwości rozwojowe.

Z kolei w odpowiedzi na pytanie o działania, jakie należy podjąć, aby poprawić sytuację osób niepełnosprawnych i ich rodzin, najczęściej wymieniano likwidację barier architektonicznych i dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, zapewnienie pomocy wykwalifikowanych opiekunek, dostosowanie komunikacji do potrzeb osób niepełnosprawnych, organizowanie zajęć kulturalnych i sportowych, spotkań, pikników i imprez integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną, stworzenie warunków do rozwoju i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, a także przeprowadzanie akcji charytatywnych na rzecz osób niepełnosprawnych oraz organizowanie zajęć terapeutycznych dla niepełnosprawnych dzieci.

W kolejnym pytaniu badanych poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań adresowanych do osób niepełnosprawnych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Według 83,3% ankietowanych w realizowanych działaniach uwzględnia się lub raczej uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych. Odmienne zdanie wyraziło 16,7% badanych.

Należy odnotować, iż problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin są w gminie na tyle istotne, że zauważa je większość mieszkańców. Jednocześnie 9,1% uczestników badania zaliczyło osoby niepełnosprawne do grup szczególnie zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a działania podejmowane w gminie na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych wskazało jako najbardziej niezadowolające prawie 5% respondentów. Biorąc pod uwagę wszystkie dane dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych zgromadzone na potrzeby tego opracowania diagnostycznego, trzeba zaliczyć tę kwestię do istotnych problemów społecznych, z jakimi muszą się zmierzyć instytucje pomocowe działające na terenie gminy.

20. RÓWNOŚĆ SZANS KOBIEI I MĘŻCZYŹN

Polityka równości szans płci jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Zasada równości szans kobiet i mężczyzn wynika z postanowień Traktatu Amsterdamskiego oraz Rozporządzeń Rady Europejskiej i jest obligatoryjna dla wszystkich podmiotów korzystających ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Według Komisji Europejskiej barierami równości płci są: segregacja pionowa i pozioma rynku pracy; różnice w płacach kobiet i mężczyzn; mała dostępność elastycznych form czasu pracy; niski udział mężczyzn w wypełnianiu obowiązków rodzinnych; niski udział kobiet w podejmowaniu decyzji; przemoc ze względu na płeć; niewidoczność kwestii płci w ochronie zdrowia; niewystarczający system opieki przedszkolnej; stereotypy płci we wszystkich obszarach; dyskryminacja wielokrotna, szczególnie w odniesieniu do kobiet starszych, imigrujących, niepełnosprawnych, należących do mniejszości etnicznych. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości płci wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć i odniesieniu się do występujących barier równości płci.

W rozpatrywanym okresie struktura ludności gminy pod względem płci nie ulegała zasadniczym zmianom. W latach 2014-2016 wśród ludności gminy Rzgów stale więcej niż połowę stanowiły kobiety. Liczba kobiet w analizowanym okresie systematycznie rosła. Zwiększał się także odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności gminy – 51,48% w 2014 r., 51,66% w 2015 r., 51,84% w 2016 r. Dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 44. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba ludności gminy ogółem	9 636	9 685	9 802
liczba kobiet	4 961	5 003	5 081
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	51,48%	51,66%	51,84%

Dane Urzędu Miejskiego w Rzgowie.

W latach 2014-2016 r. stale ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie stanowili mężczyźni. Odsetek bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych ulegał wahaniom (41,59% w 2014 r., 39,06% w 2015 r. i 40,58% w 2016 r.). Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 45. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
liczba osób bezrobotnych w gminie ogółem	327	320	313
liczba bezrobotnych kobiet	136	125	127
udział kobiet bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	41,59%	39,06%	40,58%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy Łódź-Wschód.

Udział bezrobotnych kobiet w liczbie osób bezrobotnych był w latach 2014-2016 niższy niż udział kobiet w ludności gminy, z czego wynika, iż skala bezrobocia była w tych latach wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet.

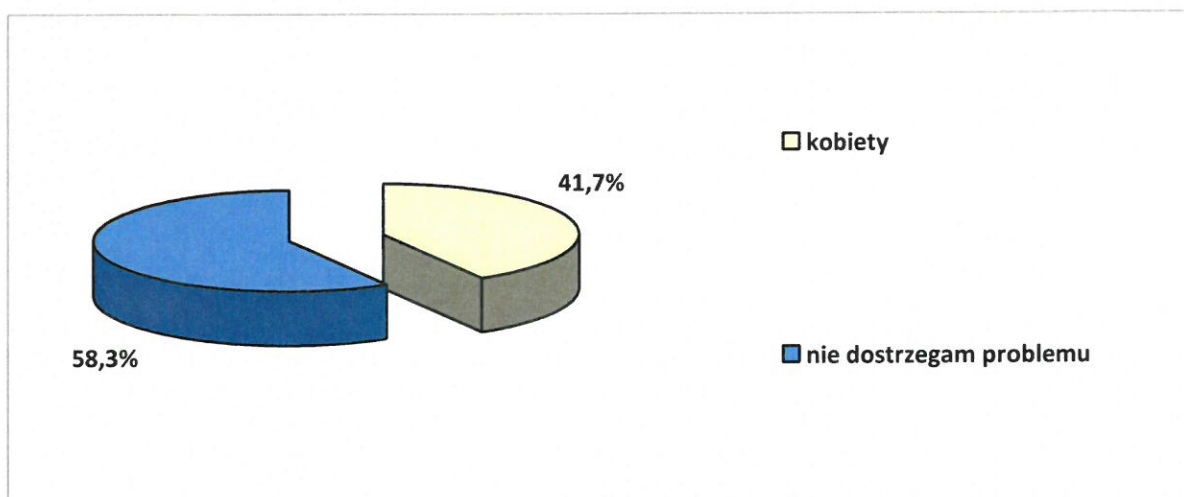
Należy jednak zauważyć, że analiza struktury bezrobocia w gminie Rzgów pod względem płci wykazała, że kobiety stanowiły większość wśród osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (63,16%) i blisko połowę wśród osób bezrobotnych z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 49,25%, również blisko połowę wśród osób z doświadczeniem zawodowym od 10 do 20 lat – 48,94% oraz wśród osób bezrobotnych w wieku 25-34 lata – 48,31%. Ten stan rzeczy wskazuje na istnienie niewielkich nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy.

Problemy dotyczące równości szans płci nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. O ile analiza struktury bezrobocia pod względem płci jest oparta na dostępnych danych liczbowych, to w wielu innych obszarach życia społecznego tego typu statystyki nie są prowadzone, a występowanie problemów nierówności i dyskryminacji można szacować na podstawie subiektywnych opinii przedstawicieli danej społeczności. Dlatego w ramach diagnozy sytuacji w zakresie równości płci w gminie przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć.

Do analizy przedłożono 12 ankiet wypełnionych przez wybranych losowo mieszkańców gminy oraz pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W pierwszej poruszanej kwestii poproszono uczestników badania o odpowiedź na pytanie, kto jest bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 18. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Większość respondentów (58,3%) odpowiedziała, że nie dostrzega problemu. Jednak 41,7% badanych stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety. Nikt z ankietowanych nie wskazał, że problem nierówności dotyczy mężczyzn.

Kolejna kwestia odnosiła się do opinii na temat ograniczenia przez płeć możliwości kariery zawodowej. Według 66,7% badanych płeć nie ogranicza możliwości kariery zawodowej, natomiast jedna trzecia ankietowanych jest przekonana, że płeć ogranicza możliwości w tym zakresie.

W następnym pytaniu sondowano ankietowanych, czy spotkali się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszeli. Zdecydowana większość respondentów (90,9%) nie zetknęła się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć. Jednocześnie ponad 9% badanych stwierdziło, że o takich przypadkach słyszało.

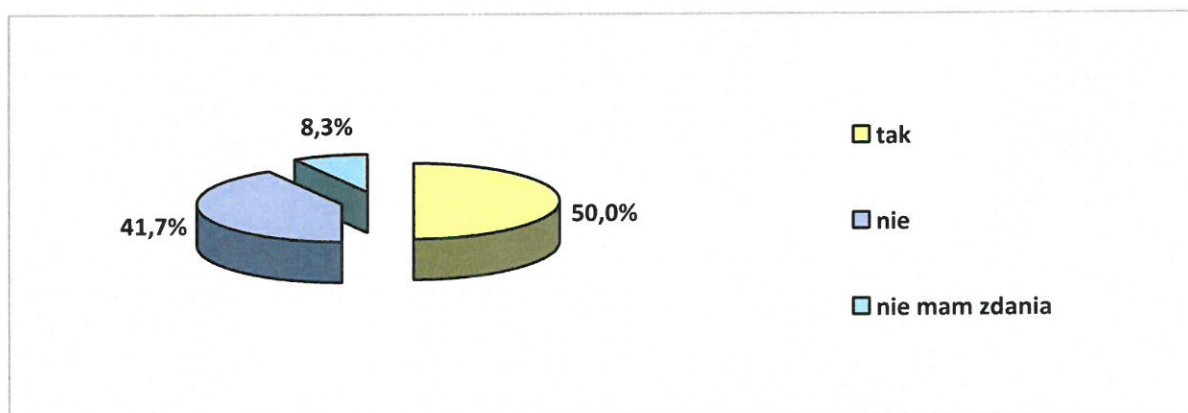
Uczestnicy badania wypowiedzieli się także w kwestii skali problemu nierówności płci występującej w gminie. Zdaniem jednej trzeciej badanych skala problemu jest niska. Kolejne 16,7% ankietowanych uważa skalę problemu za średnią. Połowa respondentów nie potrafiła tej skali ocenić.

Zasada równości szans płci ma ograniczać dyskryminację zarówno kobiet, jak i mężczyzn, przypisując taką samą wartość społeczną, równe prawa oraz równy dostęp do

zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju) kobietom i mężczyznom. Z tego względu w następnym pytaniu zapytano respondentów, czy zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają na terenie gminy stworzone jednakowe warunki umożliwiające im rozwój osobisty i zawodowy. Twierdząco na to pytanie odpowiedziało trzy czwarte ankietowanych. Przeciwnego zdania było 16,7% respondentów. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 8,3% badanych.

Ankietowani udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące prowadzonych w gminie działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć. Połowa badanych potwierdziła potrzebę prowadzenia takich działań. Jednocześnie 41,7% ankietowanych uważa podejmowanie takich działań za bezzasadne. Odpowiedzi na to pytanie nie potrafiło udzielić 8,3% respondentów. Rozkład udzielonych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres.

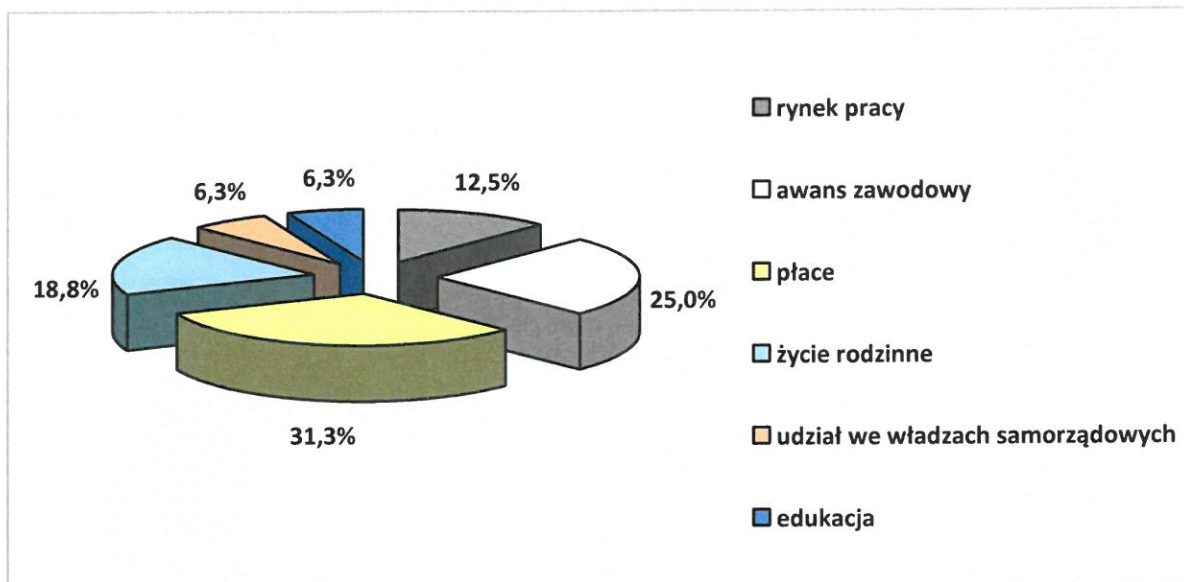
Wykres 19. Czy uważa Pan/Pani, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn przeciwdziałających dyskryminacji ze względu na płeć. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 20. W jakich obszarach powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?

Dane z badania ankietowego.

Najczęściej wskazywanymi obszarami były płace (31,3%), awans zawodowy (25,0%) i życie rodzinne (18,8%). Wymieniano także rynek pracy (12,5%) oraz udział we władzach samorządowych i edukację (po 6,3%).

W odpowiedzi na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani wymieniali najczęściej konieczność prowadzenia akcji informacyjnych, uświadamiania i rozszerzania wiedzy na temat równych praw na rynku pracy i w działalności społecznej oraz edukowania dzieci.

Z przeprowadzonego badania wynika, że problemy dotyczące równości płci w gminie są dostrzegane przez jej mieszkańców i uwidaczniają się nie tylko w obszarze zatrudnienia. Prawie 42% ankietowanych stwierdziło, że zagrożone problemem nierówności są kobiety, nadto jedna trzecia respondentów uznała, że płeć ogranicza możliwości kariery zawodowej, a ponad 9% uczestników badania słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. To uprawnia do sformułowania wniosku, iż należy podejmować działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie równości płci, położyć nacisk na przyczynianie się do osłabienia istniejących nierówności w obszarze rynku pracy, a także uwzględnić zagadnienie równości płci w działaniach ukierunkowanych na wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego. Obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy • inicjowanie działań mających na celu stwarzanie przez samorząd gminy warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród jej mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych • upowszechnianie wśród osób bezrobotnych informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych • organizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych służących wsparciu osób ubogich i zagrożonych ubóstwem • liczne podmioty gospodarcze działające na terenie gminy • niskie bezrobocie • funkcjonowanie komunikacji z Łodzią i Pabianicami • porozumienie ze schroniskiem dla osób bezdomnych • mieszkania komunalne w zasobach gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • nieprowadzenie działań mających na celu tworzenie podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielnie socjalne), mogących oferować nowe miejsca pracy • niepozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • brak oferty sektora pozarządowego, skierowanej na wspieranie osób bezrobotnych w gminie • nierealizowanie programów lub projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • niewystarczające środki finansowe na tworzenie mieszkań socjalnych • brak w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością • niewielka liczba mieszkań komunalnych • ograniczona liczba kursów autobusowych zwłaszcza w godz. wieczornych i w weekendy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy • rosnące zainteresowanie podejmowaniem własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy • pozyskiwanie zatrudnienia na lokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • niepodjęcie działań mających na celu tworzenie podmiotów ekonomii społecznej przez osoby bezrobotne • brak zainteresowania osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego oraz udziałem w szkoleniach zawodowych • niedysponowanie środkami finansowymi

<p>ryнку pracy przez osoby objęte działaniami aktywizującymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • malejąca skala bezrobocia wśród kobiet • stale rosnąca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych • zwiększające się zainteresowanie społeczności lokalnej problemami osób ubogich i włączanie się w działania mające na celu zaspokojenie potrzeb osób ubogich • zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie • brak problemu ubożenia mieszkańców gminy • przyjazny klimat dla inwestycji i tworzenia miejsc pracy • prorodzinna polityka państwa • program „Mieszkanie dla młodych” i „Mieszkanie+” 	<p>z funduszy zewnętrznych umożliwiającymi ograniczanie bezrobocia</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak oferty organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • wzrastająca liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • rosnące zapotrzebowanie na mieszkania socjalne • niewłączanie się organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie w rozwiązywanie problemów osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych • zmieniające się często regulacje prawne
RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin • zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów • oferowanie uczniom zajęć pozalekcyjnych przez placówki oświatowe • organizowanie przez gminę oferty spędzania czasu wolnego adresowanej do dzieci i młodzieży • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych (w analizowanym okresie nie zaistniała taka potrzeba) • działanie Zespołu Interdyscyplinarnego • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • wystarczający dostęp ofiar przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak na terenie gminy placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • niefunkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami rodzin • niepropagowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży • brak psychologa w szkołach i w MOPS-ie • brak ośrodków wsparcia na terenie gminy • niski poziom świadomości społeczności lokalnej w kwestii problemów społecznych, tj. przemocy i problemów opiekuńczo-wychowawczych

<p>w rodzinie do informacji o możliwych formach wsparcia</p> <ul style="list-style-type: none"> • inicjowanie na terenie gminy akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • działalność MOPS-u • realizacja Programu Wspierania Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy • działalność placówek oświatowych – edukacja, profilaktyka • szeroka oferta kulturalno-sportowa dla mieszkańców – GOK i GOSTiR • Punkty Konsultacyjne – prawnik, psycholog 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niezwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie • utrzymująca się na stałym poziomie liczba rodzin dysfunkcyjnych • niewzrastające zapotrzebowanie na wsparcie asystentów rodziny • niezwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • utrzymująca się na stałym poziomie liczba osób samotnie wychowujących dzieci wymagających wsparcia • niewzrastające zapotrzebowanie na tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej • sytuacja finansowa gminy pozwalająca na utrzymanie i rozwój bazy dydaktycznej szkół • zaspokajająca oczekiwania uczniów i rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych • dostosowana do oczekiwań i potrzeb dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego • niewzrastająca liczba rodzin zgłaszających potrzebę wsparcia ze strony organizacji pozarządowych • efektywne poradnictwo i podejmowane interwencje mające wpływ na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie • niezwiększająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • niewzrastająca liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niezwiększająca się liczba osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zaangażowania dzieci i młodzieży z terenu gminy w działania wolontarystyczne • niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie (brak psychologa) • nasilająca się skala zjawiska przemocy w rodzinie • niechęć osób do korzystania z poradnictwa specjalistów i ośrodków wsparcia • lęk przed stygmatyzacją wśród osób dotkniętych dysfunkcjami • niewystarczająca wrażliwość społeczna na potrzeby rodzin dysfunkcyjnych • niskie umiejętności i niewystarczające kompetencje do udzielania porad specjalistycznych i terapeutycznych w instytucjach pomocowych – punktach konsultacyjnych

<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszanie się w gminie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie • rozwój infrastruktury MOPS-u • zintensyfikowanie wspólnych działań Ośrodka z placówkami kulturalno-oświatowymi • program „Rodzina 500+” 	
ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie przez gminę dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i stomatologii (brak ginekologii) • prowadzenie działań na rzecz poszerzenia zakresu świadczeń medycznych • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe • diagnozowanie w gminie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży • realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze • działalność GKRPA • praca socjalna prowadzona przez pracowników MOPS-u • realizacja programów przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii • dobra współpraca z policją, placówkami oświatowymi i MOPS-em 	<ul style="list-style-type: none"> • brak w gminie grup lub instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • nieprowadzenie działań w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień przez sektor pozarządowy • niewystarczająca baza lokalowa na rozwinięcie usług medycznych • zbyt mała liczba doświadczonej kadry w pracy z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi • brak psychologa w MOPS-ie • niewystarczająco wysoki poziom świadomości społecznej • niedostateczna liczba etatów w policji

szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy • poprawa stanu środowiska naturalnego w gminie w ostatnich latach • niewzrastające zapotrzebowanie rodzin dotkniętych problemami uzależnień na pomoc psychospołeczną i prawną • efektywne leczenie odwykowe z uzależnień • niezwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrost świadomości dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami • niewzrastająca skala zagrożenia przestępczością nieletnich • stale rosnący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze • wprowadzenie przepisów ograniczających handel alkoholem • wprowadzenie rozwiązań prawnych poprawiających efektywność walki z handlem narkotykami i dopalaczami 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe pozwalające na prawidłowy dostęp mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii • niedostateczne środki finansowe i lokalowe na rozszerzenie zakresu świadczeń medycznych dostępnych dla mieszkańców • nieprzynoszące oczekiwanych rezultatów działania terapeutyczne i rehabilitacyjne w obszarze uzależnień • wzrastająca liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • nieadekwatna do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami uzależnionymi • niezapewnianie wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym ze strony sektora pozarządowego • przebiegłość handlarzy narkotykami i dopalaczami • luki prawne w systemie ścigania ww. przestępców oraz ich karania • niskie nakłady państwa na opiekę zdrowotną • zatrudnianie w instytucjach pomocowych osób bez odpowiednich predyspozycji psychicznych i kwalifikacji zawodowych

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych (Koło Seniorów) • działanie na terenie gminy instytucji i organizacji świadczących pomoc członkom rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi (Ośrodek Dziennego Pobytu Sióstr Felicjanek) • funkcjonowanie w gminie takich form wsparcia osób starszych, jak kluby seniora czy domy dziennego pobytu • dostosowana do oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego • zapewnianie miejsca w domach pomocy społecznej osobom starszym, wymagającym całodobowej opieki • uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak monitorowania warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie • niewystarczająca kadra pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • niedostateczne działania mające na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • funkcjonowanie na terenie gminy organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością na rzecz osób starszych • brak na terenie gminy wolontariatu na rzecz osób starszych • brak uniwersytetu trzeciego wieku • niechęć osób starszych do korzystania z oferty GOK-u i GOSTiR-u • brak oferty programów prozdrowotnych dla osób starszych w POZ • niewystarczająca komunikacja autobusowa ze wsi do Rzgowa

<ul style="list-style-type: none"> • działalność Kół Gospodyń Wiejskich i Koła Seniora • organizowanie systemu środowiskowego wsparcia przez MOPS • oferta GOK-u i GOSTiR-u • zapewnienie środków finansowych na opłacenie kosztów pobytu osób starszych w DPS-ach 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dostateczne środki przyczyniające się do poprawy warunków codziennego funkcjonowania osób starszych • brak barier ograniczających przekaz informacji o dostępnych formach pomocy dla osób starszych i ich rodzin • wystarczające zasoby gminy umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych • niezwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych • brak przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • wystarczający dostęp osób starszych z gminy do takich form wsparcia, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu • dostosowana do potrzeb i oczekiwań osób starszych oferta spędzania czasu wolnego • zaspokajająca potrzeby dostępność domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku • wystarczające możliwości finansowe gminy pozwalające na kontynuowanie aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej przez osoby starsze • dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych • programy rządowe „Opieka 75+” i „Senior+” • zatrudnienie na etat gerontologa w POZ 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy • brak zainteresowania ze strony sektora pozarządowego prowadzeniem działalności na rzecz osób starszych • niewielkie angażowanie się mieszkańców gminy w pomoc wolontarystyczną mającą na celu wspieranie osób starszych w ich codziennym życiu • brak wykwalifikowanej kadry gerontologów • zbyt mała liczba oddziałów gerontologicznych w szpitalach • emigracja osób w wieku produkcyjnym za granicę

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • funkcjonowanie w gminie ośrodka dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • przekazywanie informacji przedsiębiorcom z gminy o możliwościach refundacji ze środków PFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niedysponowanie przez gminę wystarczającą kadrą pracowników świadczących opiekę i udzielających wsparcia osobom niepełnosprawnym • nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych z gminy ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • brak w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne),

<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością (nauczanie indywidualne, brak klas integracyjnych) • prowadzenie działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych • funkcjonowanie organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych • działalność Ośrodka Dniennego Pobytu Sióstr Felicjanek, MOPS-u, GOK-u i GOSTiR-u 	<p>mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak możliwości rehabilitacji domowej w ramach NFZ • niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów • nadal istniejące bariery utrudniające codzienne funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba osób niepełnosprawnych (trudno dokładnie określić ze względu na nieprowadzenie monitoringu) • brak barier ograniczających przekaz informacji o dostępnych formach pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin • niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, wymagających świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych • wystarczający dostęp osób niepełnosprawnych z gminy do domów dziennego pobytu • społeczna akceptacja dla potrzeby likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • dysponowanie ofertami pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku • zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych • zaspokajające potrzeby zasoby i możliwości gminy w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością • zmiana mentalności osób opiekujących się osobami niepełnosprawnymi w kwestii integracji, leczenia i rehabilitacji • dalsze likwidowanie barier uniemożliwiających prawidłowe funkcjonowanie osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca, w stosunku do potrzeb osób niepełnosprawnych, liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia • niefunkcjonowanie w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne • brak zainteresowania ze strony sektora pozarządowego prowadzeniem działalności na rzecz osób niepełnosprawnych • niewielkie zainteresowanie mieszkańców gminy działalnością wolontarystyczną na rzecz osób niepełnosprawnych • nieprzestrzeganie przez pracowników i pracodawców zasad BHP • zbyt długi czas oczekiwania na porady i leczenie specjalistyczne • długie oczekiwanie na rehabilitację oraz turnusy sanatoryjne i rehabilitacyjne

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI

mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie przez samorząd gminy inicjatyw zmierzających do podnoszenia poziomu i jakości życia mieszkańców • zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie na terenie gminy informacji o działalności lokalnych organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań mających na celu zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób, rodzin i grup społecznych • niepodejmowanie działań w celu pozyskania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej (np. z funduszy Unii Europejskiej)

<p>pozarządowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • dostosowana do aktualnych potrzeb istniejąca w gminie sieć placówek pomocy społecznej • możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez kadrę MOPS-u poprzez udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doskonalenia zawodowego • realizowanie w gminie przedsięwzięć (np. projekty finansowane z funduszy UE) umożliwiających mieszkańcom korzystanie z oferty uczenia się przez całe życie • angażowanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieprowadzenie przez organizacje pozarządowe działań na rzecz łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych • brak działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu przez jednostki organizacyjne gminy
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców gminy • wzrost liczby inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • dysponowanie środkami pozwalającymi na poszerzenie i podnoszenie atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wystarczające i dostosowane do aktualnych potrzeb nakłady na rozwój kwalifikacji kadr pomocowych • korzystanie z możliwości uzupełniania lub podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych przez dorosłych mieszkańców gminy • pozytywny wpływ działalności przedstawicieli Kościoła i związków wyznaniowych na łagodzenie problemów społecznych w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • brak zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • niedysponowanie środkami zewnętrznymi pozwalającymi na podniesienie skuteczności realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej • brak możliwości poszerzenia sieci placówek pomocy społecznej • nieprzyczyniająca się do łagodzenia i rozwiązywania problemów społecznych aktywność organizacji pozarządowych • niezwiększająca się liczba osób podejmujących się działalności wolontarystycznej • niska aktywność w działaniach na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją spowodowana niechęcią do działań w obszarze wolontariatu

III. PROGRAMOWANIE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Rzgów na lata 2018-2023. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań, których realizacja powinna

przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

Działania te zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom**
2. **Wspieranie rodzin**
3. **Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
4. **Przeciwdziałanie uzależnieniom**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym**
7. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
8. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. MISJA

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018-2023, jest następująca:

Gmina Rzgów
– zaspokaja potrzeby mieszkańców
w różnych obszarach życia społecznego,
podejmuje działania mające na celu integrację społeczności lokalnej
i przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Wypełnieniu przyjętej misji będzie służyła realizacja przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

CEL STRATEGICZNY 1.:

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności.

Cele operacyjne:

1. **Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia.**

2. **Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
3. **Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom wymagającym wsparcia:

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji materialnej.
1. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich.
2. Zapewnienie dostępu dzieciom z rodzin ubogich do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
3. Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych i projektów socjalnych.
4. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.
5. Organizowanie odzieży, mebli i artykułów gospodarstwa domowego na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i ubogich.
6. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:

1. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach.
1. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu pozyskiwania informacji o wolnych miejscach pracy.
2. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.
3. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
4. Zapewnienie możliwości osobom bezrobotnym i poszukującym zatrudnienia korzystania z poradnictwa specjalistycznego.
5. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci.
6. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, mogących tworzyć miejsca pracy.

7. Wspieranie i promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej.
8. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych z wykorzystaniem funduszy zewnętrznych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:

1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy.
2. Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie utracie mieszkań przez mieszkańców gminy, w tym działań profilaktycznych w zakresie uzależnień.
3. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego.
4. Podejmowanie działań mających na celu stworzenie mieszkań socjalnych.
5. Udzielanie w razie wystąpienia takiej potrzeby pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	Działania ciągłe 2018-2023

CEL STRATEGICZNY 2.:

Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania, dbałość o rozwój dzieci i młodzieży, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie potencjału rodzin.**

2. **Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.**
3. **Dbalność o rozwój dzieci i młodzieży.**
4. **Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Wzmacnianie potencjału rodzin.

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny, edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
2. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
3. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
4. Zapewnienie adekwatnie do potrzeb wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
5. Rozwijanie współpracy z pedagogami szkolnymi i pielęgniarką środowiskową.
6. Podejmowanie działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinach niepełnych.
7. Wspierania inicjatyw mających na celu tworzenie różnych form opieki nad dziećmi do lat 3.
8. Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem.
9. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów: placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.

1. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej.
2. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby zapewnienie schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.
4. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.

5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.
6. Tworzenie, w miarę wystąpienia takiej potrzeby, grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
7. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
8. Organizowanie warsztatów dla dzieci i młodzieży w zakresie uświadamiania problemu uzależnień i przemocy w rodzinie.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Dbłość o rozwój dzieci i młodzieży.

1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie.
2. Doskonalenie kadr oświatowych poprzez zapewnienie nauczycielom możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych.
3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce, wdrażanie programów edukacyjnych.
5. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
6. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.
7. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.

Kierunki działań do celu operacyjnego 4.

Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, promocja zdrowia i zdrowego stylu życia.

1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.

2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej, opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
3. Dbalność o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy.
4. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy.
5. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy.
6. Poszerzenie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Rozwój bazy rekreacyjnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	Działania ciągłe 2018-2023

CEL STRATEGICZNY 3.:

Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych.

Cele operacyjne:

1. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”, ograniczanie skutków niepełnosprawności.
2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”, ograniczanie skutków niepełnosprawności.

1. Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych w oparciu o dostępne informacje, jak i uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby starsze i niepełnosprawne.

2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zapewnienie kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Udzielanie przez MOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym, prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
4. Podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.
5. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi, upośledzeniem umysłowym.
6. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych.
7. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, edukacyjnych i rekreacyjnych.
8. Inicjowanie przedsięwzięć zapewniających integrację osób starszych i niepełnosprawnych ze środowiskiem.
9. Promowanie oferty Ośrodka Dziennego Pobytu Sióstr Felicjanek w Rzgowie, GOK, GOSTiR i Koła Emerytów.
10. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych.
11. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

1. Współpraca z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
2. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
3. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach mających na celu zdobycie kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Miejska, Urząd	Powiatowe Centrum	Budżet samorządowy	Działania ciągłe

Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	(gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	2018-2023
---	--	---	-----------

CEL STRATEGICZNY 4.:

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy.

Cele operacyjne:

1. **Przeciwdziałanie przestępczości.**
2. **Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.**
3. **Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Przeciwdziałanie przestępczości:

1. Podejmowanie przez jednostki gminy współpracy z instytucjami o zasięgu ponadlokalnym, jak Policja i Prokuratura, na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.
1. Prowadzenie akcji informacyjnych w środowisku seniorów na temat zagrożeń przestępczością.
2. Monitorowanie środowiska szkolnego, podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym.
3. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej negatywnych skutków.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.**Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów:**

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.
2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.
3. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami.
4. Dbłość o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.**Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy:**

1. Realizacja we współpracy z uprawnionymi służbami działań o charakterze prewencyjnym w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego.
2. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa na drodze.
3. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	Działania ciągłe 2018-2023

CEL STRATEGICZNY 5.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. **Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.**
2. **Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.**
3. **Wspieranie dialogu społeczności lokalnej z władzami samorządowymi.**

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.

Doskonalenie i rozwój kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości świadczonych usług, rozwijanie infrastruktury socjalnej.

1. Doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie niezbędnych środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego.
2. Zapewnienie właściwych warunków obsługi klientów pomocy społecznej i realizacji zadań kadr pomocowych, a także dostosowanie struktury kadrowej do aktualnych potrzeb.
3. Rozwój usług elektronicznych.
4. Informowanie mieszkańców o dostępnych formach świadczeń pomocowych.
5. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej.
6. Poszerzanie współpracy różnych podmiotów w celu skuteczniejszego wsparcia osób uzależnionych oraz ich rodzin.
7. Promowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej w środowisku lokalnym.
8. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy i sektorem pozarządowym oraz Kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.

Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego:

1. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy poprzez udział w istniejących organizacjach pozarządowych oraz zachęcanie do tworzenia nowych podmiotów trzeciego sektora.

2. Opracowywanie i realizowanie przy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami projektów służących aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.
3. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.

Wspieranie dialogu społeczności lokalnej z władzami samorządowymi:

1. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz samorządowych z mieszkańcami.
2. Poszerzenie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania	czas realizacji
Rada Miejska, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i inne jednostki organizacyjne gminy.	Organizacje pozarządowe, inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, Kościół, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	Działania ciągłe 2018-2023

3. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW, ZAKŁADANE REZULTATY

cel strategiczny	wskaźniki realizacji celu	zakładane rezultaty
1. Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną, - liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności, - wielkość stopy bezrobocia, - liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób zaktywizowanych, - niwelowanie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - wzrost liczby inwestorów zainteresowanych tworzeniem nowych miejsc pracy,

	<p>Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba opracowanych i realizowanych projektów w zakresie aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz liczba osób nimi objętych, - liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie. 	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje gminy.
<p>2. Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania, dbałość o rozwój dzieci i młodzieży, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny, - liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin, - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych, - liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, - liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną, - liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie, - liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej, - liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego, - liczba uczniów uczęszczających do klas integracyjnych, - liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym, - liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy.

3. Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców, - liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane MOPS-u oraz PCPR-u), - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną, - liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi, - liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. - liczba przedsięwzięć organizowanych z myślą o aktywnym spędzaniu czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne. 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie jakości świadczonych im usług, - ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne, - integracja ze środowiskiem, - rozszerzenie wolontariatu.
4. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich, - liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych, - liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze. 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy, - poprawa bezpieczeństwa na drodze.
5. Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej, - liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, - liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych, - liczba projektów służących 	<ul style="list-style-type: none"> - profesjonalna kadra pomocy społecznej, - wysoka jakość świadczonych usług, - zróżnicowane i efektywne formy współpracy z sektorem pozarządowym, - większa aktywność mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

	<p>aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych, - liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami. 	
--	---	--

4. PROGNOZA ZMIAN

Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach celów wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się m.in. do:

1. w zakresie Celu strategicznego 1.

Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności:

- poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich,
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa,
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo,
- zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,
- zwiększenia liczby miejsc pracy,
- zmniejszenia liczby osób bezrobotnych,
- eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy,
- wzrostu liczby podmiotów gospodarczych,
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej,

2. w zakresie Celu strategicznego 2.

Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu i jakości ich funkcjonowania, dbałość o rozwój dzieci i młodzieży, zaspokajanie potrzeb mieszkańców

w zakresie ochrony zdrowia:

- spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin,
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych,

- zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce,
- zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień,
- zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
- polepszenia dostępu do podstawowych usług zdrowotnych, jak również specjalistycznych usług medycznych,
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia,
- zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia,

3. w zakresie Celu strategicznego 3.

Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych:

- zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,
- uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienia jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym,
- poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania,

4. w zakresie celu strategicznego 4.

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom:

- spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich,
- poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków,
- zapobiegania patologiom wśród nieletnich,
- umocnienia współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością,
- zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,

5. w zakresie celu strategicznego 5.

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego:

- profesjonalizacji kadry pomocy społecznej,
- podniesienia jakości świadczonych usług,

- zróżnicowania form i zwiększenia efektywności współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zwiększenia aktywności mieszkańców, wzrostu liczby inicjatyw społecznych,
- podniesienia poziomu wiedzy mieszkańców o podejmowanych przez samorząd działaniach i zamierzeniach
- integracji społeczności lokalnej.

5. RAMY FINANSOWE

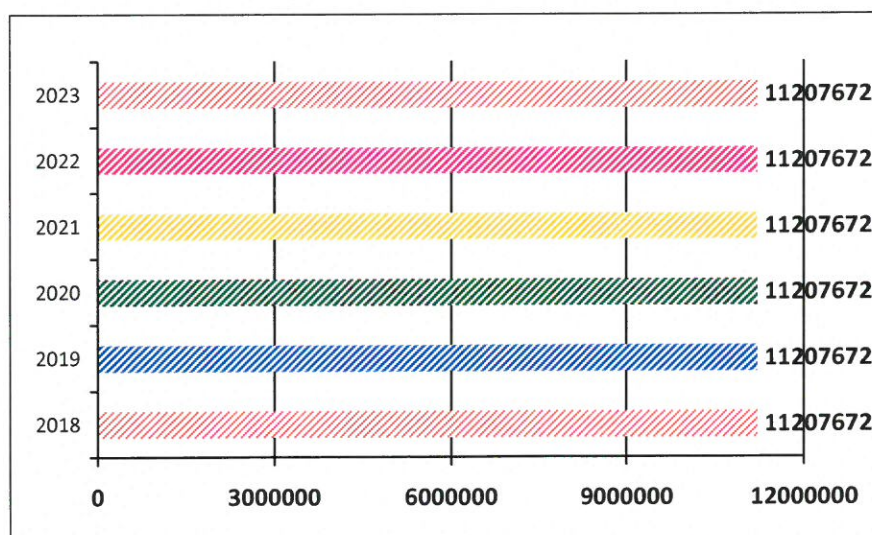
Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli oraz w formie graficznej na wykresie.

Tabela 46. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018-2023

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:					
2018	2019	2020	2021	2022	2023
11 207 672,00	11 207 672,00	11 207 672,00	11 207 672,00	11 207 672,00	11 207 672,00

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii.

Wykres 21. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii

6. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018-2023 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitoring zapisów strategicznych będzie prowadzony przez Zespół, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone w dokumencie strategii działania przynoszą zakładane zmiany.

Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych będzie przedstawiał do 30 czerwca każdego roku ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Burmistrzowi i Radzie Miejskiej, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Pierwsza ocena nastąpi do 30 czerwca 2020 r.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane w dokumencie wskaźniki monitoringowe. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

7. PROGRAMY I PROJEKTY

W ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów mogą być realizowane programy i projekty zgodne z przyjętymi w dokumencie działaniami.

7.1. PROGRAMY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018-2023 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Rzgów;
2. Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Rzgów;
3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Rzgów;
4. Program współpracy Gminy Rzgów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
5. Gminny Program Wspierania Rodziny.

7.2. PROJEKTY

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018-2023 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS TABEL I WYKRESÓW**Tabele**

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	4
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2014-2016.....	24
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2014-2016	24
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2014-2016	24
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2016 r.	26
Tabela 7. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	28
Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej w gminie wg rejestru REGON w latach 2014-2016	29
Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2014-2016	29
Tabela 10. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2014-2016.....	30
Tabela 11. Opieka nad dziećmi do lat 3. w gminie w roku 2016	31
Tabela 12. Placówki wychowania przedszkolnego i oświatowe w gminie w roku szkolnym 2015/2016	32
Tabela 13. Zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2016 r.....	36
Tabela 14. Obiekty noclegowe zbiorowego zakwaterowania w gminie w 2016 r.	41
Tabela 15. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2014-2016.....	43
Tabela 16. Stan zatrudnienia w MOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2016 roku	44
Tabela 17. Wykształcenie kadry MOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2016 roku	45
Tabela 18. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2014-2016.....	46
Tabela 19. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016.....	47
Tabela 20. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2016 r.....	47
Tabela 21. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2016	48
Tabela 22. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez MOPS w latach 2014-2016	49
Tabela 23. Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2014-2016	50
Tabela 24. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2014-2016	50
Tabela 25. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w latach 2014-2016	51
Tabela 26. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w gminie w 2016 r.....	52
Tabela 27. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2014-2016.....	52
Tabela 28. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2016 roku	53
Tabela 29. Organizacje pozarządowe w gminie w 2016 roku	54
Tabela 30. Bezrobotni w gminie i ich udział w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w latach 2014-2016	64
Tabela 31. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2014-2016	64
Tabela 32. Bezrobotni w gminie na koniec 2016 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	64
Tabela 33. Bezrobotni w gminie na koniec 2016 roku według wybranych rodzajów działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy	66
Tabela 34. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2014-2016 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	70
Tabela 35. Wykaz jednostek udzielających wsparcia z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie działających na terenie gminy	70
Tabela 36. Lokalny rynek napojów alkoholowych w gminie w latach 2014-2016.....	71
Tabela 37. Działalność GKRPA w latach 2014-2016 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie.....	71
Tabela 38. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014-2016	73
Tabela 39. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w gminie w roku szkolnym 2015/2016	77
Tabela 40. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z gminy	77

Tabela 41. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2014-2016.....	81
Tabela 42. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2014-2016	83
Tabela 43. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2014-2016	84
Tabela 44. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2014-2016.....	88
Tabela 45. Udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych w gminie w latach 2014-2016	87
Tabela 46. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Rzgów na lata 2018-2023	115

Wykresy

Wykres 1. Czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?.....	32
Wykres 2. Czy oferta opieki przedszkolnej w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców?.....	33
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	33
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?	35
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców?	38
Wykres 6. Jaka jest wg Pani/Pana oferta gminy w zakresie sportu i rekreacji?	42
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	43
Wykres 8. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?	58
Wykres 9. Jakie osoby, rodziny, grupy mieszkańców gminy są najbardziej Pani/Pana zdaniem zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym?	59
Wykres 10. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	60
Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?.....	61
Wykres 12. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami? ..	62
Wykres 13. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?.....	68
Wykres 14. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?.....	74
Wykres 15. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy?	74
Wykres 16. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?	82
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób niepełnosprawnych?.....	85
Wykres 18. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	88
Wykres 19. Czy uważa Pan/Pani, że powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć? ..	90
Wykres 20. W jakich obszarach powinno się podejmować w gminie działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć?.....	91
Wykres 21. Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii	115

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ W RZGOWIE

Jan Michalak